

3334

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

3334

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

Early European Books, Copyright © 2017 ProQuest LLC.

Images reproduced by courtesy of Det Kongelige Bibliotek / The Royal Library (Copenhagen)

N° 3334.

N° 3334.

= LN 1617 ex. 2

3334
En Predicken
som skeede
vdi

Erlig Selbny-

**dig oc Gudsfryctig mands /
salige Johan Friis begraaffuelse**

vdi Kiøbenhaffn / den nittende dag
Decembris / Aar eff-
ter Guds byrd
M. D. LXX.

Aff
**Nianders Gossfrinssens
Bede.**

**Printet i Kiøbenhaffn / aff
Laurenz Benedickt.**

1576
Cum Privilegio.

IOHAN FRIIS TIL HESSELAGER.

13334
SELAGER.
Erlig oc Velbyrdig Niels
Friis / Frederich Friis oc Chri-
stian Friis / brødre : Sammeledis Frue
Karine Friis / Børn Anderssens Huse-
frue til Stenholt / Jomffru Dorette
Friis / Jomffru Berte Friis / Jomffru
Margrete Friis oc Jomffru Elizabeth
Friis / Søstere / alle salige Henrick Friis
Børn til Ørlunde : Desligest Jacop
Trolle / Byrge Trolle / Arild Trolle
Jesper Trolle oc Jomffru Berte Trolle /
forne salige Henrick Friis / salige Daas-
ters / Frue Anna Friis Børn / nu alle
salige Johan Friis til Hesselager /
Borreby oc Hagested arffvinge /
sine synderlige gode
venner :

Msker Anders Søffrinsson vedel/
Naade Fred oc Barmhiertighed
aff Gud Fader ved vor Herre
Jesum Christum.

Plutarchus scriffuer / at
Kong Midas som hand en
gong vaar dragen vdi Jact /
sand for sig i Skoffuen Sile-
(:) ij num/

num / huilcken hand loed atspøre / huad
det allerbeste vaar / som it Menniske bur-
de mest at ynste oc begære. Silenus
holt sig aff begyndelsen / lige som hand
haffde været alldelis dum / men der hand
met vold tvingdis til at tale / da siarede
hand oc sagde : V du forgengelig Sød /
føð aff en ælendig Fader oc isel Lycke.
Huorfaare tuinge i mig at siye det som
vaar eder langt bedre at icke vide. At als-
drig været føð / det er det allerbeste : Der-
næst at den som føð er / kunde met det al-
terførste hendø.

Dette Suar loffue oc prise de He-
denske Docter oc Vise Philosophi vdi de-
ris scrifte oc Bøger / besynderligen naar
som de klage offuer dette Liffs store oc sua-
re ælendighed / som alle Mennisker paa-
henger / fra deris første føðsels time indtil
deris dødedag.

Huilcken deris vrangne mening er i
nogen maade at orsage / fordi at de icke
vide huorfaare Mennisken er saadan
Guds retfærdige straff paakommen aff
begyndelsen / en helder kunde aff sig selff
finde nogen grundfast raad eller krafftig
Lægedom / til at stille eller aldelis bort-
ta-

3334
tage saadan fordærffuelig ælendighed.

Men at der findis endnu paa denne dag / mange saa daarlige oc ivforstandige Mennisker / ja end oc saa iblant dem som haffue Guds ords Liuss / huilete giffue denne forserffne Hedenske Sentens oc vildfarende mening samtycke / det er ingelunde at lide eller taale i nogen maade.

Thi endog det i sandhed maa siges om Fordømmelsens børn / som Christus sagde om Juda / at det vaar dem bedre / at de aldrig haffde været fødte / saa haffuer det sig alligeuel langt anderledis med de leffuende Christne oc Guds børn. De som vide aff Guds ord / icke alleniste huorfaare Mennisken er vndergiffuen dette liffs mangfoldige ælendighed oc denne timelige død / men oc saa kunde saa de finde i den hellige Skrifte / Sielens trøst oc Lægedom / mod huer den slaus bedrøffuelse / som dem her kand paakomme. Saa de derfaare icke haffue for nøden at mistrøste sig selff / eller vdi Waalmodighed vredis paa Gud deris Skabere / Men meget mere huer i sin stæd tacke Gud / baade at hand haffuer vdførd off aff vor Moders lif / oc aff sin Guddommelige

(:)ij

for

forsyn oc naade/dagligen opholder/besker
mer oc forseer oss met alt det wi behoff
haffue til Siel oc Liff. De er ydermere
tilbørligt / at wi bede den samme naadige
Gud i Himmelen/ at hand fremdelis vil
beuare oss / fra all vaade oc wlycke/ oc op
holde oss for sit hellige Naffns skyld/ indtil
wi komme til vort maal oc siste time / paa
huileken hand haffuer forseet/ at hente oss
her fra/ hiem til vort rette Fæderneland i
Himmerigis rige.

Blant mange oc atskillige vichtige
Orsager/ huorfaare wi saaledis skulle be
de Gud/ at hand vil forlengte oss vort leff
nit / ere disse Fem de besynderligste.

Først / paa det at wi kunde
haffue tid oc rum / til at lære retteligen at
kiende Gud allmechtigste oc hans gode wi
le/som hand oss det scriffteligen i sit hellig
ge Ord haffuer obenbaret.

Thi det er den allernytterste gierning
som noget Menneske kand bestille her paa
Jorden/ at lære ret at kiende Gud. Huo
som det haffuer lærd / hans naffn er
opscreffuen i Liffens Bog / iblant de vds
ualde deris tal / oc hannem skal giffnis at
æde

3334
æde aff Liffens træ/som er i Guds Para-
dis. De tuert imod / huo som ick lærer
at kiende Gud i dette liff / til den samme
vil Dommeren sige paa den yderste dag/
Dig bort fra mig/ thi ieg kiender dig ick.

Her om vidner den gantske hellige
Scrifft / oc Christus siger selff hof Joh-
hannem i det syttende Cap. Det er det
euige Liff / at kiende dig allene en
sand Gud / oc den du vdsende Je-
sum Christum.

Dernæst hassue wi oc saa for-
nøden / at bede den naadige Gud / som
hassuer ved sin hellig Aand oplust vore
hierter/ med sin sande oc salige kundskab/
at hand vil oc fremdelis fuldkomme det
som hand hassuer begynt i oss. Det er/
at hand vil giffue oss liffs frist/ at wi kun-
de vnder daglig oc idelig Gudsfrøetigheds
øffuelse/ forfremmis i Troen/ paakaldelse
oc andre saadanne gode oc hannem tack-
nemmelige idret.

Bed saadanne øffueller vore wi til stør-
re fuldkommenhed dag fra dag/ at wi dag-
lige forklaris jo mere oc mere effter vor
Herres Jesu Christi billede / fra den ene
(:) iiij klar

klarhed til den anden / ved H E R
2. Cor. 3. R E N S Aand som Paulus siger.

De i det wi stedse oc altid anamme
oc fornemme Guds wsigelige godhed
mod oss / saa optendis wi til retsindig el-
skelighed mod hannem / loffue oc tacke
hannem med aluorlige Bøn oc tacksigelse
vden affladelse. Desligest lader sig see
Troens fruct oc Guds kierligheds sande
tegn i oss / med brøderlig kierlighed indbyr-
dis mod vor Næste / besynderlig de fattige
oc bedrøffuede / huilcke paa den yderste
dag kunde giffue oss it gaat vidnisbyrd /
naar wi skulle anammis ind i de euige bo-
lige / ved vor Herre Jesum Christum.

Tredie Orsage / huorfaare wi
skulle begære aff Gud / at hand vil for-
lenge baade oss oc andre nyttelige Christ-
ne i sin Menighed / vore liifs dage oc
Aar / er denne / at wi kunde fordre oc for-
fremme / den sande Christelige Lærdom
oc Religion / til vore effterkommere.
Saa at de kunde saa den reen oc pur vden
vildfarelse oc falskheds beblandelse / med de
hønuerdige Sacramenter effter deris ind-
sticketse oc vdi deris rette brug.

Thi

3334
Thi der er ingen ting / som faaar off
Christne bedre / som ere aff den hellige
Aands naade opluuste i Guds kundskab /
end at wi met tacknemmelige oc fromme
hierter / vden falsk / vise andre paa Sand-
heds oc Liffsens vey / at de met off kunde
vorde arffuinge til det euige liff oc Salig-
hed.

Wi kunde ey helder beuise vore eff-
terkommere nogen større velgierning / end
at wi aff it gaat hierte / troligen meddeele
andre / besynderlige vngdommen / en ret-
sindig Vnderuissning / om den sande
Guds hellige værelse oc vilie. At wi saa-
ledis kunde lade her effter off / de som kun-
de i vort sted dyrke oc tiene / prise oc paa-
kalde Guds navn her paa Jorden / oc si-
den i Himmerigis rige i all euighed. Der-
faare siger Dauid i den attende Psalme
til hundrede : Jeg skal icke dø / men leffue
oc kundgiøre H E R R E N S velgier-
ninger.

Gierde Orsage / huorfaare
wi skulle bede Gud at hand vil forleng
vort leffnit / er denne / at saadan vor Bøn
skal være it vidnisbyrd om Guds gode for-
syn / met huilcken hand regerer oc ophol-

(:) v

der /

der/ icke aleniste / alle sine henders giers
ninger i Himmelen oc paa Jorden /
Men oesaa aff sin synderlige godhed /
haffuer en Faderlig omhu for sine vduals
de Børn / haffuer tald alle deris hoffuie
Haar/oc beuarer dem met Legem oc Siel
fra en ond wforuarendis brad død / oc all
anden vaade oc wlycke / indtil hand ved
denne timelige død/ henslytter dem vdi sit
Rige.

Thi lige som wi icke skabis i vor
Moders lifff eller fødts til denne Verden
aff slompnycke / saa leffue wi icke helder
eller hendø aff nogen wforuarendis hen
delse. Men den allmechtige oc Barmhjer
tige Gud/ er den som icke alleniste ved dis
se naturlige ting / flæde oc føde ic. ophol
der vort lifff / men oesaa naar som wi haff
ue huercken styrcke i oss selff / eller finde bi
stand eller Lægedom hoff noget Creatur/
da kand hand aff sin Guddommelige
maect / opholde oc styrcke oss / inod all
Menniskelige dom oc mening/ saa wi icke
nocksom kunde forundre oss der paa. Der
saare kalder Moses/ Gud sit lifff oc lange
Alder. Deut 30. Oc David kalder han
nem Liffsens kilde. Psal. 36.

Den

Den Femte oc siste Orsage/

huorfaare wi bede Gud at hand vil forlens
ge vore dage oc Aar/er denne/ at der kand
være den ene Christen oc gode ven effter
den anden / som kand beuise huer ander
indbyrdis tilbørlig oc tacknemmelig tie
nist / vdi deris yderste døds stund/ mee
trøst oc husualelse/ oc effter denne timelige
død met en erlige jordefærd oc forskaffe/
effter Christelig oc god gamle sæduane.

Thi der som wi alle til lige/ bleffue i
Guds hastige vrede oc strenge Dom hen
rycte / førend wi komme til nogen Alder
oc god forstand/ da haffde ingen effter sig
nogen/ som kunde enten forskaffe hannem
it hæderlig leyrestørd/ eller giffue hannem
it gaat erligt vidnisbyrd om hans Christe
lige leffnit oc salige affgang/ som kunde
være den døde til ære paa sit gode ryctis
vegne / oc de igenleffuendis til it nyttelige
Exempel at efftersølge hanc vel at leffue
oc vel at dø.

For saadanne Orsager skyld / som
nu ere opregnede / haffuer den gode from
me Kong Ezechias/ der hand vaar døds
siug / affbedet Gud / met en grædende oc
aluorlige Bøn/ at Gud sparede hannem

(:) vj

oc

oc lagde femteen Aar til hans leffnit / som
hand det ocsaa bekiender vdi sit Klage-
scriff / met disse ord.

HERRER der aff leffuer mand / at
min Andis lifff staa aldels vdi det / thi
du loedst mig soffue oc giorde mig leffuen-
de.

Thi Hellsfuede loffuer dig icke / oc
Døden priser dig icke / oc de som nedfare i
graffuen / bie icke effter din Sandhed.

HERRER hielp mig / saa ville vi
siunge min sang / saa lenge vi leffue / i
HERRENS Hush.

Saaledis skulle ocsaa vi effter dette
exempel for disse forscreffne Orsager /
ingelunde lade oss forføris / aff den He-
denske vildfarende mening / at vi ville hol-
de det for ont oc skadeligt / det som Gud
haffuer forordinered oss til gaffn oc gode :
eller vnder Kaarssit vorde Waalmodige
at vredis paa Gud / oc søge effter huorlun-
de vi kunde forforte vort egit leffnit. Men
vi skulle met tacknemmelige hierter tacke
Gud for aalting / bekiende oc prise hans
velgierninger / oc bruge dem til hans ære /
oc den Christne Kirckis gaffn. De dog
alligenel i vort gantske liffs tid / være all-
tid

3334
tid beridde ved en aluorlige oc salige peni-
tenz/ vdi viffe Haab oc tilbørlig adtraa/
effter det euige Liff. Saa at naar den
HÆRre Christus vor fiere Brudgom
kommer/ oc vil enten hente off her fra den-
ne grædedal ved denne timelige Død/ eller
giøre en ende paa denne Verden/ wi kun-
de da huer i sin stæd findis met brendende
Lamper/ oc bestaa for den HÆRre Jes-
su Christi ansiet.

Dette saaledis at fremsætte i
denne Fortælle til eder / mine gunstige oc
gode venner/ haffuer fororsaget mig/ den-
ne salige Herris/ Johan Friis oc hans
fiere Endskinds leffneds Historie. Vdi
huilcken wi see / Guds synderlig oc vnder-
lige forsyn / aff huilcken Gud begaffuet
hannem met en hæderlige oc lang Alder/
vdi huilcken hand baade lærde selff meget
gaat / oc siden sit gantse Fæderne Land
til gaffn oc ære / beuiste sig it leffuendis
Lem i den Christen Menighed.

Det samme som oc saa noget nær
vederforis alle sin hans sydskinde / vnder-
tagen de to hans Brødre/ Erlige oc vel-
byrdige Claus Friis oc Jacob Friis/ som
i des

i deris vngdoms dage Christelige hendø-
de. De Erlig oc Velbyrdig Frue Marine
Friis / som leffuede en saare kort tid effter
at hun haffde haffd Bryllup / met Erlig
oc velbyrdig Claus Brne.

De andre allesammen ere kommen
til en herlig lang Alder. Thi Velbyrdig
oc Gudsfryctig Jomffru Margret som
for nogle faa Aar i Odensee / hensoff i
HÆren / vaar icke langt fra halffstierde-
sindstiue Aar.

Men i eders Forældre er dette at for-
undre / at lige som de begge komme aff
Guds naadelig forsyn til mange Aar / sig
selff / eder oc mange andre til megen glæ-
de oc gaffn : Saa ere de oc saa snarligen
effter huer andre henfallede.

Eders fiere Fader gief det som hand
sagde / der hand hørde den sorgesuld tiden-
de / om sin salige Broders affgang / at
hand selff strax der effter i den fiortende
vge / hensoff sødeligen i Jesu Christi be-
kiendelse oc paakaldelse / der hand vaar nu
langt offuer sit halffstierdesindstiue
Alders Aar.

Desligest eders fiere Moder / effter
at hun aff Guds indskud fornam / at
hens

3334
hendis siste tid oc dag vaar icke langt borte/
te/ besticket hun allting til rette/ gaff eders
sine fiere Børn allesammen gode raad
oc Formaning/ til at frygte Gud for all-
ting/ oc forlade eders paa hannem aff hie-
tet/ at elske huer andre indbyrdis/ oc leffue
tucteligen oc oprietteligen iblant alle: Da
haffuer hun taget en Christelig affskeed
fra denne Verden/ besaled sin Siel vdi
Guds haand/ och saa hensoffuet fredeli-
gen i HÆREN / den samme næste fire
vgers dag/ effter at hun haffde ladet sin
fiere Husbonde begraffue vdi Hesselager
Kircke.

De at ieg icke skal forgette/ at tale oc
saa om de som igenleffue. Nuad er det dog
en synderlig Guds gaffue / den herlige he-
dersommelige Alder/ eders fiere Farsøstre
vdi Dalum/ ere begaffuen med. Erlig vel-
byrdig oc Gudsfryctig Jomffru Adelhed
Friis/ ere langt offuer de firesindtiue Aar/
oc hendis fiere Søster velbyrdig oc Gud-
fryctig Jomffru Anna Friis/ er icke
langt fra de halffierdesindtiue Aar/ som
de mig nu i Sommer ieg talede med dem
selff berette. Tackede end oc saa da in-
derligen aff hietet den naadige Gud/ som
haff-

haffuer saa lenge spæred dem / at de ere vds-
færde aff den Papistiske vildfarelse oc
blindhed / vdi huileken de met mange an-
dre / vdi fordoms tid haffue værre vdi.
Men nu (Gud være loffuit) haffue for
mange Aar forskudt alleden Romske An-
tichristens drømme oc løgenactige paa-
fund / oc giffue den Herre Jesu Christo /
Guds enbaarne Søn sin rette tilbørilige
ære / at hand er effter Scrifftens lydelse /
formedelst sin død oc pine / den eneste san-
de meglere oc talshand / for hues skyld all-
ene / foruden Menisselig fortienist oc
verdskyld / alle de som tro paa hans naaffn /
saa Syndernis forladelse / Guds naade
oc venskab oc det euige lif.

De de begære nu derfaare at hends
i saadan en Tro oc bekiendelse / ligeruiff
som de hørde aff mig / at deris fiere Bro-
der hensoff vdi. Huileken deris begæ-
ring oc adtraa den trofaste Gud / vden all-
tuil / visseligen skal giffue dennem oc alle
Christne som hannem der om bede oc al-
uorligen paafalde.

Huad

1333
Nuad som nu denne Predi-
ken er anrørendis/ haffuer ieg effter eders
oc andre gode venners begæring / den off-
uerseet oc ladet vdgaa paa Prenten/vnder
eders naffn. Men at ieg noget viidelig
haffuer screffuit om den lærdom om Op-
standelsen oc det euige Liff/ bleff ieg en
part fororsaget/ at ieg haffuer formercke
offte aff eders tale/at eders fære salige Fa-
der Henrick Friis hørde oc brugte saa
gierne Jobs Historie/ oc en part til at træ-
ffe mig selff effter min egen salige Faders
affgang/som er for nogle saa vger henfal-
led aff Gud/sra denne Verdens ælendig-
hed / til det euige Liff.

De endog ieg befiender at det er icke
altsammen screffuit oc giort saa fuldkom-
meligen/ som denne salige Herris man-
gefold dyder/ synderlig fromhed/rettsindig
Gudsryetighed / høye kald oc Embed oc
andre hans herlige gaffuer oc vilkaar/som
Gud rigeligen haffde begaffuit hannem
met / vdkreffue: Dog haffuer det paa
min ringe formues vegne / icke staaed til
bage / saa viide flittighed oc en hiertens
god vilie i sandhed kunde tilrecke.

Der

Derfaare forhaabis mig/ at icke all-
eniste i mine gode oc gunstige ven-
ner / som ere denne salige Herris arff-
uinge / paa hues fromhed ieg haff-
uer alldelis ingen tuil : Men end oc
saa mange andre / skulle lade sig be-
falde dette mit ringe arbeyd / oc vd-
legge allting i den beste mening/ som
det sig bør godhiertige oc fromme Christ-
ne.

Gud vor Herris Jesu Christi
Fader / spare eder allesammen / vdi
sand Gudfryctighed / oc en languarende
oc lycksalige sundhed : De giffue / at
i huer i sin stæd / efftersølge denne
salige Herris / Johan Friis / exem-
pel oc fodspor / saa det kunde skee Gud
i Himmelen til ære / eder selff til Sa-
lighed / oc mange Mennisker til glæde/
gaffn oc gode / Amen.

Vdi Kiøbenhaffn / den 24. dag
Octobris / paa huilcken dag / for sex oc
halffhemtesindsiue oc hundrede Aar /
Kong Voldemar IIII. døde paa
Gurffue / oc bleff begraffuen vdi Sore
Closter / aff sin Daatter Dronning
Margrete / Huilcken regerede met stor
ære

1333
cere / effter sin Faders affgang vdi sin
oc tredue Aar / oc døde saa paa den
25. dag vdi denne samme
forscreffne Maanet.

Anno dominj.

M. D. LXXI.

V I N C E

I N

B O N O

M A L V M.

Johannes Friis.

1333
Disse effterfølgende ord /
bescriffuiss vdi Iohs Bog /
i det Nittende Capitel.

I Eg veed at min Trelseres leff-
uer / oc hand skal her effter
opuecke mig aff Jorden / oc
ieg skal der effter omgiffuiss met
denne min Hud / oc ieg skal see Gud
i mit kiød / oc ieg skal see Gud faar
mig / oc mine øyen skulle skue han-
nem oc ingen fremmet.

Denne Christelige stück oc
Erlige seduane / mine gode
Christne / som holdis her is
blant oss / met deris Liig som
ere hensoffnede vdi Christo / at forskaffe
dem en hederlig Begravfuelle / oc følge
dennem met saadan forsamling til deris
Huilestæd / er en meget gamle / Gud be-
hagelig oc nyttelig seduane.

A

Chi

1. Er lig oc
gamel sedua-
ne at Heder-
lige begraff-
ue/de henfoss-
nede Christene.

Hi at saadan skick er icke først opkom-
men / enten i dag eller i gaar / det
lærer oss klarligen / baade det gamle oc ny
Testamentis Historie.

Gen. 23.

Gen. 25.

Gen. 35.

Gen. 35.

Blant mange oc atskillige / er mee
de første oc besynderligste / de hellige For-
fædres arffue Begravelse / som Moses
taler om vdi sin første Bog. Huorledis
Abraham effter hand begravd sin fiere
Hustru Sarah / sigbte en Ager aff den
Herhiter Ephron / for fire hundrede Se-
kel Sølf / til en arffue begravelse for sig
oc sine effterkommere. Her forskaffer
hand først Sarah en hederlige jordesærd.
De siden selff / effter at hand er vorden
Dødt aff dette Liff oc hendes begravuis
samme stæds aff sine Sønner Isaac oc
Ismael. Isaac desligest met sin Hu-
stru Rebecca / henleggis her hof sine For-
ældre / aff sine Sønner Esau oc Jacob.
Den gode Jacob desligest / effter at hand
haffuer jordnet Rachel / paa Beyen ved
Ephrath som hun Døde i sin Barne-
fødzels trang / oc sat hende der it Rierligt
monument: Begravuer hand ocsaa sin
anden Hustru Lea / vdi forneffnd sine
Forfædres arffue Begravelse.

De

at først opform
er i gaar / det
det gamle og ny
skellige / u met
de hellige her
se / som Moyses
Hær / sørgeligen
begærd sin fiere
en Ager aff den
de hundrede
graffuelse for sin
Her forskaffer
delige jordejend
a hand er vorden
og begraffuelse

De hand selff vdi sit yderste befaler Gen. 49.
sine Børn / at de skulle føre hannem vds
aff Egypten / effier sin død / ind i Ca
naans Land / oc begraffue hannem oc saa
hoss sine Forfædre. Huileket hans lydige
Søn Joseph forskaffer / lader salffue
hans Legeme / oc met en mechtig stor
Hær / sørgeligen did henspører hannem
effier hans siste begæring. Flere saa
danne exemplar finde wi / om Joseph oc
Josua vdi Josua bogs siste Capitel. Josua. 24.
Om andre Gudfryetige Regentere / Kon
ger oc Propheter deris begraffuelse / som
ere baade i Dommernis oc Kongernis
Bøger optegnede.

Det Ny Testamente haffuer oc sine
Exemplar. Mattheus oc Marcus sige Matth. 14.
Mar. 6.
at der Herodes haffde ladet Halsstugge
Johannem den Døbere / da komme hans
Disciple / toge hans Legeme oc lagde det
i en graff. Lucas taler om den jordejend / Lucas. 7.
som den Enckis Søn aff Nain vaar be
rid. De Johannes bescriffuer icke all
eniste Lazari graff oc Liigsten / men oc saa Johan. 11.
hans jordeklæder oc suededug / met huileken
hans Søstere haffde skiult hans Ansiet /
i deris bedrøffuelse / huileken Christus om
uende

uende dem til glæde/ ved sit Guddommelige
leffuende krafftige ord / som gaff La-
zaro hans ven lifff og opstandelse.

Vor Herris Jesu Christi Hederlige
begraffuelse/ er aff alle fire Euangelister
sæmpeligen/ med flid optegnet / Huorle-
dis at de to Erlige og Gudfryctige mend
Joseph og Nicodemus / haffue saluede
hans Legeme / med dyrbar Myrrha og
Aloe / og bunden det i it Linlæde og lagd
det vdi en ny graff.

Denne samme sckick / haffuer vorie
hoff Apostlerne og deris rettsindige effter-
kommere. Som vor Kirckeførnnicke og
de hellige Forfædre Dionysius / Chrysos-
tomus og andre i deris Bøger nocksom
giffue tilkiende. Huorledis at den Christ-
ne menighed / haffuer huldet i de hellige
Martyrers begraffuelse / sine Gudelige
sang/og giort sine aluorlige Bøner og trø-
stelige predicken. Huileket skeede icke de
hensoffnede til gode / som vaare hentagne
fra bedrøffuelse til enig glæde : Men de
effterleffuende til trøst vnder daglig for-
følgelse/ og til vnderuisning at effterfølge
deris stadige tro og bekiendelse / sande lær-
dom og Christelige leffned / og at beskieke
sig

Huorfaare
mand haffuer
huldet sang og
predicken off-
uer Marty-
rers lig i for-
doms tid.

13334
sig met hiertelig adtraa / vdi sin tid oesaa
at anamme ærens Krone.

Saa er her aff at mereke / at denne
Christelige seduane / haffuer værret aff
Arilds tid vdi Hederlige brug hoff de
gamle Forsædre.

Huor aff oc Gud i Himmelen haff-
uer icke ladet sig fortørnis / men end oesaa
ladet sit Mandat der om vdgaar / oc aff
synderlige gunst foræred de Gudfryetige
met erlige begraffuelse / Men tuert imod /
trued den Vgudelige met spaattelige død
oc en haanlige jordefærd som met en syn-
destraff. Det Jeremias giffuer tilkiende
met disse ord: Jeg haffuer borttaget min
fred fra dette Folk / siger Herren / desli-
gest min Barmhiertighed / at baade store
oc smaa skulle dø i dette Land / oc icke bliff-
ue jordede en helder begrædne &c.

Men at den tiemist oc Barmhiertige
heds gierning / som vederfaris Gudfryeti-
ge indbyrdis met Erlige begraffuelse / tee-
kis Gud almæctigste / er klart aff Tobiaes
Historie. Der som Guds Engel Gabriel
taler til Tobiam saaledis: Der du grædst
oc badst saa bitterlige / stodst op fra maals-
tid / oc jordede de døde / hente hemmelige

2. De Chris-
tenis hederli-
ge begraffuel-
se er Gud bes-
hagelig.

Jerem. 16.

Tobia. 12.

Ligg i dit Huff/ oc jordede dem om natten/
da førde ieg din Bøn for Herren.

De Syrach siger: Mit barn/ naar
som nogen dør / da flød hans Legeme
met tilbørlig skick/ oc bestyre hannem en
Hederlige jordefærd.

Derfaare holdis endnu saadanne Gud
behagelige skick/ ved lige oc mact/ paa
denne dag i den Christne Kircke / oc det
icke foruden mange nyttelige aarsagers
skyld.

3. Hvad
nytte oc gavn
der er hest/ at
mand følger
de døde Chris-
tne til deris
begræffuelse.

1 Thi først met saadan neruærelse
hoss de hensoffnede Christnis begræffuel-
se/ giører huer Christen/ sin obenbarlige
bekiendelse for Gud oc Verden. At hand
troer visseligen/ Legemens opstandelse oc
effter dette timelige det ewige Liff / som
i den hellige Scrifft omtalis oc tilsigis.

2 Dernæst met denne vduortis gier-
ning oc wimage beuise wi/ huer sin fierlig-
hed / som er Troens fruct: baade mod
den Døde oc den Dødis effterleffuende
gode venner. Wi giffue vor gode me-
ning tilkiende om den Døde / at hand
haffuer været Guds tempel oc bolige/ vor
elskelige medborgere i den Christne me-
nighed/ oc skal opstaa til det ewige lifff / be-
kom-

13334
komme met oss i den rette Himmele
borgerstab/ Salighedens Arffuedeel ved
Christum.

De som ere vdi bedrøffuelse haff
samme jordefærd/ for deris Elects oc go
de venners affgang/ haffue trøst oc for
lelse/ aff vor Metlidenhed/ venlige tale
oc omgengelse.

3 Fremdelis skeer oc denne gierning
oss selff til gode oc gaffn/ i det/ at huer for
sig giffuis aarsage/ at betencke sine dødeli
ge vilkaar/ oc diss stitteligere at besticke
sig til døden/ oc indfalde til Gud met al
uorlige Bøn oc paakaldelse. Da for all
ting/ tacke den naadige Gud aff hiertet/ at
hand haffuer forløst oss fra den euige død/
ved sin kiere Søn Jesum Christum. De
fremdelis bede hannem endrecteligen/ at
hand vil formilde sin vræde/ oc vnde oss/
saa lenge wi her skulle leffue effter hans
Guddommelige forsyn/ at det maa skee
hannem til ære/ oss selff til forbædring
vdi vor saligheds sag/ oc andre Mennis
sker til gaffn oc et erligt Exempel vden for
argelse. Saa at naar vor siste time
kommer/ wi da kunde saa en Salig hiem
færd/ fra denne Verden/ befale vor Siel

A iiii

i Chris

i Christi hender/och saa ved de hellige Eng-
ler henføres i Abrahams skjød / til euig
huile oc glæde.

For disse aarsager skyld/ere wi oc nu
paa denne tid / effter Christelig gammel
oc Gud behagelig god seduane / her for-
samlede / til denne salige Herris / Johan
Friis / hederlige jordesærd oc begraff-
uelse.

De effterdi wi pleie vdi saadan
forsamling / at holde predickē / oc der vdi /
først fremsætte noget om den Dødis leff-
ned oc endeligt / dernæst giøre formaning
aff den hellige scrift / dem som igenleffue /
til trøst oc vnderuising.

Saa ville wi
vdi denne predickē tale / baade om denne
salige Herris / Johan Friis / leffned oc
Christelige affgang : Och saa om denne
neruærendis text / som nu bleff oplæst.
Gud giffue naade / at det maa skee han-
nem selff til ære oc off alle til en salig vn-
deruising.

Den

3354
Den Første part aff den
ne Predicken.

Bad som denne salige Her
ris/ Johan Friis/ Christelige/
Erlige / opriectige oc Gudfryetige
Leffned er anrørendis/ da fand huer som
vil ellers noget besinde sig / lettelige giff
ue dette samtycke / at det er icke mueligt/
nogen paa en kort tid fand der om tale/
som det sig met all rette burde.

Hi der som wi ville acte den tid/hand
haffuer leffued vdi/ da skulle wi i sandhed
forfare/ saa merckelige forandring være
skeed/ baade i det Aandelige oc Verdslige
Regiment / som ey tilforn i nogen
Mands minde haffue begiffuet sig.

Ville wi oc see til den høye bestilling
hand vaar vdi / da haffuer hand været en
aff de allerfornemeste / i alle de vichtige
Handel oc sager / som vdi Danmarks
Rige dresse ere/ icke i Ti eller tiue Vin
tere alleniste/ men mere end de Halfftre
diefindstiue Aar / som Gud haffuer for
lent disse Riger met hannem.

Oc der som wi endnu see viidere hen/
til det meget gode/ som den Barmhiertige

A v

Gud

Gud i Himmelen haffuer vdtret ved han-
nem/ Kircker oc Skoler til beste/ ja menige
Dāmarekis rige / oc Rigens indbyggere/
alle oc huer serdelis til ære gaffn oc gode :
Da maa wi (vden wi ville findis for me-
get wtacknēmelige imod Gud) klarlige see/
at Gud haffuer opuaet denne Mand/ oc
spart hannem til saa herlig en Alder / for
det gode huileket ved hannem/ som it saligt
middel besynderlige er dresseuit oc vdtret.
Saa at ingen kand paa en time eller fle-
re/ tale her om/ som alle vilkaar vdfressue/
oc det hans velgierninger / mod Xdel oc
wædel / mod leg oc lærd / haffue fortient
met røtte. De ieg derfaare maa i sand-
hed bekiende/ mig at være langt ringere/
end ieg dette altsammen kand begribe for-
staa eller ihufomme/ meget mindre vdsige
met den veltalenhed / som denne Mands
mangfoldige herlige gaffuer oc giernin-
ger vdfressue / eller oc kand ssee i de maa-
der/ som mange paa denne tid / ick vden
aarsage foruente. Dog effterdi saadant
at giøre/ er mig paalagd oc aff mit Em-
bids vegne paakommet/ da vil ieg fordri-
ste mig paa Guds naadis bistand / oc for-
see mig til alle godhiertige Christne alting
til

3334
til det beste. Vil derfaare effter denne tids
leilighed / fremdrage det besynderligste/
om denne salige Herris leffned. Først
fortelle en kort Sum / paa hans gantske
leffneds Historie / fra første barndom/
indtil hans affsked aff denne Verden.

Dernæst sette off faare at besinde/
huad meget gode/ Gud haffuer vdtret ved
de skjøne gaffuer oc dyder/ som hand haff
de beprydet hannem med.

Siden for det tredie tale om hans
Christelige affgang / huad ord oc tale
hand brugte paa sit yderste / som ieg dem
selff neruærendis hørde oc met andre flit
teligen opmerckte.

Dette altsammen vil ieg forteligen
fuldende/ saa huer Christen/ oc retsindige
tilhører/ skal faa i denne salige Herre / ic
merckeligt Exempel/ baade vel at leffue oc
Christeligen at dø.

Det Første stycke.

L Klig Velbyrdig oc Gud
fryctige Mand / salige Johan
Friis til Hesselager/ vaar fød aff
Erlige oc Velbyrdige forældre / Jesper
Friis til Lundbygaard / oc Frue Anna
Bro

Hvad foræl-
re skulle ten-
e om deris
naa Børn.

Hvor vdi
haar ret oc
alhed i

Stade aff
ngdommens
drømmelige
pneumatiske.

Brockenhuff. Deris besynderlige Guds
fryctighed kiendis her paa / at der den naa-
dige Gud velsignede deris Ecteskab / mee
mange delige Børn / kiende de saadant
for en Guds gaffue / som dem vaar befa-
let at optucte vdi Gudfryctighed / til all
dyd oc Fromhed. At de kunde effter
deris død oc affgang / lade dem effter sig
i staedet / som Gud skulle dyreke oc tiene.
Derfaare beslittede de sig / at deris Børn
met det allerførste kunde lære at kiende /
ret ædelhed staa icke alleniste vdi høy
Velbyrdighed / stor Rigdom oc Velde-
men i Gudfryctighed mod Gud i Him-
melen oc dydighed mod alle Mennisker.
Der paa at bygge være ret grund til all
salighed. Det andet er lige som regnpen-
dinge / der nu leggis høyt nu nædre paa
linien / som det fandt falde sig til. De
effterdi Boglige konster hielpe meget til
forfremmelse i det gode / oc ere saa vel de
ædle som vædle en vstraffelig beprydelse
oc gaffnlige ornament / iblant Frynt oc
fremmede / da haffue de oc sat deris Børn
til Skole aff første barndom. Gud giff-
ue mange vilde nu haffue denne mening
om dyd oc Boglige konster / da fandt stee
wi

3334
wi ſkulde haſſue flere duelige oc naſſa
kundige/ forſtandige oc ſtickelige Folck/ til
allehaande gode beſtillinger/ oc ferre aff
dem/ ſom huercken vide deris egit beſte/
ey helder kunde lade ſig bruge andre til
gode oc ære.

Salige Johan Friis / miſte ſine
Forældre der hand vaar endnu ſaare vn
ger / Saa hand neppelige kunde mindis
at haſſue ſeet ſin Fader. Thi ſom ieg
finder aff det Graſſſcriſſte vdi Hesselagers
Kircke/ da Døde hans Fader / der mand
ſcreff/ Ar effter Guds byrd M. D. IIII.
Effter at hans Farfader Henrich Friis
tilſorne vaar død/ Anno M. CCCC LIIII.
ſom oſſaa ſammesteds ſindis. Endog
hannem forlode ſine Forældre ſaa tilige/
dog bleff hand hart ved det kaſtelige Ele
nodie/de antuordede hannem. Fryctede
Gud/ vaar dydig oc from / oc lagde god
ſlid paa Boglige konſter/ ſom hand vaar
formanede der til aff ſine Forældre. De
ſtrax loed ſig betee i hannem Guds gaſſ
uer/ ic ſhynderligt gaat nemme/ oc en mer
ckelig hufommelle / at hand ſnarlig be
greb huad hannem ſaaregaſſuiſ / oc be
holt faſt det hand en gang haſſde lærde.

Der

To tegen en
en god huf
kommeſe.

Derfaare bleff hand først send til Vden
 see Skole/ oc siden der fra hen offuer til
 Aarhus/ oc vaar der en tid lang vnder
 D. Morten Børup/ som i de dage vaar
 naffnkundig offuer alt Riget/ for sin Lær-
 dom oc flittighed/ som hand vende paa
 yngdommen met stor fruct at fremdrage.
 Om denne sin Skolemester/ haffuer ieg
 offte hørd hannem tale hedersommeli-
 gen. De hand fands hannem end ocsaa
 tacknemelige/ for den gode vnderuiſning
 hand fick aff hannem baade i Skolen
 oc hiemme vdi hans Huſſ. Fra Aarhus
 kom hand hid til Sieland/ oc der hand her
 i Ripbenhaffn haffde forfremmed sig
 meget/ er hand met flect oc venners raad/
 dragen vden Lands/ at viidere beſee oc for-
 fremme sig. Nuad ſlid hand haffuer
 giort i Boglige konſter/ oc hand meſt haff-
 uer taget ſig faare/ er her aff at mercke.
 At hand til Coln vdi deris Vniuerſitet/
 bekom den Erlige Titel/ som *Magistri li-*
beralium artium, pleie at faa til en ſeduans-
 lig forøring oc it Hederligt vidniſshyrd
 om deris fremgang vdi de fri Boglige
 konſter.

Saadant holtis da hoſſ alle Natis-
 oner

oner en stor ære/ ick alleeniste iblant de w
ædle/ men oc de ædle/ som hulde Lærdom
oc Boglige konster / i større verd oc ære/
end wi nu (diss verre) paa denne dag
giøre. Thi det gaar nu saa til noget nær
all Verden offuer: Vore gamle flog
Forfædre/ ærede dyd / Boglige konster oc
Manddoms gierninger: wi deris effter
kommere / prise wdye Barbarij oc alle
haande wtuctige daarlige ny paa fund.
Huo her vdi er best vdlærd er mest antag
ne. Huad effter kand komme seer vel der
forstandige.

De gamle
hulde Bogli-
ge konster vdi
større ære/
end vi paa
denne dag.

Der nu/ salige Johan Friis/ haffde
seet sig om i atskillige Lande/ kom hand oc
ind i Italien/ oc vaar til Rom hen ved
halffandeth Aar / vdi Passue Leonis X.
tid. Drog siden der fra hiem til Dan
marek der mand sereff M. D. XX. De
effterdi hand haffde baade Lærdom/ For
farenhed oc sticckelighed/ saa hand mee
ære oc gaffn kunde tiene sit Fæderneland/
Da er hand først kallet at være vdi Can
celij. De kom der ind paa en merckelig
tid/ som vaar den dag/ Kong Christiern
gæstede vdi Nydal / paa veyen som hand
drog ned fra Stockholm til Danimarek.

Huad

Huad vnderlige oc seldsyne foran-
dring / her haffue begiffuen sig i Riget/
disse næste Sexten efftersølgende Aar/
haffuer ieg offte hørd denne salige Herre/
Johan Friis tale om. Oc det er end
nu mange vel vitterligt / saa at nu icke
giøris behoff / viidere der om meget at
røre.

Anno domini
1517. be-
gynne Morten
Luther først at
obenbare An-
tichristen / met
sin predicken.

Nogen tid tilforne haffde D. Mar-
tinus Lutherus begynt / aff Guds Aand
oc indskud / at Disputere imod Passuens
Aflad oc gruelige Affguderj. Predicke-
de obenbarlig til Wittenberg / den rene
trøstelige sande Euangelij Lærdom / oc
beuiste aff den hellige scrift at Mennisten
bliffuer salig / aff Guds barmhiertighed
ved Troen allene til den Raarsfeste Her-
re Jesum Christum. Thi giick da stort
ord oc viide røgte aff Lutheri naffn / oc aff
hans tro methielpere Philippus Melan-
thon / huilcken met sine enfoldige oc klare
scrift / gjorde it met Luthero. Disse to
Mend at see oc høre / begærede da denne
salige Herre / oc der hand saa sig leilighed/
drog hand her fra til Wittenberg / oc fuld-
ende det som hannem lang tid haffd værre
i begæring. Huad deris Dom oc me-
ning /

13334
ning / beshynderlig Philippi vaar om
hannem/ det fortalde hand mig offte/ met
diffe salige mends hederlige ihukommelse.

De der hand fick saa ret smag oc for-
stand paa den rette sande Christelige Res-
ligion / da haffuer hand hiulpet siden fast
til/ at den Papistiske surden er vdfeyet her
aff Riget/ oc Jesu Christi Euangelium
er i stædet indplantet oc kommen paa
fode. Huilcken vaar ick den ringeste vel-
gierning/ Gud beuiste Danmarks rige
ved hannem / iblant de andre wtallige
mange/ i disse Aar/ vnder de gode Herrer/
salige oc hønlofflige ihukommelse / Kong
Friderich den første oc Kong Christian
den tredie. De endnu fremdelis vdi al-
lis vor naadigste Herre oc Kongis/ Kong
Friderichs den andens tieniste. Huil-
cke allesammen haffue elstet hannem/ ger-
ne hørt hans raad/ oc hulden hannem i all
øre hof sig/ for sin tro tienist oc de syn-
derlige gaffuer / som de bekiende Gud al-
mættigste haffde beprydet hannem met.

Hand haffuer oc ingen tid sparet sig
self/ eller villet begære forloff fra Hoffues
tienist / da mand haffde hannem bæst be-
hoff/ men indtil sin dodedag vfortraades
B ligen/

Den rette Læ-
ding som off-
righed skulle
følge efter.

ligen/ i Orlogs saa vel som vdi Freds tid
oc vden Lands saa vel som hiemme/ ladet
paa fiende/ at hand saa det rettelig gierne
allting maatte gaa vel til. At Dan-
marckis rige kunde bliffue ved sin fordoms
priiff oc frihed/ oc alle Stater her i Riget
blant ædle oc wædle / kunde samtligen i
god endrectighed nyde deris Priuilegier/
oc vdi rolighed tiene Gud / ære Kongen/
giøre Røet oc leffue i all Gudelighed oc er-
lighed.

Dette hæffuer værre hans idret/ huor
met hand hæffuer sat sine Rngdoms oc
Allerdoms Aar til / vnder møde oc fare/
lyst oc arbeid / som tidens teilighed/ kunde
sig begiffue i saadan tienist. De det nu
fast mere end vdi it halffte hundrede Win-
tere / vnder fire Kongers regimente / vn-
der de to vdi Cancellj / oc siden de tuendes
Canceler. Indtil nu Gud i Himmels selff
hæffuer giffuet hannem forloff fra Hoff-
uetienist oc all anden møde/ oc taget han-
nem til sin naade/ giffuet hannem ved en
salig affgang ro oc huile / det euige liff oc
salighed.

Men paa det/ mine fromme Christ-
ne / at wi kunde hæffue saadant off faare
sat/

1333.
sat/som ic spegel oc Exrempel/at efftersølge
huer i sin stæd / hans dyd oc lofflige gier-
ninger/ da ville wi nu tage de besynderlige
ste for oss / at tale der om/ saa meget denne
tids forthæd det vil lide.

Det Andet stycke.

DEn hellige Prophet oc Kong
Dauid/ siger i sin 127. Psalme.

Lige som Pile i den sterckis
haand/ saa lyckis de vinge drenge.

Salig er den som haffuer sit faager
fult aff saadanne/ de skulle icke beskemmis/
naar de tale med deris Fiende i porten.

Med huilecke ord/ hand vil giffue til-
fiende / at merckelige Personer / som ere
noget besynderlige frem for den menige
mand/ de vore icke paa Træerne eller op-
komme aff slumpelycke / som mange me-
ne : ja de oc icke haffue deris forstand oc
lycke/ enten aff sig self eller deris Foræls-
dre/ icke aff strenge optuctelse eller megen
forsarenhed. Men Gud i Himmelen be-
sticker saadanne aff Moders lif/ bepryder
dem med atskillige herlige gaffuer/ oc haff-
uer dem i sin vold maect oc haand.

Dij

lige

Forstandige
offrigbed oc
merckelige
mend komme
aff Gud.

lige som en veldige Krigsmand / raader
offuer sine pile oc skiuder dem aff haanden
fra sig effter sit gode behag : Saa sender
oc Gud de hefftige oc flogne Regentere oc
Heroes fra sig / oc setter en part til det hel-
lige Predickembede oc en part til det verd-
slige Regiment / som hand lader sig det
bæst befalde / at vdrette der ved sin ære oc
mange Menniskers salighed oc velferd.

Iblant dette slaus Folk / som David
saaledis taler om / er denne salige Herre
Johan Friis / at regne. Thi endog hand
som wi hørde / bleff vel optuctet / oc lod sit
gode nemme strax betee / dog er saadant oc
all anden god lycke / som der følger med /
at legge Gud i Himmelen allene til.
Huorfaare off burde met all rette / at kien-
de saadant være skeed off alle til gode / oc
met tacknemmelige ihufommelse det be-
tæncke : oc end ydermere offuerueie / huad
Gud haffuer i sinde / naar hand borttager
saadant sit laan / som hand en tid lang
haffuer giffuet Mennisken at bruge.

At opregne dene salige Herris gaffuer
oc dyder allesammen / er ick mueligt /
thi ville wi ansee de besynderligste / som
fornøden ere at mercke oc effterfølge.

For

Naar mercke-
lige Mænd
døe / betyder
det noget syn-
derligt.

333
For alle da liuser som en deilig Mor-
genstjerne / hans sande oc aluorlige Guds
fryetighed. Hand elskte offuer allting /
Guds ord / det vaar den Perle / som hand
holt for sin dyrebariste Elenodie / oc det
vaar den besynderligste liggendefæ / som
häd tog til vdi sin trang / ja den Lægedom
met huilcken hand mit vdi Døden / siet
maect offuer døden oc alle sine Fiender.

Guds ord er
den dyrebariste
elenodie.

Vdi den Christne forsamling loed
hand sig gierne findis / oc vaar der icke en
aarsckelss tilhører / som mange (diss vær-
re) lade sig see aff Hycklerij for en sed-
uane skyld. Hand bluedis oc icke ved / at
forspørre sig hoss sin Sielspørgere / om
hand tuilede om noget / eller om noget
syntis hannem anderledis at være vd-
lagd / end det andenstæds faaregaffuis i
den hellige Scrift. Mig dragis vel til
minde / huor offte hand beklagede sig / at de
store bestilling / som i denne languarendis
Krig indfulde / forhindrede hannem imod
hans villie / fra Predicken. Derfor sun-
tis hand tiit at være vred paa sig selff oc
sagde : Ah wi arme vankundige Synde-
re / kunde det icke tæncke / at her forsømmis
intet der met / at wi høre Guds ord / det

B iij

som

som skal være alle voris gierningers liuss/
om det skal ellers gaa off lyckeligen oc vel.

Hand brugte idelige oc gierne Christi
Naderis Høghuedige Sacrament. Bes
ridde sig der til met all Gudelig reuerens/
giorde sit ydmyge Scrifftemaal for Gud
oc sin sielsørgere/oc gaff saa andre it gaat
exempel obenbarlig i den Christne menig
hed. Her om fand ieg icke alleniste vidne
met all sandhed/men oc saa de andre from
me mend / som haffue her været for mig/
paa Riebenhaffns Slot / i det hellige
Predickembede.

Hvad som hans daglige Gudfrye
tigheds øffuelse er angrindis / vide wi
best som vaare i Høffomgengelse met
hannem. Om morgen oc om afften/
giorde hand sine Bøner i stille met me
gen aluorlighed i sit Kammer. Hand
gick oc en helder fra eller til Bord/at Gud
jo fick sin tilbørlige ære oc tacksigelse aff
hannem / saa alle som omkring saade det
hørde. Sin dreng som næst haanden altid
vaar/loed hand læse for sig aarle om mor
gen strax hand vaar opstanden / oc siden
efftermiddag/ vden diff drabeligere bestil
ling fortog hannem det. Blant mange
gode

3334
gode Bøger hand loed læse for sig/ haffde
hand en synderlig vilie oc lyst / til disse tre
Bøger at høre oc læse. For Danske
Bibel / Catechismus Lutheri oc *Corpus*
doctrinae Christianae / som Philippus Mes-
lanthon scress. Disse tuende haffde hand
oc gierne seet / at wi haffde faaet dem
vdsat paa vort Danske tiungemaal. De
hand skattede denne Philippi Bog saa
høyt / at hand haffuer sagd til mange/
Der som ieg viste mig ick flere at bekom-
me aff dette slau/ da vilde ieg ick ombære
denne for Ti tusind Daler.

Corpus Do-
ctrinae Chri-
stianae Philip-
pi høyt aet.

Alff saadanne oc disslike ord oc tegen/
giffuis at betencke denne Mands retsin-
dige tro oc aluorlige Gudsrættighed.
Men lige som Troens rette art er/ at hun
kand ick være ørefløss / saa vaar oc den-
ne Dyd ick allene i denne salige Herre.
Thi aff hende er opuoxen mange deilige
blomster oc velluctende jimper : det er / at
skillige gode gierninger/ som vaare Gud i
Himmelen behagelige / for roedens skyld
Troen/ vden huiltken det er vmueligt at
behagis Gud.

Troen er ick
ørefløss.

Hebr. 11.
Rom. 14.

Saa ere nu ick de naffnkundige
Hedninge/ Aristides / Simon / Themi-
stocles/

V i i j

stockes/

stoeces/ Cato/ Fabritius/ Cicero/ oc huad
de andre hede/ som i gamle Historier saa
høneligen berømmis/ aff Visdom/ Man-
doms gierning eller andet saadant/ at lig-
ne ved denne Mand i nogen maade.
Deris Vare maa gielde sit verd paa det
Torff/ men her imod ere de intet/ huad
som bestandig roess belanger. Thi skulle
wi icke acte saa ringe/ men met god op-
seen/ mercke oc efftersølge de exempel/ som
ere aff det beste slau.

ECe mig derfaare først/ til denne salige
Herris/ tro flittighed som hannem
fulde/ i denne hans høye bestilling/ huil-
cken hand gjorde vden forsømmelse/ oc tog
sig icke fremmede bestilling eller aarcke-
løsshed til. De effterdi hand sad i Dom oc
Ræt/ da hørde hand gierne huer mand/
oc gaff dem strax besteed met saa ord oc
klare/ saa de kunde forstaa/ huorlunde sa-
gen vilde endeligen gaa/ om der vaar no-
gen fortrosthing paa færde eller icke.
Men ligeruiß som hand vaar de Fader-
løse/ Viduer oc wßkyldige fortængde en
Forsuar/ saa vaar häd wretførdige Træ-
dere/ som vaare vdlærde paa Ræßuejact/
en skarp modstandere. Tenecke vden tuil
det

øffrighed her
at giffue suar
oc klar bested.

det som Josaphat siger til alle Dommere: 2. Paral 19.
 Seer til huad i giøre/ thi at i holde Dom-
 men icke for Menniskene/ men for Her-
 ren / at hand er met eder i Dommen.
 Derfaare lader Herrens fryet være hof <sup>Alle Doms-
 mers Spe-
 gel.</sup>
 eder / oc foruarer eder oc giører det. Thi
 der er ingen vræt hof Herren vor Gud/
 en helder nogen Personis anseelse / en hel-
 der gaffuers anammelse.

NB haffuer den Viise Gud / det oc saa
 forordineret / at den Fattige skal boe ^{Proverb. 22.}
 hof den Rige/ saa mand derfaare haffuer
 behoff icke alleniste bestermelse mod Vold
 oc vræt / men almyffe oc andre saadanne
 Barmhiertigheds gierninger / til trost oc
 forleskelse / i Legemlige vduortis ælendig-
 hed. Huilcket Gud vdkreffuer aff de rige/
 oc haffuer giort sin tillsagn / at saadant
 skal rigeligen belonis / ja end det mindste ^{Math. 10. 25}
 mand nogen giffuer i den Herris Jesu
 Christi naffn. Derfaare haffuer oc saa
 denne salige Herre/ Johan Friis / vel be-
 tenckt saadant / oc acted viseligen den rig-
 dom / som Gud haffde forlent hannem
 met/ være sig oc for denne sag giffuen/ at
 de fattige skulde nyde den gaat at / oc haff-
 ue deris part der vdi. Thi hiulps hand

B v

run

rundeligen alle Fattige / som bade han-
nem om hielp oc trøst. Saa baade Kir-
ckens oc Skolens personer / her i Ripben-
haffn oc andensteds offuer all Danmar-
cks rige / vden tuil skulde met all tacknem-
melig ihukommelse det bekiende.

De endog hand haffuer huldet Tolff
Studerter her i Ripbenhaffns Vniuer-
sitet i mange Aar / alligeuel kom aldrig
nogen / som bleff hannem commenderet
eller met sit scrifft gaff sig til hannem / at
de ginge fra hannem vden hielp oc bi-
stand. Det vel vor fiere Præceptor /
Hederlig oc høylærd Mand / D. Niels
Hemmingsøn / met erlige tacknemmelige
oc paa denne tid sorgesuld ihukommelse
veed nocksom aff at sige. Hand sende oc
vden Lands til fattige personer / vndertis-
den Ti / vndertiden Tiue Daler.

De Hussarme bleffue oc ick forgoette
aff hanem. Nu siste gong häd vaar hiem-
me i Fyn / gaff hand paa en tid til Skolen
oc Hussarme vdi Odense / tryhundrede en-
ckende Daler. Det hand vel oc tilforn
giort haffuer / som Høderlig oc høylærd
Mand / Mester Niels Jespersøn samme-
steds Superintendentens / veed at rose den-
ne

333
ne oc anden hans velgierning / vdi hans
stiet mangesfoldelige beuist de armie.

Bed sine Gaarde haffde hand op-
bygt de fattige deris Hush / som de skulde
tage almyssse. Til Høytidige fest oc vdi
dyrtid / søgte mange til hannem / oc hand
da aff god gamle sæduane / loed sig finde
selff meget rund / oc befalede sine Fogder /
huad de skulde huer vge vddelte iblant fat-
tige / i hans frauærelse.

Dette vaar ret at bruge sin Rig-
dom / oc giøre Gud i Himmelen / der aff
tacknemmelig Barmhiertigheds Offer.
Dette vaar it viffe tegen til en sand tro om
det euige Liff. Thi den som giffuer de fat-
tige / som intet kunde forskyldte / en haffue
at betale met / den haabis at faa it gaat
vidnisbyrd aff dem paa Døme dag / naar
wi skulde anammis aff vor Herre Jesu
Christo ind i de euige bolige. Saadan
Barmhiertighed met mangfoldige al-
myssse gierninger / fulde Erlig Velbyr-
dig oc salig Frue Birrete Rosens-
frank / som i fordom tid vaar paa Hønt-
borg. Huilcken oc saa vederforis det sain-
me som denne gode Herre / at den trofaste
Gud forogte deris gods / oc forgætte dem
icte

Almyssse giern-
inger ere it
tegn til Troen
om det euige
Liff.

Lucæ. 16.

Frue Birrete
Rosentrangis
almisse giern-
inger.

icke vdi deris yderste / men effter sin til
sagn / gaff dem vdi deris siugdum god
taalmødighed / oc formiedelst Troen til
Christum en salig affgang oc det euige
Liff.

Remdelis ligeruiff som denne gode sa-
lige Herre / Johan Friis / beuiste mod
Gud paa sin Siels vegne sand Gudfrye-
tighed / oc mod sin Herre oc Kong / paa
sit Embeds vegne vindstibelige trofskab /
oc mod de fattige effter sin effne runde al-
myssse oc Barmhertighed : Saa beuiste
hand mod sine ieffnlike oc menige mand
fromhed met ydning oc kierlig omgen-
gelse. Men det er vist at hand loed sig
icke lættelige op huer mand til inderlig
venfskab oc omgengelse / førend hand haff-
de forføgt dybet oc grunden / oc den som
hand en gong tog i sit venfskab oc forsuar /
den forffød hand icke lætteligen igen.
Dog vaar hans sind saa mod alle / at
hand gierne vilde fremdrage dem som vil-
de noget arte sig selff. Oc der som wi ville
see oss om / da skulle wi vel finde mange /
baade ædle oc vædle / end iblant de ypper-
ste / som ved hannem ere fremkomne.

Der fandis oc ingen Hoffmod hoff
han

Mand skal
icke lætteligen
giøre sig ny
Venre / oc
lætteligen for-
støde oc gaa
te.

hannem / oc hand maatte ey helder lide
dem som stinckede aff Hoffmod. De sagde / all Hoffmod kommer der aff / at it
Menniske fiender sig ick selff: Thi ere
alle Hoffmodige blinde daarer / oc vandre
paa rette vey til fald oc wlycke.

Hoffmodig-
heds roed oc
fordarffuelse.

Hand talede vel paa alle mand / oc
straffede dem som talede ilde paa de døde.
Sagde at det haffde sig met saadane bag-
uassere / som Homerus scriffuer om de
Greker for Troia. Der Hector den
Troianiske Kempe leffuede oc kunde bru-
ge sin haand oc styrcke imod sine Fiender /
da torde neppeligen nogen aff de Greker
see hannem ret vnder øyne. Men der
Achilles haffde slaget hannem ihjel / da
fordristed sig huer slunckeslytte til / at see
paa hānem / oc endog de maatte forundre
sig paa hannem / dog stunge de paa det
døde Legem. Men de lagde met saadane
daarlige gierning / en ringe priiff ind.
Som det endnu offte gaar til. Men den
er viiff som tenecker / huad paa fand kom-
me / inden hand kommer selff i sin graff.
De det gaar gierne saa til / som en sagde:
*Qui statuas aliorum collapsas erigit, sibi ipsi no-
uas locat.*

Mand skal
icke tale ilde
paa de døde.

Hertik

Hertil met foruden disse oc mange
andre skigne dyder/ som vaare hof han-
nem/ sandis oc saa en synderlig lærdom oc
god forstand vdi den hellige Scrifte. Huil-
cken hand viste at drage frem/ naar behoff
giordis at tale om vor Christelige religi-
ons artickel/ oc giøre it klart Skilsmysse
imellem den rætte oc falske Lærdom.
Hand haffde oc icke en ringe forfarenhed
i Boglige Konster oc atskillige slaus tun-
gemaal oc mest vdi hine herlige Historier.
De som haffue været noget i omgengelse
met hannem/ vide huad synderlig lyst det
vaar at høre paa hannem / naar hand be-
gynnte at repetere oc fortellie/de gamle Hi-
strier/ baade aff vore Danske oc vdsen-
diske Krønicker. At mand kunde icke
nocksom forundre sig paa den statelige
ihufommelse/ vdi huilcken hannem laa til
rede altid serdelis Historier om huad som
indfalt oc hand icke lang tid tilforne haffde
fortald. Oc der som hand end skulde tale to
gange om det samme/ da kom det altid off-
uer it met det første.

Nytte oc
gaffn at mād
læser Histo-
rier.

Her aff haffde hād den rige liggendesø
til viise raad at giffue / saa hand icke lenge
lædte effter dem / oc kunde see baade det
frem-

fremfarne oc neuuærindis oc grantske paa
 det næste huad effter vilde komme. Det
 vaar den rette *trifæclis Nestor*, som Heden-
 ske Poeter/ meget tale om och saa høye-
 ligen prise. De maa wi sige det om han-
 nem som *Thucydides* scriffuer om *The-*
mistocles. *Themistocles* (siger hand) *Themistocles*
 vaar for andre besynderlig værd at foru-
 dre sig paa/ fordi hand aff sin subtilige
 skarpsindighed wpaamindt vden lang be-
 raad/ kunde finde de bedste raad/ naar
 det hasteligen behoff giordis. De huad
 som hand tog sig faare at giøre/ det gick
 met behendighed for sig/ men huad hard
 icke forstod/ loed hand icke aff at studere
 paa. Kom der nogen mæret oc tuil sag
 faare/ da vaar hand en Mæstere til at be-
 gribe huad vel eller ilde vilde affgaa. De
 at ieg skal siget met saa ord. Hand haffde
 det aff Naturen i sig/ at hand met snar
 raad vdualde det beste/ som mest kunde
 være sagen nytteligst oc gaffnligst.

Themistocles
 loff hest *Thucy-*
didem.

Met saadanne oc andre dyder/ som
 Gud haffde begaffuet hannem met/ be-
 miste hand sig at være it leffuende lem/ i
 den Christne menighed/ oc tiende sit Fæ-
 derneland met gaffn oc ære. Alle Stater

oc

oc huer serdelis vaar hand en tro forsuar.
For denne vor Ribbenhaffns lofflige
Vniuersitet vaar hand *Conseruator primus*,
som wi kalde/ vdi mange Aar. Huad
gode oc Danmarckis Adel haffuer haffe
aff denne Mand/ er oc ick skilt. Oc at
wi ick aleniste tale om oss selff her i riget/
da haffuer hans naffn oc vœrit bekynnt i
fremmede Land/ hoss Fœrster oc Herrer/
hoss lærde mœnd/ hoss ædle oc wœdle/ som
alle met reuerens viste at nessne hans
naffn/ naar der taledis om Danmarckis
rigis leilighed oc vilkaar.

Oc der som end fundis / nogen bryst
oc breck hoss hannem / det vel mueligt er/
thi wi ville ingen Gud eller Engel giøre
aff hannem / da vaare dog disse dyder i
hannem saadan / at de kunde fortage oc
skule alle hans lyde / hoss de godhiertige
tacknemmelige oc fromme.

Nu effterdi det er vift oc sant/ wi pleie
at sige i det gamle ordspog : Huo som
lessuer vel hand dœr aldri ilde. Saa
haffuer oc denne salige Herre / ved Chri-
stelige Tro oc oprictige lessned/ aff Guds
naade/ berid sig veyen/ til en god oc salig
affgang fra denne jamerdal til det ewige
liif

13334
liff oc Salighed / som wi nu ville faa vi-
dere her om at høre.

Det Tredie stycke.

A wi kunde faa en lyckfsalig
affgang aff denne Verden / mine
gode Christne / er yppermere oc
høre at skatte / end all denne Verdens
Elenodie oc herlighed. De ingen er saa
mechtig eller veldig her paa Jorden / være
sig huo hand være kand / at hand aff disse
forfengelige jordiske Rigdom / kand sige
sig være lyckfsalig / før end hand seer mee
huad endeligt / hand skal skilles fra denne
Verden. Thi er denne en vrang oc daar-
lig mening / at ville stole paa denne Ver-
den oc sette der paa sin lyckfsalighed.

En lyckfsalig
affgang er
bedre end all
Verdens rig-
dom.

Dette haffue oc de viise Hedenske Phi-
losophi forstaaet oc formeret aff lang for-
farenhed. Som det aff en besynderlig Hi-
storie / for mange andre er klarlig at see /
huilcken Herodotus scriffuer / om Solon
oc den raffnkundige rige Kong Cræsus /
saaledis. Solon kom til hannem vdi hans
Hoffuitstad Sardis / oc bleff der ganiske
erligen vndfangen / for sin Lærdom oc
for

forfarenheds skyld. Da hand nogle faa
dage haaffde været der/ befoel Kongen / at
mand skulde føre hannem omkring / la-
de hannem besee hans dyrebar Skat /
kaastelige bygning / store Rigdom oc huad
meer hyperligt vaar vdi hans Herresal oc
ganiske Hush. Der dette vaar skeed / meen-
te Kongen hand skulde meget forundre sig
der paa / oc holde hannem for det lycksa-
ligste Menniske paa Jorden. Giorde
derfaare spørssmaal til hannem / oc sagde:
Du fremmede Athenienser / som haaffuer
vandred atskillige Lande igennem i Ver-
den/ sig mig huor du haaffuer seet det aller-
lycksaligste Menniske? Solon paa det
siste giffuer hannem endelig suar / oc si-
ger: Naadige Herre/ mig siunis vel at
i haaffue megen Rigdom oc it stort Folek
vnder eders Kongelige Regiment: Men
den titel som ieg bleff atspurd om / den
kand ieg icke giffue eder/ førend ieg fanger
at høre/ at i ere vel død. Thi ingen kand
Dommis lycksalig / før end mand seer
hans siste endeligt/ fordi vdi midler tid/
kand det vendis oc forandris i mange vn-
derlige maader.

Ingen kand
sigis eet lyck-
salig / før end
hand er vel
død.

Saadant viste en Hedning at sige/
som

som intet fiende til den sande ene oc leff-
uende Gud i Himmelen / oc ey trode no-
get vift om Legemens opstandelse eller
det euige Liff. Det vaar vel at ynffe / at
mange som begimne sig aff Christi
naffn oc kundskab / kunde saa viit komme.

Da maatte der være stor haab om dem /
at de fremdelis met større atraa / skulde
søge effter den euige Rigdom / oc besitte
sig paa saadant it Gudelige leffnet / at de
altid vaare beridde at vandre her fra til
den rette Hiem oc borgerskab i Himmeris
gis Rige. O huad ere de meget lycksali-
ge / som saadant begære oc faa. Huad
hielper det Mennissen / siger Christus
selff / om hand vinder den gantse
Verden oc tog dog skade paa sin Siel ?
O salige ere de som icke forlade sig paa
denne sliigefuld Verden / men paa Gud
baade i deris velmact oc i Dødsens time.
Ehi hand giffuer det euige Liff / alle dem
som tro paa hans enbaarne Søn Jesum
Christum vor Herre.

Math. 16.

Saa er her nu ingen tuil / at denne
salige Herre / Johan Friis / ved sin tro
til Christum oc Christelige frimodig bes-
stickelse til denne timelige død / er so vor-
den

E ij

den

Tegn til en
Christelig aff-
gang.

den delactig i den ewige Salighed. For-
di / lige som hand i sin velmaect elste oc
gerne hørde Guds ord / brugte det Høys-
uerdige Christi Naderis Sacrament /
betenckte sine dødelige vilkaar / oc satte sin
faste tillid til Gud : saa feilede hannem
icke Gud i hans yderste. Gud gaff han-
nem sin hellig Aand / som styrkede han-
nem i god Taalmodighed / oc stierck Tro
oc haab met en Christelige bekiendelse /
ved huileken hand bleff wryggeligen / ind-
til hand endeligen befaledde sin Aand / vdi
sin Frelseris Jesu Christi haand oc bes-
skermelse.

MEt hans siugdom haffde det sig saa-
ledis. Vdi denne næste forgangne
Nouembris maaned / som hand vaar i
Falster met Kong : Matt : er hand paa
Nyfiisbing vorden noget skrøbelig / oc jo
mere oc mere effter haanden fornommet
større suagthed. Dog alligeuel / der det
vaar vdret / som paa den tid der skulde
handlis / da haffuer hand begiffuet sig
paa veyen hid til Røbenhaffn / indtil
hans Siugdom haffuer tuunget han-
nem / at hand vdi Røge maatte ligge stille
oc bliffue ved Sengen. Derfaare haff-
uer

3334
uer hand strax fuld det gode raad/ som
Syrach giffuer alle siuge/ vdi sit 38. Capitel.
Mit barn / naar du est siug / da
foracte det ickē / men bed H E R R E N
saa skal hand gipre dig helbrede. Lad aff
at Synde oc gipre dine hender wstraffeli-
ge/ oc rense dit hierte aff alle misgiernin-
ger. Offre sød luct/ oc Simle til amin-
delse Offer/ oc giff it fet Offer / lige som
du skulde bort. Der effter lad Lægen kom-
me til dig ic.

Effter dette gode Syrachs raad /
haffuer denne salige Herre/ giort.

Først met aluorlige Bøn indfalden
til Gud allmeectigste / bedet hannem om
Syndernis forladelse / oc befalet sig han-
nem met Siel oc Liff / som hand oc offte
tilforn gjorde.

Dernæst haffuer hand om anden
dagen / som vaar den 24. Nouembris/
ladet Sognepresten den fromme Mand/
Her Soffrin Grønebeck kalde til sig :
giort sit Scrifftemaal oc bekiendelse for
hannem / faaet aff hannem paa Guds
vegne Absolut / tilsagd Syndernis for-
ladelse oc Guds venlskab. Der paa haff-
uer hand anammet Jesu Christi Legem
E i j

Huorledt
de som bliffue
dødsuige skul-
le besticke des-
ris sag.

✱

oe Blod / til en stadfestelse oc vished paa
Guds naade / formedelst Jesu Christi død
oc pine / som er it fult verd oc betaling
for alle Menniskers Synder. De er det
te merckeligt / den tid hand skulde anamme
Jesu Christi Legem oc Blod / da vilde de /
hand skulde bleffuet sidendis i stolen / for
sin suaghed skyld / men hand reiste sig op /
faste sin hue bort fra sig / falt i knæ paa
gulffuit oc sagde : Jeg skal giøre min
Herre Gud ære.

Efter at hand met saadan Gudelig
reuerens / haffde anammet det Høhuers
dige Sacrament / sand Jesu Christi Le-
gem oc Blod / sagde hand : Nu er ieg bes-
rid at leffue oc dø / lige som den gode Gud
vil haffue det met mig. Huad mere er
met disse Verdslige ting at bestille / det vil
ieg korteligen giøre / naar mine Børn
(hand miente der met / Erlige oc Vels-
byrdige / Børn Andersson oc Niels
Friis) de komme til mig. Siden haff-
uer Her Søffrin været hos hannem om
natten saa vel som om dagen / trøstet han-
nem / Predicked for hannem / oc taled met
hannem ideligen aff Guds ord / mest om
hues Saligheden oc det euige Liff vaar
anrørendis.

Wdi

3334
Vdi midler tid haffuer hand oc giort
sit Testamente / oc der vdi icke forgæet de
arme / men iblant andet giffuit til fattige
Students vnderholding her i Kjøbens
haffn to Tusind Daler.

Saa haffuer hand oc icke foract Læ-
gedom / som hand bekiende at være en
Guds gaffue / men brugt hæderlig oc høys-
lærd Mand / Doctor Martin ædituus / oc
fuld hans raad effter vdi sin Siugdom.

Fremdelis er oc skeed forbedelse for
hannem / vdi den Christne menighed baa-
de der oc her vdi Kjøbenhaffn / som de
aluorligen paa alle Predikestole bleff
kundgiort.

Paa det siste nu at wi spurde daglige
hid / at hans Siugdom formerede sig /
oc der gaffuis for Menniskelige øyne / in-
gen haab at hand skulde vndkomme aff
denne siugdom / da siel ieg i sinde at drage
her fra til hannem. At beuise hannem i
denne hans siugdom huis tienist ieg fun-
de / oc ieg hannem som min besynderlig
Patron oc allerbeste ven / for meget gaat
plictig vaar. Drog derfaare herfra / eff-
ter hans gode oc fiere vens Erlig oc Vels-
byrdige Mands / Peder Øris til Giffel-
feld /

E iij

feld /

feld / Kong : Matt : oc Danmarckis
Kigis Hoffmesters gode raad oc sam-
tycke/oc kom til hannem om Mandagen/
som hand døde anden dagen at afften /
vaar hannem oc da som altid tilforne
fier oc velkommen.

Matth. 11.

Men da ieg icke vden stor sorg / for-
nam hans induortis Siigdoms farlig-
hed/ som fryste hiertet i hannem/ begynte
ieg at tale til hānem først met denne Sen-
tens. *Venite ad me omnes, qui laboratis et
onerati estis: Saa tog hand strax i mine
ord oc suarede: et ego reficiam vos.*

Maade at
trøste de siige
met.

Siden lagde ieg hannem oc andre
trøstelige sentenser faare aff den hellige
Scrifft / besynderlig som ieg viste hand
haffde mest brugt i sin velmaect / til sine
seduanlige sprog.

De paa det der skulde intet være om no-
gen artikkel/ som vor saligheds lærdom er
mest angrindis/ det hand kunde tuile om
i nogen maade / da satte ieg hannem faa-
re / de merckeligste vidnißbyrd / om huer
Religions artikkel. Dem hand gierne
hørde for sig forklarar oc tog sig det alt-
sammen til trøst oc husualelse.

Latinske tungemaal brugte ieg / at
hand

3334
hand met diff større lyst skulde det høre /
som hand i sin yngdom haffde læst. De
loed sig der see met huad flud hand haffde
læst sin Latinske Bibel / i sine yngdoms
dage.

De beshynderligste Sentenher som
wi da brugte vaare en part disse her staa /
oc en part skulle her effter opregnis / naar
wi tale om Legemens opstandelse oc det
euige liff.

Psal. 103. H E R R E N
er Barmhiertig oc Naadig / Taal-
modig oc megit Miskundelig.

Hand handler icke met oss
effter vore Synder / oc betaler oss
icke effter vore Misgierninger.

Ehi at saa høn som Himme-
len er offuer Jorden / lader hand
Naade bliffue mechtig offuer dem
som hannem frycte.

Saa langt som østen er fra
Besten / lader hand vore offuertre-
delse være fra oss.

G v Lige

Lige som en Fader forbarmer
sig offuer Børn/ Saa forbarmer
HERREN sig offuer dem / som
hannem frygte.

Ezechiel. 33. Saa sandelige
som ieg leffuer / siger den HER-
RE HERRE/ ieg hassuer ingen
behagelighed til den Ugudeligs
død / men at den Ugudelige om-
uender sig fra sit væsen oc leffuer.

Matth. 17. Denne er min
elskelige Søn / i huilcken ieg hass-
uer behagelighed / hannem skulle i
høre.

Joh. 1. See / det er Guds
Lam/ som bær Verdens Synder.

Johan. 3. Saa elste Gud
Verden/ at hand gaff sin Enbaar-
ne Søn/ paa det at alle de som tro
paa hannem/ icke skulle fortabis/
men hassue det ewige Liff.

1. Tim.

3334
1. Tim. 1. Det er jo visselige
sant/ oc it dyrt verdigt ord/ at Je-
sus Christus kom til Verden/ at
giøre Syndere salige/ iblant hvil-
cke ieg er den største. Men dersaa-
re er mig barmhiertighed veder-
faren/ paa det at Jesus Christus/
vilde beuise i mig all taalmodig-
hed/ dem til it exempel som skulle
tro paa hannem/ til det euige lif.

1. Joh 1. Jesu Christi Blod
gør oss rene aff alle Synder.

Disse sentenker oc saadane nogle flere/
haffuer hand hørd / selff oplæst oc met lyst
tiit oc offte taget dem igen. Oc der haff-
vorden saa frimodige imod døden/ at hand
haffuer begynt at tale om sin begraffuelse
oc leirestæd/ at skulle stee her i Kiøbenhaffn
i vor Frue Kircke. Kom end oc saa da
ihu at tale om disse to sine Broders
børn/ Erlige oc Velbyrdige/ Frue Anna
Niels Trollis oc Otte Friis / salige met
Gud / som her for Predicestolen ligge be-
graffuen / oc foruente i deris Soffuekam-
mer

psal. 24.

mere en ærefuld opstandelse effter deris
Christelige tro / siste bekiendelse oc salige
affsked fra denne Verden. Men effter
di hand haffde berid sin graff oc *Epitaphiū*
vdi Hesselagers Kircke / at nogen skulde
icke der støde sig paa / da suarede hand
Bispen Anderssøn / som rørde det for han-
nem / met disse Dauids ord : *Domini est*
terra & omnis plenitudo eius. Det er / Jor-
den er Herrens / oc huad der i er / Jorde-
rige oc huad der boer paa. Hans mening
vaar at det vaar hannem ligé meget / huor
hand fick en hæderlig begraffuelse / iblant
Christne Menniske / effterdi den gantse
Jorderige hører hannem til.

Wnyttige
pral i de Dø-
dis begraff-
uelse straffis.

Nota.

De at mand skulde met stor prang
eller wnyttige praal føre hans døde Liig
om Lande / det forbød hand offte vdi sin
velmact : oc straffede andre derfaare / som
haffde lyst til saadan Hedeniske forfenge-
lighed / oc sagde. Intet tiener de døde
Legeme bedre / end at de met det aller
første / komme i Jorden til deris huilested.
De ieg befrycter mig saare / at Gud skal
en gang straffe Danmark / besynderlig
Adelen oc de Rige / for saadan wnyttige
Hoffmodige prang / som de driffue i de
Dø

3334
Dødis Jordefærd / oc hine offuer all
maade store offuerflødige Bryllupsfærd
oc befaastning / den som mand kunde oc
burde / at vende til en bedre Christelig
brug.

Effter denne tale kom hannem en
hastig hierteue oppaa / saa hand begynte
at sucke der ved oc sagde disse Rim :

Jeg er saa trætter ieg er saa mod/

Herre Gud hand raade min angist bod.

Endog denne hans vee oc Siugdom
gick off alle til hierte / dog vaar det off
gantske trøstelig / at hand vaar saa vel
ved sin forstand / saa gierne anammede
trøst oc vaar saa saare Laalmodig der
hoss / i all hans bittre vee oc hiertens
banghed. Ja hand vaar da allerede / i
Himmerigis glæde oc euige liff met sin
Tro / oc den leffuendis trøst / hand fant i
sit hierte aff Guds ord. De vaar nu alde
lis skilt fra Verden met sine tænkter oc
tale. Huileket vaar i mange stycker at
mereke / besynderlig at en gong som hand
opuognede oc saa sig om / sagde

Cedite mortui, ego enim sum inter viuos.

Det er

Riger fra mig i Døde / thi ieg er nu
iblant de Leffuende.

Guds ord
store krasse
vdi Menne
sters hietter.

✱

Her kunde vel lættelig it Verdsens
barn/ som haffde mange fiødelige tan-
cker/ taget disse ord/ oc lagd det hannem til
en fantasi/ som det siuge Folk fand paa-
komme/ at de tale det de ick besinde. Men
intet saadant hørde ieg aff hannem. Det
allermindste ord hand taledes/ kunde wi vel
forstaa oc haffde vel meget paa sig/ men
mest vende det der paa/ at hand adtraade
effter det enige Liff.

¶ Thi ieg acter jo for vist/ at det Men-
niske som vdi Jesu Christi bekiendelse oc
paakaldelse/ begærer at fare i fred fra den-
ne Verden met ret hiertens begæring/
hans tale er for disse Verdsens børn/ som
en føye ting haffue smaged aff Himme-
rigs rige / lige som den visis tale iblant de
vforstandige / eller den edrues iblant de
druckne oc galne.

Dette er en kort summa paa hues tale
som off vaar imellem om Mandagen oc
noget nær Natten igennem.

¶ Om tisdagen lige i dag Fiorten dage/
som hand døde om afftenen/ vigte ieg
fra hānem i dagningen/ der hand begynte
at faa nogen huile. Men strax der flocken
vaar ved fem/ opuogtede hand oc sagde
til

til Niels Friis oc de andre som da skulde
vare paa hannem: Tag mig hid / Tag
mig hid. De spurde hannem huad hans
begæring vaar. Hand sagde/ Presten.
De som da drengen løb hastig effter mig/
oc ieg neppelig vaar i dørren/ før end Er-
lig oc Velbyrdig Henrich van Rade kom
mod mig / da hørde ieg hannem atter sige
met høy røst: Guds ord vil ieg haffue/
paa Guds ord vil ieg leffue oc dø.

Saa begynte ieg da at tale hannem
til / oc lagde hannem faare / den skigne
sentens Paulus haffuer til de Romere
Cap. 6. Det euige lifff er Guds gaffue/
i Christo Jesu vor Herre. Item / vor
trois artickel: Jeg troer Syndernis for-
ladelse/ Legemens opstandelse oc det euige
Liff. Item Rom. 3. Mennisken bliff-
uer Retfærdig / vden Louens gierninger/
allene formedelst Troen.

Her til suarede hand met disse ord:
Den *Consequens ac antecedens*, det haffuer in-
tet paa sig. *Ego sola fide in Iesum Christum*
credq me saluam.

Hans mening vaar vden tuil den-
ne. Papisterne oc hine skarpsindige kaads-
mundede *Dialecticj* ville meget disputere
om

Johan Trifis
fande oc Chri-
stelige betien-
delse om Ret-
færdighed oc
syndernis for-
ladelse at be-
komme.

om Menniskens gierninger at de kunde
gipre it Menniske salig / det er intet / wi
føle det vel / huad trøst it bange hierte maa
best lide. Jeg troer mig at vorde salig
allene ved Troen til Jesum Christum.

Dernæst reiste hand sig op i Sen-
gen oc sagde / det er gaat at bestille sin sag
den stund mand haffuer sin forstand.

Som ieg saa sad hof hennem / saa
paa hannem oc forundrede mig paa hans
herlige bekiendelse oc frimodige trøstefuld
hierte / oc offuerueiede hof mig selff / huor
ilde baade ieg oc andre flere kunde miste
denne Mand / om det haffde værre Guds
villie / falt mig vdi min bedrøffuelse / dette
Vers ind aff Keiser Karls Historie.

Tu patriam repetis, tristi nos orbe relinquis.

Hans hukommelse vaar end da bedre end
min / thi tog hand strax det andet Vers:

Te tenet aula nitens, nos lacrymosa dies.

Det er.

Du drager nu hiem til Fæderneland din /
Lader off / denne sorgfuld Verden igen /
Dig tager den skinnende Himmelske sal /
Oss holder tilbage denne grædedal.

De effterdi wi kome paa Latinske vers /
forflarede ieg hannem oc disse to.

No 1

3334
Non puto, nec credo, me posse relinquere Christum
Qui nostræ partem carnis et ossis habet.

Det er :

Vdi all min nød/ vdi Dødsens stund
Jeg stadelige troer aff hiertens grund/
At mig ey forlade vil eller kand
Jesus Christus min Frelsermand/
Som haffuer anāmet vort fiød oc been/
Och saa forbunden sig off vden meen.

Der det nu begyntis vel oppaa da-
gen/ oc ieg formerekte / at det vilde endnu
vaare nogen stund met hannem / da paa
det wi funde baade tale sammen vden mig
de met større lyst / tog ieg mig faare disse
try stycker met hannem. Først at giøre
Bøn met hannem til Gud i Himmelen.
Dernæst naar hand haffde noget huiled
sig dissimellem / læse der paa it besynder-
ligt Capitel aff Bibelen. Siden der
effter opregne de trøstespraag/ som større
bleffue brugte for hannem. Thi at ville
alltid finde paa Nye/ tiener icke hoss de
siuge. Dette dresse ieg saa vnder huer
andre/ denne gantske dag igennem/ indtil
den time hand opgaff sin Aand.

Vndertiden bad hand allene hoss sig
D selff/

Maade at
trøste de siuge
vden fædsem-
melighed.

selff/ oc vndertiden fulde wi allesammen
 paa knæ omkring Sengen oc bade en-
 drecteligen met hannem. Jeg læste oc
 mange smucke Bøner op for hannem/ oc
 brugte den almindelig velsignelse offuer
 hannem: **H E R R E N** velsigne
 dig oc beuare dig / **H E R R E N**
 lade liuse sit Ansigt offuer dig oc
 være dig Naadig/ **H E R R E N**
 lætte sit Alasyn paa dig oc giffue
 dig fred.

Hand suarede selff til alle Bøner /
 oc sagde met oss / Amen. Løffte sit Hoff-
 uit op / lagde sine hender tilsammen
 oc tackede Gud for saadanne naaderige
 trost.

2.

Try besynderlige Capitelz bleffue
 læste aff Bibelen for hannem. Det siette
 Capitel vdi S. Hansis Euangelio. Det
 Ottende Capitel til de Romere.
 Och saa det elleffte Capitel vdi Johanne
 om Lazaro/ som bleff opuaet aff den Her-
 re Christo. Naar som nogen merkelig
 Sentens kom / (som disse Capitelz
 ere for andre i den ganske hellige Scrifte
 meget

3334
meget trøstelige oc merckelige) Da læste
ieg den to gonge / oc hand selff met høn
røst sagde / det er gaat / det er vist / oc tog
det offte igen som bleff læst for hannem.

It trøstespraag siel ieg en gong faare
besynderlige / oc det varede noget lenge met
forflaringe / da sagde hand til mig det sæd-
uanlige ordsprog / hand pleiede at bruge i
sin velmact : *Mitte sapientem & nihil ej dix-
ris.* Thi naar som hand haffde dem at
handle met / som viste selff noget at skicke
sig i sagen / da brugte hand almindeligen
disse ord til dem. Saa vilde hand oc nu ieg
skulde icke bemøde hannem / met for man-
ge ord. Jeg skulde intet tuile / hand forstod
jo vel huad der hørde til sagen / oc vilde
bliffue fast ved den første gode bekiendelse.

Efter middagen begynte hand at tale
om denne Liigpredicken / begærede at
ieg den skulde haffue / som hand gaff det
Niels Friis tilkiende.

De der hand haffde bestillet Predicke-
nen / oc tilforn sit leyrestæd her paa dette
stæd / saa begynte hand som hand sad for
alden / at tale om sit *Epitaphio* oc Gravs-
scrifte / met disse ord och saa paa mig.
Iohannes Friis Dn. de Hesselager, Anno atatis

D ij

34
suo

siua 73. de morte cogitans, fieri fecit. De kom
der met icke viidere/ men sagde strax / det
andet skal vel Niels Raass giøre.

See dristige
frimodighed
imod Døden.

ER dette icke at gaa frimodige til Dø-
den? Er dette icke at gladeligen fare i
Fred? Mange Menniske naar de høre
talis om Døden / da grue de / skelsfue oc
bessere der ved / skiffte farssue oc forskre-
ckis der offuer. Men hand mit i sin stør-
ste Siugdom / fryctede icke alleniste intet
for Døden / men ocsaa frimodeligen be-
stillede sin egen Jordefærd.

De en liden stund her effter / vende hand
sig om til Børn Anderssøn / oc sagde / er
min Kiste Ferdig? Huor faa wi fieler der
til? Siden gick hand til sengen oc sagde/
det vil endnu vare to dage met mig. Men
kort der effter / gaff hand andet tilkiende/
sagde / den største søffn ieg fanger / da ta-
ger vare paa mig. Der vdi sagde hand
sant / thi det gick lige saa / hen ved fire ti-
mer der effter.

Hand begynte siden hierteligen at
forlengis effter en god affskeed oc det euige
Liff / brugte tiit oc offte den gamle Guds
fryetige Simeonis Loffsang: **H E R**

RE

3334
KE lad nu din tienerere fare i fred :c
oc læste den vd til enden.

Gud i Himmelen haffde hannem
fier oc bønghørde hannem. Wi saae strax
der effter paa hannem/ de deilige Bloms
ster/ som ere tegn til Døden. Thi fulde
wi alle nød paa Jorden / met graad oc
Bøn til den naadige Gud for hannem.
Hand bad selff met oss frimodeligen met
høy røst oc god forstand.

I det som wi saa gjorde bøn / oc hand
hørde ved sengen/ Erlig oc Velbyrdig
Frue Karine Biørn Anderssens hans
fiere Broderdaatters suet oc graad/ vende
hand sig fra linsset/ oc bleff der var / Erlig
oc Velbyrdig Frue Hilleborre Claus
Daais. De som hand strax fiende hen
de/ racte hand hende sin haand oc sagde :
Gud være met dig at du vilde besøge mig/
huad gode skal ieg beuise dig igen ?

Dette vaar meget merckeligt / oc er
for en synderlig Guds gaffue at regne :
at hand saaledis indtil sit yderste/vaar ved
all redelig sind oc forstand/kunde see/høre/
tale oc fornemme alt det wi bestillede met
hannem / oc der hoff saa saare trøstig oc
taalmodig.

D iij

Der

Der effter om en time / faldt hand i
en sød søffn / som hand taledede om tilforn.
Der aff vognede hand op første oc anden
gong. Men den tredie gong der Klocken
flog elleffue / kom der saa stor en stille / off-
uer det gantske Huff / saa wi alle indbyr-
dis der offuer storligen forundrede off.
Hand soff dog icke lenge / men rørde sig
strax oc gaff mig haanden oc ieg reiste
hannem op i Sengen. Der læste hand
for sig selff sacteligen met sammenlagde
hender : oc sagde effter som ieg sagde for :
Iesu Christe miserere mej. Strax vende wi
hannem effter hans begæring / met Føds-
derne vdaff sengen / oc ieg taledede met han-
nem disse ord aff den 31. Psalme : *In ma-
nus tuas Domine commendo spiritum meum.*

Det er.

HERR i dine hender be-
faler ieg min Vland.

De hand suarede mig / met den anden
deel aff dette Versf :

Redemisti me Deus veritatis.

Det er.

Du frelst mig **HERR** / du
trofast Gud.

Disse vaare de siste ord / hand taledede
her vdi Berden.

Der

Johan Fri-
sle siste ord i
denne Ver-
den.

Der ieg fornam/huad aff vilde vor:
 de/raabte ieg høyt til hannem tiit oc offte:
 Jesu Christe forbarne dig offuer mig.
 Jesu Christe annam min Siel.
 Dissimellem slog hand klæderne fra sig/
 som drenge vilde skiule henderne met / oc
 holt sin haand vd mod mig. Thi ieg
 haffde formanet hannem tilforne / at der
 som det hende sig / hand bleff maaleløss/
 da skulde hand kryste paa min haand/eller
 rætte sin haand op eller røre den / saa ieg
 kunde være viffe paa/at hand hørde oc for:
 stod huad ieg taledede til hannem. Det
 holt hand mig ocsaa. Men det vaar
 snarligen giort met hannem.

I det samme øyeblik/effter hand taledede
 de siste ord oc rætte mig haanden / bøynede
 hand sit Hoffuit strax nœd/oc som Vigorn
 Andersson oc ieg haffde hannem i vore ar:
 me imellem oss/ lenede wi hānem i sengen
 tilbage/ oc hand met tre suet/ facteligen oc
 sødeligē vdgaff sin Aand. Antuordet den
 Gud i Himmelē/ som hand nyiligen oc til:
 forne giorde. Den anammede Guds hel:
 lige Engle/sørde den til Abrahams skjød/
 indtil den met Legemet/ skal i de Retsfæ:
 diges opstandelse/ paa den yderste dag til:
 D iij hobe

hobe samles. De hand da met off oc wi
met hannem oc alle Guds vdualde børn/
skulle indforis arffuinge i Himmerigis
rige til den euige gløede oc fulkommen her-
lighed oc salighed/ for vden all ende.

Dette hersom haffuer ieg nu saa viides-
ligen villet fortellet / om denne salige
Herre/ Johan Friis affgang / som ieg
det selff neruærendis saa oc hørde. De
mange som der tilstæde vaare/ baade ædle
oc wædle/ baade fremmede oc hans egen
tienerer/ kunde i sandhed det samme der om
vidne: ja wi allesammen aldri det for-
gætte/ men haffue det at trøste off met i
denne vor sorg oc i vor døds time / oc met
hiertelig adtraa begære oc ynske aff Gud
met saadan trøst oc bekiendelse at skilies
fra denne Verden/ i vor yderste time.

Hvad det er/
Christeligen
oc vel at ds?

Kaldis da nu dette / at saa en Chris-
telig affgang aff Verden / at bekiende
sine Synder for Gud i Himmelen / oc
anamme aff dem som ere i Guds stød/
i det hellige Predickembede / Syndernis
forladelse / oc der paa stercke oc styrcke
sin Tro ved det hellige Christi Legems
oc Blods Sacrament/ være taalmodig
vnder

3334
 vnder sin Siugdom / gierne høre talis
 Guds ord / paakalde Gud i sit yderste / oc
 befale hannem sin Land : Da haffue
 wi aldelis ingen tuil / at denne salige Her-
 re / Johan Friis / voris hensoffnede gode
 ven / er jo indscreffuen i Liffens Bog / oc
 wi skulle finde hannem for oss i Himme-
 rigis rige.

Thi lære sig huer aff denne salige
 Herre baade vel at leffue / oc vel at dø.
 Fordi hand met all rette / i disse to stycker /
 maa settis oss oc alle Christne faare til it
 merckeligt exempel.

Her paa til ydermere vnderuissning
 oc trost / for oss som igen leffue / da vil ieg
 nu forklare disse Jobs ord / som ieg aff
 begyndelsen oplæste.

Exempel for
 alle Christne
 vel at leffue oc
 vel at dø.

Dv

Den

Den anden part aff
denne Predicken.
Job. xix.

Ieg veed at min Frel
sere leffuer / oc hand
skal her effter opuecke mig
aff Jorden / oc ieg skal der
effter omgiffuis met denne
min Hud / oc ieg skal see
Gud i mit fiød / oc ieg skal
see Gud faar mig / oc mine
øyen skulle skue hannem oc
ingen fremmet.

En hellige lærere Zoro
nymus siger / *Discamus in ter
ris, quorum scientia nobis in cælo
perseueret.* Det er : Vi skulle
lære her paa Jorden den Vijsdom / som
kand bliffue varactige hof off i Himme
len. Paa denne gode Formaning skulle
wi

13334
wi tencke/besnynderlig naar wi følge Chris-
sine Liig til deris begraffuelse. At naar
wi der høre talis / om deris Christelige
lessned oc affgang / skulle da paamundis
om vore dødelige vilkaar / oc lære aff
Guds ord oc deris exempel / at besfieke oss
saa at lessue oc dø / wi kunde effter dette
liff / haaffue noget at staa paa / oc saa ved
Christum det euige Liff oc Salighed.

For denne orsag skyld haaffuer ieg ta-
get mig disse Jobs ord faare / huilecke end
odaa denne salige Herre / Johan Friis/
brugte/oc fornam der aff stor trøst paa sit
yderste. Thi Job met saa ord / lærer oss
her denne konst / huilecken enten vor egen
forstand eller alle de vise Hedenste Philo-
sophi met deris subtilige scrifft / som nogens
stæd i Verden findis / icke kunde lære oss.
Hand siger oss at wi for Syndens skyld
ere arme fanger oc skyldig vnder Guds
dom. Hand viser oss den Herre Chris-
stum / den lessuendis Guds Søn / som
Frelser oss fanger / aff Syndens oc
Dødsens baand / forliger oss met Gud / oc
opuecker oss paa Dommедag til det euige
Liff.

Huo det ret forstaar oc troer aff hie-
ret /

et / hand er nu lærd / huorledis hand fand
offueruinde alle Fristelser / oc triumphere
mit i denne timelige død offuer Døden /
Dieffuelen oc Hæffuede.

Huorfaare disse ord ere vel værd at
mercke / oc Job der hand vilde giøre denne
sin Befiendelse / hæffuer ick til forgefuis /
met hiertelige begæring tilforne fremsat
sin fortale. Ah at min tale maatte bliff-
ue bescreffuen / ah at hun kunde sættis i en
Bog / met en jernstil paa bly / oc at hun
maatte vdhuggis i en Steen / til en euig
hufommelse.

Efterdi da den hellige oc fromme
Job / dennem saa høneligen priiser oc yn-
sker / at de for alle andre hans ord / maats-
te bliffue euige i alle Menniskers hierter :
Oc disse ord ocsaa hæffue været brugte til
Predicken oc sang almindelige i den Chri-
stne Kircke mere end try tusind oc tre hun-
dre Aar / da ville vi see slitelligen huad
hand besynderligen faaregiffuer.

J Ky slaus trøst talis her om / met huil-
cke hand vdi sin største ælendighed oc
bedrøffuelse / hæffuer stillet sin bange con-
sciens / oc verqueget sit angerfult herte.

Den

3334
Den Første slaus trost / imod
Syndfristelse / tager hand aff den
leffuendis Guds Søns / vor Frel-
seris sande oc salige kundskab.

Den Anden / imod Dødens
forskreckelse / er hans visse Haab
oc stadige Tro / om Legemens
opstandelse.

Det tredie hand trøster sig met/
vdi sin armød oc foractelse / er
den fuldkomne glæde oc Herlig-
hed / som Guds vdualde er berid i
det euige Liff.

Ma det wi diss bedre kunde bruge disse
merckelige lægedom / krafftige *Antido-*
ta oc visse *anodyna*, oc forstaa huorledis
huer skal tage dem til sig i rette tid / da
ville wi først sette oss Jobs exempel faare/
oc see huorledis hand haffuer berid sig
Sielens oc Liffens lægedom her aff.

Den arme Jobs vilkaar vaare al-
delis haarde oc ølendige for Verden at
anse / hans Fristelse vaare / mechtige stercke
Fiender / som hand haffde at stride imod.
Hi først loed Gud hannem beroff-

De Tre slaus
Fristelse / som
Job befunder-
lige haffde at
stride imod.

uis

uis fra/ sit Jee oc Queg : ja det som hans
nem fierere vaar/hans Spnnere oc Døts
tere hasteligen omkøme i ynckelige maade.
Dette Kaarss bar Job taalmodeligen/ oc
tenckte paa all denne Verdens forgenge-
lige forfengelighed oc Menniskens dødelig-
ge vilkaar / giffuer sig derfor / met all
lydighed / vnder den allmechtigste oc aller-
uifeste Guds Guddommelige vilie oc sig-
ger : Nøgen kom ieg aff min Moders
liff/ nøgen skal ieg fare bort igen / **HERR**
REN gaff det / **HERRREN** tog det/
HERRRENS naffn være loffuit.

Der hand haffde dette vel offuer-
staaet / som en sterck Kempe huldet sig
oc lagd priiss ind : kommer der strax en
anden bølge oc stormer ind paa hannem/
som det er almindeligt / Ingen bedrøff-
uelse kommer allene. Hand beslaais met
onde bulder / fra hans fodsaaal indtil
hans isse / maa side i aske oc skrabe sig
met it skaar. Bliffuer saa foruandlet/
at hans venner icke kiende hannem / eller
for hans store pine oc vee skyld tørre trøste
hannem. Hans egen Hustru (som Phis-
lo mener vaar Dina Jacobs daatter) kæs-
dis ved hannem / oc bespotter hannem.
Det

3334
Det samme gior oc de som hand holt for
sine vdfaarne beste venner. All Ver-
den haffuer forglempt oc forlat hannem.
Den timelig død staar hannem for øyen/
oc truer hannem met sine forfærdelige
skud oc pile huer øyeblik.

Huad gior den gode Job her i denne sin
genuordighed? Monne hand icke skulle tro
at ont solet / Trolldquinder eller Trolde
karle / haffue førd hannem saadan paa?
Skal hand oc icke søge til Spaamend el-
ler bruge signelle oc Manelle / at hand
kand komme til sin førlighed igen? Ney
ingelunde saa / hand tencker icke en gang
paa saadan Vgudeligheds forderffuelig
kaanst / meget mindre fanger Diefflen
den ære aff hannem / som Gud met all
rette tilhører. Stor banghed driffuer
hannem vel saa / at hand bæffeligen be-
græder sin fødels dag / begærer at hand
haffde aldrig værre fød til Verden / oc
maatte nu strax dø. Dog kommer hand
igen til sig selff / oc retter sig op i sin
skrøbelighed / fanger offuerhaand imod
denne wtaalmodigheds fristelse oc bliffuer
hoff sin Herre oc Gud. Giffuer sig saa
smucke til freds / legger Gud maecten oc
æren

Cap. 7.
Cap. 7.

æren til/ oc icke Dieffuelen/ siger derfor :
 Haffuer wi anammet det gode aff Gud/
 oc skulde wi icke ocsaa anamme det onde ?
 Item/ om Herren end skønt vilde sla mig
 ihuel/ dog skal ieg alligenel haabe paa han-
 nem.

Nu haffuer den gode Job holden sig
 vel aff Guds naade / men det bliffuer
 dog icke her ved met hannem. Hand føris
 alt viidere vd i fristelsens dybhed. Thi
 induortis vdi hans Samuittighed/brende
 hannem hans Synder / oc vden all tuil
 da haffuer denne anfectelse icke staaet til-
 bage. See du est en Syndere / affled i
 synd oc ondskab/ fød vredens Barn met
 din arffuesynd / som henger oc boer i dit
 fiød oc blod. Oc om du end skønt haff-
 uer lessued wstraffeligen oc retfærdelig for
 Verden / saa haffuer dog dine tancker
 oc affecter/ som gaa icke toldfri for Gud/
 icke vær it saa hellige oc reene som Louen
 dem vdfæffuer. Derfaare plagis du nu
 met all rætte for saadanne dine Synder/
 Guds vrede er vdest offuer dig / det er
 Guds retfærdige Dom/ at huer for sine
 misgierninger skal lide sin tilbørliche straff
 oc plage. Ja huø ved huø nær du est
 den

3334
den euige Fordsømmelse / for Synden
skyld?

Huort vender sig her den fromme
Job? hans eget herte oc Samuittighed
ere nu imod hannem. Det gielder nu
icke mere om disse timelige Rigdom eller
Sundhed / men det er Guds venskab oc
Himmerigis rige her strides om.

Her gaar det nu met Job / lige som
met den der er i stor Haffs nød. De i det
vilde Haff driffues aff en stor gruelig
ffysfuende storm / Ancker oc Loff ere bor-
te / Godzet fastis for borde / Ingen sei-
kand foris / Mastet affhuggis / Skibet
opfyldis met hine salte søbølger / oc begyn-
der at ville støde paa hine haarde Klipper /
eller i det suare wuær / hasteligen nedry-
ckis / met top oc taffuel til Haffsens dyb-
hed.

See / saa gaar det nu den arme Job.
Det er hannem fra taget / alt det hand
kunde forlade sig paa her i Verden. Sit
gods oc Rigdom er hand berøffuit / det icke
vaar liden sorg. De paa det hand skal
icke stole paa sine mange vnge Børn /
tagis de hasteligen aff dage fra hannem.
De at hand jo aldelis skal intet haffue at
E for

fordriste sig paa Mennissen / da foracte
hannem de som igenleffue / hans egen
Hustru oc vdualde venner. Hans sund-
hed oc forlighed vendis om til allerstørst
skrøbelighed oc verstyggeeligste siugdom /
paa det / hand skal icke stole paa sin egen
styrcke oc maect. Ja at baade all hans
vduortis oc induortis krafft / skal slaa
hannem feil / da frister Dieffuelen hans
egit hierte oc Samuittighed paa det aller-
høyeste.

Hvad vndsetning tilfickis denne
fromme Mand i saadan sin trang ?
Hand tencker paa sin Trelserer / den for-
loffuede Messiam / Quindens sød / som
skulde sønder træde Hugormens hoffsuit.
Paa denne sin Trelserer faster hand alle
sine Synder / oc forlader sig met en fast
tro paa hannem / at hand skal stille Guds
vrede oc fri hannem fra den ewige død oc
fordømmelse. Och saa knipper hand
baade denne oc de andre sine trøst vdi it
baand / met disse faa ord / oc giør sin be-
kiendelse som kommer ossuer it met vore
Symbolis oc trois artickle. Siger der-
saare / Jeg veed at min Trelserer
leffuer /

Jobs bekæn-
delse.

leffuer / sand Gud oc Menniske / som
skal icke alenist forløse mig / ved sin død oc
pine aff alle mine Synder / men ocsaa
opuecke mig paa den yderste dag / met it
herligt forklarede Legem / oc indføre mig i
Himmerigis øre / der som ieg skal see Gud
ansiet fra ansiet / i all euighed.

Vdi saa maade offueruinder Job
alle fristelser / oc kommer paa det siste i en
god tryg haffn / oc foruinder saa all sin
nød. Det gjorde altsammen den hellig
Aand / som Job tog i raad met sig. Thi
der som hand haffde fuld sin egen fornuffe
effter / da haffde hand aldrig kommet der
leffuendis fra. Men hand vende sine
øyne fra denne forgengelige Verden til
Himmelen / fra sin egen forstand til
Guds forløffe oc tillsagn / fra all Menni-
skelig hielp til sin kiære Frelser Jesum
Christum. Derfaare lader off nu
mercke alle hans ord grandgissueligen / oc
først de / huilcke hand bruger imod den
første fiende Syndfristelse.

Jobs Betr-
uinding ved
den hellig
Aand.

E ij

Jeg

Jeg veed at min Frel-
sere leffuer.

DEt er : Jeg Job som maa be-
fiende mig en arm Syndere / skyl-
dig til døden oc fordømmelse / baade
for den arffuesynd som boer i mig / oc an-
dre mine misgierninger : Ved / det er /
ieg troer fuldkommeligen aff mit gantske
hierte / at min Frelser leffuer / den som
mig vste fangen Mand skal icke forglem-
me / men hand som en sand Gud oc Men-
niste / vil oc skal frelse mig / met sin død oc
pine / fra Guds vrede / den euige død oc
fordømmelse / forhuerffue mig Guds
venskab / alle mine Synders forladelse oc
det euige Liff.

Met saadan sin fiere Frelseris salige
kundskaab / traadzer hand nu imod Syn-
den oc Hellsfuede.

Hvad Goel
emercker.

De er her besynderlige det Hebraiske
ord Goel / vel at acte. Det som bemer-
cker icke alleniste en Frelser / men saa-
dan

3334
dan en Frelser / som er anrørendis paa
Kjød oc Blods vegne / oc bør derfaare at
hjelpe sin Blodsforuandte vdi nød. Der
ved haaffuer hand klarligen forstaaet / det
HÆRre Christum / som haaffuer anam-
met Menniskelig kjød oc blod / oc er vorden
vor Broder / oss til en visse trøst oc vbe-
suigelige husualelse. Saaledes brugis
dette samme ord / oc andre mange stæds i
det gamel Testament baade hos Mosen/
Dauid oc Propheterne.

De kommer denne trøstelige Lærdom
saare vel offuer it / met tre besynderlige
Louer oc erlige stück / som holtis iblant
Guds folck i det gamel Testament.

Tre Louer om
næste Blods-
foruandte i
det gamel
Testament.

Den Første taler Moses om /
Leuitici 25. der som Gud giffuer de næste
slekt frihed / til at løse oc igenkjøbe huer an-
dre / naar de bliffue for deris armod
tvingd til at selie sig selff hen iblant nogen
fremmede. Huad er det andet end en
Figur til syndige Menniskers vilkaar /
som ere for Syndens skyld / vndergiffuen
Døden oc Dieffuelen / oc kunde icke for-
maa at løse eller befri sig selff ? Men den
HÆRre Christus vor næste slekt oc byrd /
E iij tager

1.

tager off vð aff Syndsens oc Dieffues
lens baand / oc giffuer off igen vor første
frihed. Som Paulus her om vidner til
de Hebræer i det andet Capitel / sigendis :
Efterdi at Børnene haffue nu siød oc
blod / da er hand i lige maade vorden del-
actig der vdi / paa det hand skulde forme-
delst Døden tage macten fra den / som
haffde vold offuer Døden / det er Dieffue-
len / oc frelst dem / som formedelst Død-
sens fryct skulde værre tienere alle deris
liffs tid.

2.

Rom. 35.

Cap. 2.

Dernæst lige som Gud gaff
næste slect frihed / til at heffne deris døde
frender / som bleffue aff had oc suig met
vilie oc vidskab dræbte oc ihueltlagen aff
nogen. Saa er oc den H^Ere Christus
paa sin Mandoms anammelsis vegne /
vor frende / oc heffner vor død paa vor
Fiende Dieffuelen / huilken met suig
haffuer forførd off til Døden. Huor fra
off Christus hielper / oc bliffuer Døden
en forgifft / oc Hellsuede en Pestilenke /
som Propheten Oseas siger i sit 13. Ca-
pitel.

Frem

Fremdelis lige som det holtis 3.

iblant Jøderne / at næste frende oc arff-
uinge skulde ecte den Dødis slectis Hu-
stru/som wi læse vdi Ruths bog/ at Boas
tog Naemi Sonnehustru Ruth til ecte/
der den anden næste arffuing icke kunde
det gipre. Saa er oc Christus vor Frel-
sere / den Christne Kirckis Brudgom / oc
anammer hende aff sit ælendigheds sede
til sig/som Paulus bær vidnißbyrd her om
til de Ephefer i det femte Capitel/ oc si-
ger. Christus elskte Menigheden/ oc gaff
sig selff for hende / oc rensede hende for-
medelst Vandbadet i ordet / paa det hand
skulde besfickte sig selff hende / en Menig-
hed som er herlig / som icke hassuer nogen
besmittelse eller ryncke / eller noget saa-
dant/ Men at hun skulde være wstraffe-
lig.

Om denne Frelsere taler Salomon
i den 72. Psalme. *V. 12-13-14*

Hand skal frelse den Fattige
som raaber / oc den ælendige som
hassuer ingen hielp.

Hand skal være naadig imod

E iiii

de

de ringe oc fattige / oc hand skal
hielpe de Fattiges Siele.

Hand skal frelse deris Siele
fra suig oc fortredelighed / oc de-
ris Blod skal actis dyrt for han-
nem.

Dette vaar det hellige oc trøstelige
naffn/som Gud selff befoel / at giffuis sin
enbaarne Søn Christo ved Engelen
Gabriel / huilcken det forkyndede Joseph
oc Maria. At de skulde kalde hans naffn
JESVS / fordi hand skulde saliggjøre
sit Folk aff deris Synder.

Denne sin Frelsere tog den gode
gamle Simeon i sin fassn/oc bleff der aff
saa frimodig imod Døden/ at hand begæ-
rer forloss/ at fredeligen fare her fra/ siger
derfaare :

Herre/lad nu din Tienere fare
i fred/ lige som du hassuer sagd.

Thi mine øyen hassue seet din
Frelsere.

Huilcken du beredde for alle
Folk.

It

3334
It liuss til at opliuse Hedninge /
oc dit Folck Israel til en her-
lighed.

Til denne Frelsere alleniste / skulle
wi allesammen holde oss / oc sige met Job
naar wi komme i Syndfristelse. Jeg
veed at min Frelsere leffuer / Jesus Chris-
tus sand Gud oc Menniske / Hand er
min Broder / hand skal icke forlade mig
i denne min nød oc haarde fengsel. Men
fri mig aff Syndsens baand / oc frelse
mig fra Døden oc fordømmelse / fra Lou-
sens formaledidelse oc Guds vrede / fra
Dieffuelens Tirannj oc Hellsuedis aff-
grund.

Thi derfaare er hand vorden Men-
niske / at hand skulde betale met sin død for
Mennisken / oc giffue sin wsigelig Bro-
derlig kjerlighed tilkiende mod oss / oc op-
høye oss met sig til Himmerigis arffue-
deel.

huorfaare
Christus er
vorden Men-
niske.

I denne Frelsere finde oc faa wi ved
Troen til hannem / alt det som wi søge oc
oss behoff gipris i all vor alendighed.
Som Ambrosius siger met disse herlige
ord :

E v

Omnia

*Omnia Iesus Christus est nobis, si volumus:
Si curari desideras, Medicus est,
Si febris aëstuas, Fons est,
Si iniquitate grauaris, Iustitia est,
Si auxilio indiges, Virtus est,
Si Mortem metuis, Vita est,
Si ire desideras, Via est.
Si tenebras fugis, Lux est.
Si cibum appetis, Alimentum est.*

Det er/

*Iesus Christus er off allting / om vi
ellers ville.*

*Begærer nogen at helis / da er hand
en Læge/*

*Brender nogen aff hedesuge / da er
hand en Kilde/*

*Beladis nogen met Synden / da er
hand Retfærdighed.*

*Haffuer du hielp behoff / da er hand
din Krafft/*

*Frycter du Døden / da er hand Liff-
uit.*

*Viltu vandre / da er hand Veyen/
Reddis du i mørcke / da er hand Ljusset/*

Hungerer dig / da er hand din Spise.

*Saadant altsammen oc lange yder-
mere at gipre off / er hand mechtig / fordi
hand*

3334
hand er en allmeetic Gud. Hand vil
oc saa / fordi hand er vor fiere Broder och
saa meget naadig. Hand veed maade oc
lempe der til / thi hand er den alleruiseste.
Hand skal det oc saa gigre / thi hand er
sandru i alle sine forløfft / oc det er hans
Embede / at søge oc gigre saligt / det som
er fortabt / Lucæ. 19.

Ved saadanne trøst / vdi vor HERR
ris Jesu Christi kundskab / faa wi seyr-
uinding offuer alle fristelser. Her om 1. Johan. 5.
taler Johannes. Vor tro er den seyr / som
haffuer offueruundet Verden / oc huor er
den som offueruinder Verden / vden den
som Troer / at Jesus er Guds Søn ?
Item / Paulus 1. Cor. 15. Døden er op-
sluget i Seyr. Død huor er din braad ?
Hellsfuede huor er din Seyr ? Men Dø-
dens braad er Synden. De Louen er
Syndens krafft. Men Gud være tack /
som gaff oss seyr / formedelt vor Herre
Jesum Christum.

Nu ville wi fremdelis høre / hvad
Job siger.

De

De hand skal her effter
opuecke mig aff Jorden / oc
ieg skal der effter omgiff-
uis met denne min hud.

HEr haffue wi den Anden
slaus trøst / som Job brugte i sin
ælendighed / imod Dødens for-
skreckelse / oc haffuer denne trøst sin oprin-
delse oc grund vdaff den første.

Forledis
Menniskelig
formiste dem
mer om Lege-
mens opstaa-
delse.

Dødens forskreckelse kommer han-
nem paa / oc aff hans egen fornufft / be-
giffuer sig i disputas met hannem saale-
dis : Endog Job at du troer paa din
Frelser / oc forlader dig paa hannem / saa
maat du vel faa ved hannem huad du
fand / alligeuel skalt du dø som alle andre
Menniske / oc effter Døden skalt du vorde
til intet. Thi dit Risp skal bort raadne i
Jord / oc Orme skulle spisis met din krop /
dine Been skulle foruisne / oc der skal intet
bliffue aff dig vden støff oc aske. Paa Le-
gemens opstādelse tørre du icke giøre dit re-
gen

genskab/sa icke tencke en gong. Huorledis
 skulde det Legeme / som met værstinggelige
 Buller er nu fordærffuit/ oc skal siden saa
 viide i smaa parter atspredis/ opstaa no-
 gen tid? Det er wmueligt at saadant skee
 kand. Dø nu derfaare bort/ som it vffe
 oc ælendigt Creatur / met dette dit van-
 skabte oc saarede Legeme/ du fanger aldrig
 bod eller raad/ Døden døden er her/ oc si-
 den intet ydermere at forhaabe.

Alff saadanne forgiftige indskud /
 maatte den gode Job haffd saait den hier-
 tesorg som kunde dødet hannem/ om hand
 haffde fuld sit eget fornufftis raad effter.
 Men hand lycker fornufftens øyen oc la-
 der Troens klare øyen op / oc seer atter til
 den forloffuede Herre Messiam Chris-
 stum/ oc siger : Denne min Frelsere/ den
 leffuende Guds Søn/min kiere Broder/
 paa huileken ieg Troer / hand skal icke al-
 eniste fri mig fra Synden / men ogsaa
 fra den euige død. Denne timelig død
 skal efon være mig en sød søffn. De min
 graff skal icke være mig it euigt fengsel/
 men it roligt soffuekammer / indtil Gud
 ved sit almættige ord skal opuecke mig paa
 den yderste dag. Hud oc haar / fiød oc
 Been/

Been/ søner oc aarer / skulle fortæris oc
atsprædis i Jorden / det giffuer ieg vel
maect. Dog skal min leffuende Frelsere/
som er mit Liff oc min Opstandelse / aff
den maect som hannem er alting vnder-
lagd/ samle dette tilhobe igen / saa ieg skal
saa de samme naturlige lemmer igen/ dog
it Aandeligt tusindfold skønere oc her-
ligere Legeme / end det nu er eller været
haffuer. Det er min tro / det er min
trøst. Der paa vil ieg leffue oc dø / mig
skee i denne Verden huad min naadige
Gud vil.

See/huad kunde klarligere sigis om
Legemens opstandelse / end dette Job her
siger? Huo monne haffue lært hannem
det/ effterdi saadant er imod hans egen oc
alle Menniskers fornufft? Hand haffde
den hellig Aand til sin Skolemester / som
skaffede i hannem en fast tro til Guds
ord / som saadant forloffued oc tillsagde /
oc opliuste hans mprete oc tuiltraadige for-
stand met sin naade / at hand tenckte viis-
dere paa den allermectigste Guds vnder-
lige raad oc gierninger.

Derfaare lader off flitteligen
giffue act paa de Argumenter oc bevisning-
ger/

Her effter
følger mange
sine vidnis-
kender oc bevis-
ning / om des
gemens ops-
standelse.

ger / som Job haffde om Legemens op-
standelse / oc huorledis hand dem brugte.

Først oc fremmerst tenckte hand
paa Messiae euige Rige / oc den forløff-
ning som skulde forhuærffuis ved hans
død oc opstandelse.

I.
Den første
aff den for-
løfft om Mes-
siae euige Ri-
ge.

Dette vaar hans oc de gamle Fors-
fædris wraggelige Argument oc beuiff-
ning om Opstandelsen : at Quindens
sæd skulde søndertræde Hugormens hoffs-
uit / det er / som Johannes siger / forstjøre
Dieffuelens gierninger / oc giøre Synde-
sens oc Dødsens maect til intet / for sine
tro vdualde. Huilcke skulle igennem den-
ne timelige død / indfjoris ved en ærefuld
opstandelse til det euige lifff oc salighed.

Men her maatte nogen spørre oc si-
ge. Huad tegn haffde Job / ved huilcke
hand styrckede denne sin Tro? Effterdi
hand (som de hellige Lærefædre scriffue
om hannem) leffuede vdi Jacob Patri-
arckis tid / Tusind sin hundrede Aar
før end Christus bleff fød? Saa haffde
hand icke helder Propheternis vidnisbyrd
oc klare Predicken for sig om Legemens
opstandelse? De ey helder nogle exemplar /
at

Naar Job
leffuede.

at Gud haffde opreist mange fra de døde/
huileket altsammen wi haffue mangefol-
digen baade i det Gammel oc Ny Testa-
ment ?

Alligeuel at Job haffde aldelis nock
i Guds sande Foriettelse om Christi rige/
paa huileken hans tro stod wraggeligen
oc bygde der paa som en fast Mur : dog
haffde hand atskillige tegn oc merckelige
beuifninger / med huilecke hand styrkede
denne sin rette Tro.

II.

At Guds
almectigheds
vnderlige ger-
ninger.

Hi hand saa vden tuil / til
Guds almectigheds gierninger / som
vaare skeede aff Verdens begyndelse / til
hans tid. Tænkte saa ved sig. Den
Gud som haffuer aff intet / skabt Men-
nifcken / Himmel oc Jord / oc alle Creatur
som der vdi fundis / hand er jo oc saa mectig
til / at samle Mennifckens lemmer tilhobe
aff Jorden / oc føre der Sielen til effter
sin gode vilie oc forløffte.

Item / den Gud som giffuer alle
Mennifcke Liff oc Siel / oc fører dem saa
vnderlige til denne Verden aff Mode-
rens liff / huorfaare skulde hand icke kunde
opuecke dem aff deris graffuer som soffue?
Den

Den Gud som met sit krafftige ord/
beuarer Jordens fruct oc grøde / holder
alting ved lige oc maect i Himmelen oc
paa Jorden/dag oc nat/Vinter oc Som-
mer / huorfaare skulde hand icke være en
Herre offuer Menniskens legeme / til at
opreise det / som er hensaaet i Jorden?

Item/den Gud som gaff mine For- Gen. 17. 21.
fædre Abraham oc Sara / en deilig
Søn / imod all Menniskelig mening oc
foruentelse / i deris allerdoms dage / der
deris Legeme vaare døde / huorfaare skul-
de hand icke oc være almæctig / at giffue
dem lifff/som ere hensoffnede i hans Søns
Christi bekiendelse oc paakaldelse?

In summa / hand besluttete det saa
met sig / som Augustinus siger : Det væ-
re langt fra / at Skaberens allmæctighed
skulde være forkortet / til at opuecke Men-
niskens legeme oc giffue det lifff. At hand
skulde jo icke kunde tilhobe samle / det som
noget Diur eller Jld haffuer fortæred /
eller det som er forfalden til støff oc aske/
eller det som er forsuunden til Vær oc
vædske. Det være langt fra / at noget
rum eller hemmeligt Kammer vdi na-
turen / skulde saa skjule noget for vor sind

Augustini
signe sententz

S

oc

oc fornuffte / at den som alting haffuer
 skabt/ skulde det icke vide eller met sin maect
 begribe. Rand dog en forstandig oc snild
 Husholdere/ vide beskedelig/ lige som det
 stod screffuen for hans øyne / alt det i
 huer vraa er skult vdi hans Hush oc
 gantste gaard? Huo vil da tencke at no-
 gen ting i denne Verden kand være w-
 skult for Gud? for hues wsigelige oc
 wendelige Wiissdom / den gantste Ver-
 den er mindre / end det allermindste oc
 ringeste Skrin kand være/ at regne for
 nogen iblant off Menniske.

III.

Aff Mens-
 nistens opric-
 tige skabning
 effter Guds
 Billede.

Gen. 1. 2.

Siden saa oc Job til sin egen oc
 alle Menniskers skabning/ som skeede
 icke aff Jorden alleniste / men at Gud
 selff blæfde først en Leffuendis Aand i
 hannem/ oc skabte hannem til it Billede/
 som vaar sig selff lig. Det gaff tilkiender/
 at Mennisken vaar icke skabt til Døden
 oc endelige fordærffuelse/ men til en euig
 Guds tieniste vdi it euigt leffned.

IIII.

Aff Paradiss/
 som Mennis-
 ken bleff først
 set vdi.

Det samme vaar oc at mercke/
 huad forsat Gud haffde/ der hand satte
 te Mennisken i den meget lystige Para-
 diss/ som hand skulde haffd leffuit vdi /
 euig

3334
euig lycksalig vden all genuordighed / om
hand haßde Iyd Guds røst.

DEstigest gaff oc Job god act /
paa det euige pact oc Forbund / som
Gud gjorde met Abraham / der hand sag-
de til hannem. Gen. 17. Jeg vil opret-
te min Pact / imellem mig oc dig / oc din
Sæd effter dig / hoss deris effterkommere /
at det skal være en euig Pact / saa at ieg
vil være din Gud / oc din Sædis effter
dig. Denne Pact kunde icke være euig /
vden at de Gudfryetige Mennisker / skul-
de opstaa fra de døde oc leffue euindelige.
Derfaare kalder sig Gud de hensoffnede
Abrahams / Isaacs oc Jacobs Gud / at
de ere icke i den euige død / men leffue hoss
Gud / som Legemet skal opuecke paa den
yderste dag.

V.
Aff Guds
euige pactis
forbund.

Exodi. 3.
Matth. 22.

Fremdelis satte sig Job Enochs
Exempel for øyne / huilcken Gud selff
tog bort / hen op til Himmelen / saa hand
bleff icke meere seet. Eigeruiff som det
gick met Elia / to tusinde oc tre hundrede
oc nogle flere Aar der effter.

VI.
Enochs exem-
pel.

Gen. 5.
2. Neg. 2.

F ij

Item /

VII.

At Guds
mangfoldige
velgierninger
med Men-
nen.

Sem/ lige som Job tencfte paa
Guds allmeectighed / saa gaff hand oc
god act / paa Guds godhed oc mangfol-
dige velgierninger / som hand icke bewiste
Menniften her paa Jorden / for dette ti-
melige liffs fkyld allene / men meget mere /
til en begyndelse oc en haandfæftning / paa
det fuldkommen gode i det euige Liff.

VIII.

At Guds
vijsdom.

Hand forgætte oc icke / at Gud
som er den alleruifefte / fand finde mid-
del oc maade til at vdrætte alting / naar
som der ffont fynis / huereken at være effne
eller raad for Mennifkens pnyne.

IX.

Guds haand
fcrifte i Men-
nifkens hier-
te / om hans
Retfærdige
dom imod
Synden.

S lige maade tencfte hand oc paa
Guds Retfærdige Dom imod Syn-
den / som findis icke allenifte i huer Men-
nifkis Samuittighed / hues exempel Cain
vaar : men oesaa i Syndeftraffen som
her begyndis paa Jorden / hues exempel
vaar Syndfloden / oc skal siden fulddriff-
uis paa Dommedag / met de Wgudelige
i euig pine.

Ehi i det hand saa / mange Wgude-
lige haffue gode dage her / i Verden / oc
hendø i deris Synd oc ondskab vden syn-
derlige straff : oc mange Gudfryetige
plagis

plagis her vnder Kaarstet / ja end ocsaa
 dō i største ælendighed for Verden: Da
 gjorde hand sit regenskab vist der paa / at
 her skulde følge effter dette liff it andet
 Liff. Der som en endelige sentens skul-
 de affsigis / aff den rættuise Gud / de tro
 vdualde til fuldkommen glæde oc ære / de
 Wgudelige / som haffue fortørnet den
 euige oc wendelige Gud / til euig oc wende-
 lige pine / som de skulle lide paa Siel oc
 krop / met huilecke de haffue bedreffuit
 Synd oc ondskab her i Verden.

Den endelige
 Dom mellem
 de Gudfrycti-
 ge oc Wgud-
 delige forhold-
 dis indel paa
 Dommedag.

Saadant kunde ingenlunde skee /
 met mindre vilkaar / end at der fulde en
 almindelig opstandelse effter dette liff.

Met saadanne herlige bevisninger om
 Legemens opstandelse / haffuer den taal-
 modige Job / oc de andre gode gamle For-
 fædre oc Patriarker styrcked deris Tro oc
 haab / oc der ved offueruunden all Dø-
 dens forstreckelse / liid Siugdom oc alle
 haande ælendighed / met hiertens forlen-
 gelse effter en ærefuld oc glædelig opstan-
 delse paa Dommedag.

Vi skulle ocsaa / mine gode
 Christne / i lige maade efftersfølge Jobs
 F iij ex

Menniskelig
fornufft di-
spueter imod
Legemens op-
standelse.

exempel/ naar off kommer/ som vist en
gong vil paa komme saadanne fristelser oc
tuilsmaal/ aff voris egen fornufft oc død-
sens forstreckelse. Thi naar som hiertee
i off/ fornemmer det visse bud/ at sind oc
forstand begynde at falde/ syn oc smag
feile off/ oc vorde paa det siste høreløse oc
maaleløse/ da tencke wi huorledis til vil
gaa. Spørre wi da vor egen fornufft
om raad/ da faa wi intet andet at høre
aff hende end dette. Det er umuelige
(vil hun sige) at det Legem som leggis i
Jorden oc der henraadner/ eller oc anden
steds paa vilde Marc/ aff Jld eller
Vand/ fortæris/ ja vndertiden aff Fule/
Fisck oc andre umælinde bæster opædis/
kand samlis tilhobe/ oc nogen tid igen op-
staa. Sielen farer bort i sin behold/ kand
det være muelige/ at den finder sit Legeme
oc gamle bolig igen?

Naar saadant bæris off faare/ da skul-
le wi tencke paa disse Jobs ord/ oc den visse
Naab/ som hand hæffde aff Guds ord oc
hans wendelige gierninger/ om Lege-
mens ærefuld oc herlige opstandelse.

Der som mange tenckte her paa/ da
skulde de være mere taalmodig i siugdum
end de ere. De skulde da icke sige. *Fle-*

3334
Flectere si nequeo superos Acheronta mouebo.

Kand ieg nu huercken saa raad hoff
Gud i Himmelen/ eller hoff Mennisken
ved Lægedom for penning oc gode ord/ da
bruger ieg huad ieg kand/ at ieg maa vor-
de denne vee oc pine quit/ som ieg saa len-
ge plagis met/ paa mit vñle Legeme. Icke
sagde Job saa/ ickte brugte hand helder
Dieffuelens konst/ men bleff taalmodeli-
gen bestandig hoff Gud/ i sin suare vær-
styggelige Siugdøm / indtil Gud hialp
hannem.

Men de vantro Wgudelige Men-
niske/ som met forargelse oc Guds bespot-
telse/ ellske mere Dieffuelens bedrageri end
Guds wbesuiigelige hellige Ord/ oc imod
Guds Bud søge Wchristelige middel/
oc giffue Dieffuelen den ære Gud hører
met rette/ de høre sig huad Augustinus
siger. Huileken som vil søge sundhed/
foruden sin Saliggjörere/ oc acte sig at
kunde bliffue klog/ foruden den sande
Wijsdom: hand skal ickte karsk men siug/
ickte forstandig men en gieck/ plagis i sin
Siugdøm/ oc vdi skadelig blindhed bliffue
galen oc en daare. Derfaare all forfa-
ring oc helbrede som opsløgis aff Trol-
døms

En farlig
ting at bruge
Trolldoms
konst.

Augustinus.

doms konst/ den maa oc skal helder kaldis
Døden end Liffuit.

Huorledis
Christne skul-
le være til
sunds vnder
Naarsit.

Saa er det derfor høveligen for n^os
den/ at huer haffuer til rede i sin Siing
dom/ at trøste sig met. At hand bliffuer
jo i denne mening. Det gaar met Le-
gemlig sundhed her i denne forgengelige
Verden/ som Guds vilie er/ det ville wi
gierne lide oc taale/ oc skulle wi end d^o der
offuer/ saa ville wi dog aldrig affalde fra
Gud oc hans ord. Men tro stadeligen/
at hand skal opuecke oss paa Dommelig-
met ærefulde oc forklarede Legemer/ til det
enige liff.

Her efterføl-
get flere ar-
gumenter oc
bevisning om
Legemens op-
standelse.

HEr paa haffuer Gud giort oss
viffe i sit hellige sandrue Ord / oc giff-
uit oss mange klare vidnisbyrd oc exem-
pler/ ja ocsaa ydermere end Job haffde/
baade i det Gamle oc Ny Testamente.
Huilecke allesammen fand icke nu opreg-
nis/ thi ville wi lade oss nøye met nogle/
aff de besynderligste.

X.
Vidnisbyrd
aff det gamle
Testament.
Esaiæ 26.

Propheten Esaias taler mange
staeds om Legemens opstandelse / men be-
synderlig i sit Siette oc tiuende Capitel/
met disse ord. Men dine døde skulle leff-
ue/ oc opstaa igen met Legemet. Naager
op

3334
op oc loffuer i som ligge vnder Jor-
den/1c.

Daniel desligest taler om en almin- Daniel. 12.
delige Dyftanstelse i sit tolfste Capitel :
Mange aff dem som ligge vnder Jorden
oc soffue / skulle opuaagne / somme til det
euig Liff oc somme til euig skam oc skend-
sel.

Ezechiel taler om en Synn / som Gud Ezechiel. 37.
loed hannem see / oc siger : HERRens
Aand kom offuer mig / oc sette mig paa
en rum marck / som laa fuld met Been/
oc hand ledde mig alleuegne der igennem/
oc see / der laa gantffe mange Been paa
marcken / de vaare meget tørre. Oc hand
sagde til mig / du Menniskens Søn/
ment du at disse Been skulle bliffue leff-
uendis igen? Oc ieg sagde / HERR
HERR det veedstu vel. Oc hand
sagde til mig / spaa om disse Been / oc sig
til dem / I tørre Been / hører HERR
HERRS ord / saa siger den HERR
HERR om disse Been / See / ieg
vil føre en Aand i eder / at i skulle bliffue
leffuendis. Jeg vil giffue eder Aarer/
oc lade Ripd vore offuer eder / oc drage
hud offuer eder / oc giffue eder Aande / at
I v i skulle

i skulde bliffue leffuende igen/oc i skulde for-
nemme at ieg er **HERREN**.

De ieg spaade som mig vaar befalet/
oc see/da bleff der it bulder/der ieg spaade/
oc see/ det rørde sig/ oc Benene komme til-
sammen igen/ huert til sit Been. De ieg
saa/ oc see/ der vorte Lærer oc Rispd paa
dem/ oc hand drog hud offuer dem / men
der vaar endnu ingen Aand i dem. De
hand sagde til mig/ Spaa til Bærit/spaa
du Menniskens Søn / oc sig til Bærit/
Saa siger den **HERRE HERRE**/
Bær/ kom hid aff de fire Bær / oc blæss
paa disse Døde / at de bliffue Leffuendis
igen/ oc de reisde dem op paa deris fødder.
De de vaare en mechtig stor Hær.

Her gaff Gud ved Propheten til-
kiende/ huad hand formaar / til at giøre
det leffuende / som for alle Menniskers
dom oc vduortis øyen/ synis fordærffued
oc aldelis intet at være.

XI.

Vidnisbyrd
aff det Ny
Testament.

Matth. 22.

¶ Di det Ny Testamente / haffue
vi oesaa meget klare oc trøstelige vid-
nisbyrd om Opstandelsen.

Hoff Euangelisten Mattheum /
ville Saduceerne disputere imod Chris-
stum/

3334
stum/ oc beuise at der er ingen Opstan-
delse til. Der imod suarer Christus oc
stopper Munden til paa dem / met disse
ord. I fare vild oc vide icke Scrifften/
oc ey helder Guds krafft. I Opstandel-
sen skulle de huercken tage til ecte/ oc ey lade
sig tage til ecte/ men de ere lige som Guds
Engle i Himmelen. Haffue i icke læst
om de dødis Opstandelse/ det er eder sagt
aff Gud/ der hand siger / Jeg er Abra-
hams Gud/ oc Isaacs Gud/ oc Jacobs
Gud. Saa er Gud icke de dødis men de
leffuendis Gud.

Item/ hoss samme Euangelist siger Matth. 25.
Christus. Naar Menniskens Søn
kommer i sin Herlighed / oc alle hellige
Engle met hannem/ da skal hand side paa
sin Herligheds stoel / oc alle Folck skulle
forsamlis for hannem/ oc hand skal stie
dem fra huer andre / lige som en Hyrde
skal faar fra Geder / oc hand skal sticke
faarene hoss sin høyre haand/ oc Geder-
ne hoss den venstre haand. Saa skal da
Kongen sige til dem / hoss hans høyre
haand/ Kommer hid i min Faders vel-
signede/ arffuier det Rige som eder er be-
red/ aff Verdens begyndelse &c.

Item/

Item/ haff Johannem. Det er
hans vilie som mig vdsende / at huo som
seer Sonnen oc troer paa hannem / skal
haffue det euige Liff / oc ieg skal opuecke
hannem paa den yderste dag.

Vor Herris Jesu Christi Apostler/
som anammede denne samme Lærdom
aff hannem / haffue oc det samme lærd
oc saaregiffuet i deris scrifte.

1. Corinth. 15

Paulus til de Corinthher / stadfester
icke aleniste denne Artickel om Legemens
opstandelse/ men oesaa viideligen forklar
rer/huorledis til skal gaa met vore æreful
de Legemer paa Domme dag.

1. Thessa. 4.

De til de Thessalonicher siger hand
gantste trøsteligen : Wi ville oc icke/ fiere
Brødre/dølie for eder om dem som soffue/
paa det i skulle icke sørge som de andre/ der
haffue inted Naab. Thi der som wi tro/
at Jesus er død oc Opstanden/ saa skal oc
Gud/ føre dem frem met hannem/ som
soffue ved Christum.

XII.

Exempel aff
det Gamel
Testament.

Gladanne oc mange flere vid
nisbyrd/ haffue wi om Legemens op
standelse / i den hellige Scrifte / ja icke
dem aleniste/ men oesaa atskillige herlige
Mæ

Mirackel/ ved huilcke den almectigste Gud
haffuer i gierningen beuist det/ som hand
vdi det wshnlige sandrue Ord haffuer
forloffuet. Nuad Gud haffuer giort ved
Eliam oc Elisæum / er klart aff de Hi-
storier vdi Kongernis Bøger.

Elias/ som bleff selff Lessuendis op/ 2. Reg. 2.
tagen til Himmelen i en gloendis vogn/
raaber til HERREN offuer den En- 1. Reg. 17.
ckis døde Barn vdi Sarepta / oc siger/
HERRE min Gud/ lad dette Barns
siel komme i hannem igen. De HER-
REN hørde Eliae røst/ oc Barnens siel
kom i hannem igen oc bleff Lessuendis.

Elisæus gjorde oesaa sin Bøn / off/ 2. Reg. 4.
uer den Sunamitiske Quindis døde Søn
oc hand bleff Lessuendis igen.

Item / der Elisæus vaar død / oc det 2. Reg. 13.
hende sig at mand kaste en døde Mand
i hans graff/ som rorde ved hans Been/
da bleff den lessuendis / oc stod op paa
sine fødder.

Disse vnderlige gierninger / som
saaledis skeede ved Propheterne/ vaare
aff Gud oc Guds ords krafft / oc ick aff
Menniskelig egen mact eller formue.
Men

XIII.

Exempel aff
et Ny Tes-
tamente.

Men huad den HÆRe Jesus Christus
haffuer giort i det Ny Testament / det
haffuer hand giort aff sig selff / oc icke ved
nogens fremmede hielp eller biftand.
Huorfaare hand oc siger: Johan. 11.
Jeg er Opftandelsen oc Liffuit ic. Det
er / ieg aff min egen Guddommelig
kraft / haffuer maect offuer Døden oc lif-
uet / oc fand opreise oc giffue liffuet huo
oc naar mig lyfter.

Matth. 9.

Lucas. 7.

Johan. 11.

Det loed hand paakiende / Mee
disse try Mirackler / først hof Jairi
Daatter / huilcken hand i sine Forældris
huff oc neruærelse opuaecte fra de Døde.
Dessligest hof den fattige sorgfuld Enckis
Søn / som vaar nu allrede vdbaaret aff
Nain / huilcken hand gaff sin Moder
igen leffuendis. Det samme loed hand
oc see paa Lazarum / som paa fierde dag
haffde været begraffuit / oc maatte dog
være Christi ord lydige / opstaa oc komme
her frem vd aff graffuen it leffuendis
Menniske.

Matth. 27.

Aff samme sin Guddommelige
kraft / er den HÆRe Christus selff op-
standen fra de døde. Oc der ved stode oc
de mange Helgens legeme op / som soffue /
oc

oc ginge aff graffuene / effter hans Op-
standelse / oc komme i den hellige Stad oc
obenbaredis for mange.

OS effterdi det er klarlig beuist /
at Christus som er den Christne Kir-
ckis hoffsuit oc Kong / Prest oc Brud-
gom / opstod fra de døde / saa skulle wi oc
saa som ere hans Lemmer / Rige / Preste-
dom / Brud / oc vidualde Børn / følge
hannem. De den time skal komme / paa
huilcken wi i vore Graffuer / skulle høre
hans røst / oc skulle alle gaa frem / de som
haffue giort gaat til Eissens opstandelse /
men de som haffue giort ont til Dom-
mens opstandelse.

XIIII.

Aff Christi
Opstandelse.

HEr paa haffuer Christus til
ydermere foruaring oc større fortrøst-
ning / gissuet oss tuende visse oc wbesuige-
lige pant. Først det wshnlige / dog frass-
tige / som er den hellig Aand. Der om
taler Paulus. Rom. 8. Der som nu hans
Aand / der opuecte Jesum fra de døde /
boer vdi eder / da skal oc den samme som
opuecte Christum fra de døde / giøre eders
dødelige Legeme leffuendis / for den skyld /
at hans Aand boer i eder.

XV.

Den hellig
Aands pant.

Item /

Item/ Ephe. Cap. 1. I ere oc bleffne/
der i trode/ beseglede met Foriættelsens
hellig Aand/ som er vor arffuis pant/ til
vor Forløfning/ at wi skulde bliffue hans
Eyedom/ hans herlighed til loff.

XVI.

De Høhyer-
dige Sacra-
menters brug
oc bemærkel-
se.

DERNÆST er de Høhyerdige Sa-
cramenter/ som it synligt Ord for vor
re vduortis Sind. Thi lige som Daabens
Sacrament / er it tegn / baade til den
Aandelige opstandelse fra Synden / oc
den Legemlige fra de døde: Saa er Chris-
sti Nadere / it visse tegn / til det euige lifft
som wi skulle bekomme oc leffue vdi ved
Christum. Her om taler de hellige Læres-
fædre Irenæus oc Cyrillus i denne me-
ning. Effterdi vore Legeme anamme/
æde Christi Legeme oc dricke hans Blod
vdi Sacramentet/ da er det wnueligt / at
vore Legeme skulle aldelis worde til intet
vdi Jorden. Men effterdi Christi
Legeme leffuer oc er wdødeligt / oc vore
Legeme haffue anammet det til sig / saa
at Christus er i oss/ oc wi vdi hannem/
da haffue wi i saa maade en vis Naab
om Legemens opstandelse oc det euige
Liff.

For

Foruden disse wryggelege Vidnis-
byrd / som Gud haffuer giffuet oss i sit
hellige vdræyete Ord / haffuer hand oc saa
sat oss faare / baade i vore hjerter / oc vdi
Naturen merckelige tegn / aff huilecke wi
kunde dømme om Legemens opstandelse.

I viſſe tegn findes / naar wi
ſee til denne Verdens wlige fordeel /
ſom de Gudfryetige oc Wgudelige her
haffue. Thi de Wgudelige vide aff in-
gen bedrøffuelfe at ſige / ſide i offuerflødige
Rigdom oc Verdsſlig ære / driffue alle de-
ris ſager igennem met vold oc wræt / tuin-
ge de Fattige oc plage dem vden aarsage /
bruge deris Belyſt / Hoffmod oc all løſſ-
actighed / oc fryete huercken for Gud eller
Mennifken. Diſſimellem lider den Fat-
tig armod oc ælendighed / tør en klage den
wræt hannem ſkeer / oc om hand den ſkøne
klager / ſaa vorder hannem intet diſſ be-
dre. Det er icke hans ringeſte ſorg / at
hand ſkal ſee de Wgudeliges ſlemhed oc
ſyndige væſen / ſom de met forargelfe oc
Guds foractelfe bedriffue. Det fand oc
tiit hende ſig / at de Wgudelige dō bort /
vdi vduortis (thi den aandelige haffue de

XVII

Guds Ret-
færdighed de
fromme vil
ſen / oc de W-
gudelige til en
endelige ſtraff
eſter dette liſt.

G

intet

intet aff) fred oc rolighed/ oc saa en states
lige Jordefærd for Menniskens øyne.
Men den Gudfryctige fand aff Guds
tilladelse forfølgis indtil døden/ oc ælende-
ligen tagis aff dage/ oc miste en vduortis
statelige begraaffuelse for Verden.

Hvad skal mand nu her om tæncke?
Er Gud saa wretfærdig? eller oc er der
ingen Gud til/ som saadant acter?

Ja visseligen leffuer den retuise Gud /
som elsker sine tro lydige Børn / oc tuert
imod hader fuldkommeligen alle de Van-
tro Ugudelige/ oc vil strengeligen straffe
dem i sin tid. Nu effterdi saadan straff
gaar icke for sig her paa Jorden / saa be-
sluttis her aff / at Legemens opstandelse
oc it lifff effter dette lifff staaar tilbage. Der
som Gud skal endelige sige sentensen aff/
offuer de Gudfryctige oc Ugudelige/ som
Christus selff omtaler hoss Mattheum i
det Femte oc tiuende Capitel.

Da skal det vederfæris dem / som
haffue stridet en god strid / beholdet Tro-
en oc en god Samuittighed/ som Paulus
siger. 2. Tim. 4. at **HERREN** den
retfærdige Dommere / skal giffue alle
dem/ som elske hans Obenbarelse paa den
dag/

dag/ Retfærdighedens frune/ som dem
er tillagd.

Da skal det gaa til med de Ugudelige/
som Salomon scriffuer i Visheds Bogs
femte Cap. Den Retfærdige skal staa med
stor frimodighed imod de Ugudelige/
som hannem fortængde/ oc bortkaste
hans arbejnde. Naar de see saadant/ da
skulle de gruelige forfærdis/ for saadan
salighed/ som de haffde icke forseet sig til/
oc de skulle tale til huer andre med anger/
oc sucke aff aandens angist. Dette er den/
som wi haffue tilforn holdet for Spot/
oc for it haanligt vidunder. Wi daarer
hulde hans leffnit for Galenskab/ oc
hans endeligt at være skammeligt/ huor-
ledis er hand nu regnet iblant Guds
Børn/ oc hans arff er iblant de hellige?

Derfaare funde wi icke den rette
Vey/ oc Retfærdigheds liuss skinnede icke
for oss/ oc Solen gief icke op for oss. Wi
ginge at idel vrange oc skadelige Veye/ oc
vandrede pde fraaguene/ men wi viste in-
tet aff H E R R E N S vey. Huad
hielper oss nu vor Bram? Huad haffue
wi nu aff vor Rigdom oc Hoffmodig-
hed? det er altsammen fareet bort/ som en
G ij skugge

De Uguden-
liges herge-
ge oc venge-
lige Ponten-
paa Domm-
dag.

flugge oc som it skrig der far frem/ som ie
Skib løber hen paa Vandbølgerne/ eff-
ter huileket mand fand intet spor finde/
naar det er fremfaret/ en helder Veyen
som det haffde i floden. Lige ocsaa wi/
effter at wi bleffue fødde/ singe wi en ende.
Oc wi beuiste intet dydelige tegn/ men wi
ere fortærede i vor ondskab.

Thi den Ugudelighis Haab er lige
som en støff der er atspridt aff værit/ oc
som en tynd rimfrost fordærffuis aff en
storm/ oc som en Røg der blæfis bort aff
Værit/ oc som mand forglemmer nogen
der haffuer ekon værit gest en dag. Men
de Retsfærdige skulle leffue euindelige/ oc
HERRER deris løn/ oc den høieste
sørger for dem. Derfaare skulle de faa
it herligt Rige/ oc en deilig Krone aff
HERRENS haand.

XVIII.

Naturlige
tegn oc lig-
nelser/ i disse
synlige vds-
mortis ting.

Fremdelis haffue wi ocsaa tegn
i disse synlige Naturlige ting/ som wi
daglige omgaaes met/ ved huileke wi kun-
de ligne Legemens opstandelse/ oc det i no-
gen maade/ see aff Guds vnderlige gier-
ninger/ huad hand formaar i oss/ at giøre
effter sine tillsagn.

! Apo

Apostelen Paulus setter off en lignelse faare/ om det Korn som saais i Jorden / oc opuoyer igen met sin herlige mangfoldige fruct. Huileken det icke giffuer fra sig / før end det henleggis i Jorden. Men naar det hensaaits oc raadner/ da vorder det icke borte / endog det synis for vore øyne / vnder kuld oc frost/ vnder hede oc brynde/ vnder Hagel oc Regn/ at skulle forgaa. Det trenger sig igennem / met sin høye klare ax oc bær fruct/ saa det er glæde at see der paa i den lystige Høst. Eige saa hensaaits vore Lægemer i Jorden ved denne timelige død/ oc vorde dog icke borte / men ved Guds krafft/ skulle i den rette Høstis tid opueckis oc indføris ved de hellige Engle/ met alle Gudfryetige i Himmerigis rige : De Ugudelige henskiudis met Dieffuelen/ i den euige Ild.

Huorfaare
Opstandelsen
lignis ved en
Kornsaad.

Vor HÆRre Jesus Christus / setter off oc saa en deilig Lignelse faare / vdi den naturlige søffn / ved huileken hand selff ligner denne timelige død. Matth. 9. Johan. 11. Thi lige som det haffuer sig met denne naturlige søffn / at Mennissen falder der vdi/ veed icke huor

Huorfaare
Døden lignis
ved en søffn.

lunde det gaar til/ at hand saa leffuendis
huiler sit mødige Legeme/ værqueger oc
styrcker det/ saa at naar hand wforseen-
dis selff opuaagner/bliffuer lystig oc mere
bequem/ til all sin arbeit oc gierninger.
Saa skulle oc vore Legeme/ som i deris
Soffuekammer huile sig/ opstaa naar
Retfærdighedsens Soel Christus kom-
mer i sin Herlighed/ oc wi da ey skulle
randsage/ huorledis det er gaaet met oss/
men mere blues der ved/at wi tilforn haff-
ue været/ som hine smaa Børn/ redde for
saadan en sød søffn. Vch saa skulle wi
saa it lystigt/subtiligt/forclared Legem/oc
henryckis fra all ydermere møde i Sky-
erne/mod vor Frelsere Jesum Christum/
oc siden være altid hos hannem.

2. Item/ lige som det er it Menniske
lættelig/at tage den om haanden som soff-
uer/oc ved it ord opuecke hannem aff søff-
ne: Saa kand oc Gud i Himmelen/ met
langt mindre arbeit/opuecke met sin røst/
alle de som i deris Græssuer soffue ved
Christum.

Effterdi nu at Gud i Himmelen/
haffuer saa mangfoldeligen giort oss vis-
se/ paa denne vor Treis artickel om Lege-
mens

mens opstandelse/ huo er da saa haardna-
 tsked oc daarlig/ som icke vil besinde Guds
 Wijsdom? bekiende hans almectige krafft/
 oc forstaa den klare hellige Scrift? Lade
 fare alle Saduceer oc Epicureer / oc bliff-
 ue met alle hellige Forfædre / som i deris
 scrift oc Bøger/ endrecteligen dette lære/
 oc met Erlige hederfommelige Christnes
 jordefærd / haffue beuist deris Tro aff
 begyndelsen til denne dag i den Christen
 Kircke.

Vden all tuil/ huor som it Gudfrye-
 tigt trofast hierte er / det icke alleniste
 Troer stadeligen saadant / men giør sig
 her aff en kaaftelig Lægedom / imod all
 den sorg oc bedrøffuelse/ i denne ælendige
 oc suigefuld Verden. Thi huo er den som
 lider nogen møde om dagen / at hand icke
 trøster sig der ved/ naar hand er viffe paa
 en glad afften/ oc god lycksalig rolig nat-
 tesøffn. Saa haffuer det sig oc saa met
 oss Christne/ i denne vor ælendige Pille-
 grimsfærd her paa Jorden. Dette liffs
 møde er timelig oc læt/ siger Paulus/ men
 giør oss en euig oc offuer all maade suar
 Herlighed/ wi som see icke til det synlige/
 men til det wsynlige.

G iiii

Huo

XIX.

De gamle
 Forfædres
 endrectige be-
 kiendelse om
 Legemens op-
 standelse.

Trøst aff Le-
 gemens ære-
 fuld opstan-
 delse.

2. Corinth. 4.

Huo er den som haffuer mist For-
 eldre/ sydskind/ Elect oc gode venner / de
 som haffue faaet en salig affgang aff
 denne Verden / at hand jo fand met ic
 frimodigt glad herte/sige: Nu vel/endog
 ieg haffuer mist den oc den min gode ven/
 som ieg haffde lenger gierne haffd/ saa vil
 ieg her vdi/ giffue mig vnder Guds Guds
 dommelige vilie: oc forhaabes jo visselig-
 ge/ at ieg skal finde paa den Yderste dag i
 Himmerigis Rige / mine Forældre/ syds-
 kind oc gode venner/ som ere nu hendrag-
 ne paa vejen for mig. Der skulle wi
 kiende oc tale met huer andre oc alle Hel-
 gene/ lige som Martha oc Maria taledes
 met deris Broder/ oc den Encke aff Nain
 met sin Søn/ effter hans opstandelse / oc
 siden skulle wi tillsammans leffue/ oc prise
 Gud i Himmelen til all euig tid.

Wi skulle tale
 met vore hen-
 soffnede gode
 vner i Him-
 merigis rige.

Huor er oc nogen Christen/ som bæ-
 rer vørstyggelig Siugdum / eller idelig
 skrybelighed eller nogen brect oc lyde paa
 sit Legeme / at hand jo maa glædis aff
 hiertet/ naar hand hører her/ at wi skulle
 faa effter dette korte oc forgengelige liif/
 en ærefuld Opstandelse / vdi huileken wi
 skulle beholde disse samme Legemer / dog
 for

forflarede / saa at det naturlige Legem/
som bliffuer faaet i raadnelse/ vanære oc
skøbelighed/ skal opstaa it Andeligt Le-
gem i Herlighed oc krafft vden raadnelse.

Saaledis skal dette forstaaes / som
Job siger her / at hand skal omgiffuis
met den samme sin Hud / oc see Gud met
sine øyne oc ingen fremmet. Thi saa
grossue skulle wi icke være/ at wi ville vd-
legge det om all den vduortis sfiickelse/ len-
gelse/ thyckelse oc storhed/ oc saadan synlige
vilkaar. Men saa/ at alt det som hørde
til naturlig krafft tilforn / oc huer vdi sin
Person haaffde/ det skal i alle maade fuld-
kommeligen/ dog sfiickeligen met all ære oc
Herlighed / vden smitte oc vanske igen
fremföris oc tilhobe sammelis.

huorledis vi
skulle saa det
samme lege-
me igen i op-
standelsen.

Hoff denne Lærdom om Lege-
mens opstandelse/ røris mange spørst-
maal/ som en part / skeer aff hine Næse-
uise forfengelige Menniskers fantasi oc
Speculaz/ dem wi ville aldelis intet haaff-
ue met at skaffe: En part end oc saa aff de
Gudfryetige / som ideligen tencke paa
Himmerigis rige oc gierne tale met huer
andre der om. Blant dem pleier almin-

G v

deligen/

deligen / at indfalde disse fire styrker vdi
disputas.

1. Huad skickelse oc vduortis vilkaar/
alle Menniskers Legeme skulle haffue
effter opstandelsen ?
2. Om den skilffmyffe/ som skal være
imellem de Gudsfryetige oc de W
gudelige deris Legeme.
3. Huorledis det skal gaa til met de
Mennisker/ som skulle findis leffuen-
dis / paa den Yderste dag i opstans-
delsen ?
4. Huor Menniskens Siele monne
være/ dissimellem at Legemet ligger
i Jorden.

Til det Første.

OM den vduortis synlige skickelse / som alle Menniskers Legeme skulle
haffue/ finde vi intet i den hellige Scrifte
vdrøffteligen tilkiende giffuen. Men de
hellige Lærefædre i deris Bøger oc scrifte
haffue denne mening/ at alle Mennisker/
Mand oc Quinde/ huer i sin Natur oc
art / skulle være alle ved en skickelse oc Al-
der / som dog aldrig skal forandris / oc en-
vorde større eller mindre i all euighed.

Saa

Saaledis taler Ambrosius her om *Ambro-*
 oc siger : Vdi Guds Stad skal ingen *sus lib. de*
 skilsmysse være paa Alder/ saa at den ene *fide Ref.*
 skulde være it Barn/ den anden gammel/
 den ene stor/ den anden liden : Men lige
 som opstandelsens Børn / skulle de alle
 være it fuldkommen Menneske / som skal
 være ved den maade/ som Christi fuldkom-
 men Alder vaar. Saa at den ene skal icke
 have flere Aar eller ferre / end den an-
 den : oc den ene skal icke komme til mere
 fuldkommen styrcke / eller vorde mindre
 ved sin Alderdom end den anden.

Vdi denne samme mening/ er Au- *Augusti-*
 gustinus/ som end ocsaa trøster Gudfrye *nus in En-*
 tige Forældre/ der met/ at hand siger. De *chiridio ad*
 wtidige Foster / som komme icke leffuen- *Laur.*
 dis til Verden/ oc have dog været skabte
 oc leffuende Menneske i Moders lif / de
 skulle ocsaa opstaa paa Dommeligdag.
 Thi fra den første tid som it Menneske
 begynder at leffue / effter den samme tid
 kand det oc dø. Naar som det nu er døt/
 det skee sig i huad maade det kand / saa
 veed ieg icke / huorledis at det skal jo icke
 høre hen til de dødis opstandelse ?

Wtidige
 Foster / som
 have leffuet
 i Moders lif
 skulle være
 delactig i op-
 standelsen.

Om

Om det Andet.

Firestaas
Skilsmysse
mellen de
Gudfryctiges
oc Wgudelige
Legeme
effter opstan-
delsen.

Wist oc sant er dette / aff den hel-
lige scrifft / at de Wgudelige skulle vel
oefaa faa deris Legeme igen / som skulle
være wdødelige oc wforkrenckelige / men
her skal være it stort wfigelige skilsmysse
imellem dem oc de fromme.

1. De Gudfryctiges Legeme / skulle
være den Herris Jesu Christi Legeme lig-
formig vdi ære / lige som de haffue været
hannem lig i vanære her i Verden. De
Wgudelige skulle være i euig forsmædel-
se / til en straff / for deris Hoffmod oc vel-
lyst / de haffue bedreffuit her i Verden.

2. Item / de Gudfryctige skulle forlyst-
tis vdi Gud / for denne Verdslig bedrøff-
uelse de haffue lid. De Wgudelige skul-
le plagis i euig pine / at de her haffue for-
actet den H^EXre Christum.

3. De Gudfryctige skulle see Gud an-
siet fra ansiet / huilcken de haffue bekiend
for Verden. De Wgudelige skulle hens-
skiudis viit fra Guds ansiet / huilcken de
vilde icke lære at kiende her paa Jorden.

4. Item / de Gudfryctiges Legeme skul-
le beklædis met salighedens Guddomme-
lige

lige sken oc Liuss/ men de Wgudeliges Les
geme skulle være læde oc grumme/ oc de
skulle betectis met enig mægte i den gloen-
de Pøel/ som brender met Suoffuel/ oc
aldrig skal vdslyctis.

Til det Tredie.

Had sige wi da om de Menni-
ske/ som skulle leffue paa Dommeday?
Skulle de tilforne dø/ effterdi Paulus si-
ger/ at det er sticket for alle Menniske/ at Hebr. 9.
de skulle en gang dø/ oc der effter Dom-
men/ huo skal da begraffue den siste?

Wdaff Sybillæ spaadom haffuer
nogle giffuet faare/ at der skal i de neste
femten dage for Dommeday/ ske femten
tegn/ oc da skal all Verden dø tilforne/
før end Guds Søn skal komme i Skyer-
ne i sin herlighed. Men saadant er imod
den hellige Apostels/ Pauli lærdom/ som
anderledis vnderuiser oss her om klarligen
tuendestæds.

*Andledis det
skal gaa til
met de leffuen-
dis paa Dom-
medag.*

Først 1. Thessa. 4. Thi dette sige
wi eder/ som Herrens Ord/ at wi som
leffue/ oc offuerbliffue i HERRENS
tilkommelse/ wi skulle icke komme før end
de der soffue. Thi at Herren selff skal
kom-

komme ned aff Himmelen / met it an-
strig oc Offuerengels røst / oc met Guds
Basune / oc de døde i Christo skulle først
opstaa. Der effter skulle wi som leffue oc
offuerbliffue / ryckis til lige met dem i
Skjerne / mod HERREN i luften / oc
wi skulle altid bliffue hos HERREN.

Dernæst 1. Corinth. 12. kommer
hand offuer it met dette : See / ieg siger
eder en hemmelig ting. Vi skulle icke
alle soffue / men wi skulle alle foruendis /
oc det skal skee hastelige vdi it øyeblik / i
den siste Basunis tid. Thi Basunen
skal liude / oc de døde skulle opstaa wfor-
frenckelige / oc wi skulle foruendis.

Offuer disse S. Pouels ord / scriff-
uer Lutherus saaledis. Den yderste dag
vil i saa maade paa komme / at den skal væ-
re en lystig dag / for de retsindige Christ-
ne / men forførdelige for de Bantro / W-
gudelige / Gerige / Agerkarle oc falske
Christne. Thi saa skal det gaa til. Mand
skal icke giffue off alle Sacramentet
paa vor Soteseng / eller legge off i vor
Eigiste oc bære off til graffuen. Thi dee
kalder Paulus at soffue / naar nogen lig-
ger paa sin huileseng / opgiffuer der sin
Aand /

Hvad Paulus
kalder at
soffue :

Land / vdbæris oc begraffuis i Jorden.
 Det skal mand intet haffue behoff / siger
 hand / paa den yderste dag. Da skal
 mand icke sige / kom oc hør Scrifftemaal /
 absoluere den oc den aff sine Synder /
 giff hannem Sacramentet oc begraff
 den ic. Men naar som du sider offuer
 maaltid oc æder / staar offuer din Riste oc
 tæler dine Dalere / ligger i din Seng oc
 soffuer / sider i Gildehuß oc dricker dig
 drucken / hofferer i dank oc springer om-
 fring / strax hasteligen / i it øyeblik skal
 du foruendis / det er / dø oc worde leffuen-
 dis igen.

At foruendis kalder Paulus at foran-
 dris til it nyt leffnet / oc komme aff dette Hvad Paulus kalder at foruendis.
 liffs vandel oc væsen / vdi it nyt leffnet oc
 væsen / der som mand haffuer icke mere
 behoff mad oc dricke / sko oc kleder / gods
 eller pending / søffn eller arbejd / Ecceßab
 eller noget saadant / som hører til dette
 Liff.

Det fierde Spørffmaal.

Effterdisaa at Menniskens Lege-
 me henleggis i Jorden / huert vdi sit
 sted oc forbier Opstandelsen / som nu er
 om-

omtalet / Huorledis haffuer det sig diff
imellem met Menniskens Siele? Ere de
dødelige / oc haffue derfaare behoff at op-
uectis paa den yderste dag? Eller oc ere
de Wdødelige / huad bolige haffue de diff
imellem / siden de skillies fra Legemet?

Alle Men-
niskers Siele
ere wdødeli-
ge.

Først er det klart oc obenbar / aff de
vidnisbyrd som wi tilforne fremdroge aff
den hellige Scrift / oc her effter skulle
faare giffuis om det euige Liff / at alle
Menniskers Siele ere wdødelige. Det
som mange Vise iblant Hedninge haff-
ue giffuit effter / som i deris scrift er at be-
finde. At ville nu fremdelis randsage
huor Menniskens Siele haffue deris væ-
relse / effter denne Legemlig Død / skal in-
gen fordrifte sig til / viidere end Gud off
obenbaret haffuer vdi sit Ord.

Disse sted
som Christne
Menniskers
Siele ere paa.

Huad skal mand da tro aff Scrif-
ten / om de Gudfryetige deris Siele?
Enfoldeligen skulle wi tro / at den trofaste
Gud i Himmelen / for sin Søns Jesu
Christi skyld / anammer alle Christne
Siele / naar de skillies fra disse dødelige
bolige / oc lader dem ved sine hellige Eng-
le henførre / til det viffe vdualde sted / der
som dennem er bered huile / lyst / ære oc
be-

beffermelse/ vnder Guds Guddommelige
veldige haand/ oc der prise / tiene oc tilbede
Gud/ met alle hellige Engler vdi ydmig-
hed oc vsigelig glæde.

Her paa haffue wi mange vidnis-
byrd / som oc nessne off dette stæd ved sit
naffn.

Psal. 31. **HERR** i dine hender
befaler ieg min Aand.

Salomon i Vissheds Bog 3. Ca-
pitel. De Retfærdiges Siele ere vdi
Guds haand / oc der skal ingen pine røre
ved dem.

Elias borttagis til Himmelen i en
gloende vogn. 4. Reg. 2.

Røffueren beder Christum paa
Raarssit : **HERR** tenck paa mig/ naar
du kommer i dit Rige. De Jesus sagde
til hannem / Sandelige siger ieg dig / i
dag skal du være met mig i Paradiss/
Lucæ. 23.

Christus raabte selff paa Raarssit :
Fader ieg befaler min Aand i dine hen-
der.

S. Staphen der hand skulde stenis/
saa hand op til Himmelen/ och saa Guds
hertighed/ oc Jesum staa hof Guds høyre
haand.

haand. De hand sagde / HERRe Jes
su anamme min Aand.

Paulus / Philipp. 1. siger / Jeg haff
uer lyst til at skilies bort / oc at være hoff
Christum.

Aff disse stæder i den hellige Scrifft/
er klart / at de Gudsryetiges Siele / ere nu
i glæde / beside Himmerigis Rige / met
Christo / som haffuer met sin Himmel
førd / obned Himmelens dør / for alle dem
som tro paa hannem.

Disse stæd som
de Wgudeli
ges Siele ere
paa.

Lige tuert imod / om de Wgu
deliges Siele siger Scrifften / at de fare
til Hellsfuede naar de skilies fra den W
gudelige krop / oc ere i deris visse stæd til
sammen / der som de haffue wro / angist
oc bedrøffuelse.

Psal. 42. De ligge i Hellsfuede lige
som Faar / Døden slider dem / de skulle
bliffue i Hellsfuede.

Her om haffue wi Exempel vdi Mo
ses Fierde Bogs 16. Cap. Den tid Da
than oc Abiram haffde anriected oprør / da
ressnede Jorden vnder dem / oc oplod sin
Mund / oc opsløg dem / saa de fore leff
uede ned i Hellsfuede met alt det de haffde.
Hoff

Hoff Lucam giffuer Christus til
fiende / at baade den Rige Fraadzere er i
sit viffe stæd vdi Hellsfuede oc pine : oc at
Lazarus er henbaared aff Englene i A-
brahams skjød / oc imellem dem er it stort
suelinde dyb befest / saa ingen aff dem kun-
de komme til huer andre.

Om dette stæd taler oc Petrus. Gud 2. pa. 2.
sparede icke Englene som syndede / men
støtte dem til Hellsfuede / met mæckens
Lencker / at de skulle beuaris til Dommen.

At ville nu viidere eller dybere her
randsage / om det som Gud vilde haffue
skiult / er icke aleniste daarlig dristighed /
men oc en skadelig daarlighed.

Thi mange met stor fare / søre sig i vilde tan-
cker oc dybe Fristelser / saa de en vide huad
de ville tro eller staa paa. Det er oss nock
at vide / det som Gud vilde haffue oben-
bared i sit Ord / lade sig huer Christen
der met nøye / oc bede Gud aff hiertet / at
hand aff sin store Naade oc Barmhjer-
tighed / forlader oss vore Synder / fri oss
fra Hellsfuedis pine / anamme til sig vore
Siele i vort yderste / oc giffue oss effter
dette forgengelige liif / den vforngengelige
ærens Krone i Himmerigis Rige.

H ij

Nu

Det er en
daarlig dris-
tighed / at
ville randsage
Guds hem-
melighed.

Du ville wi høre huad Job siger om
den fuldkommen glæde oc ære/som skal ve-
derfaris Sielen oc Legemet tilsammen/
vdi huer Guds Rigis arffuing i det euige
liff/ effter opstandelsen.

III.

Oc ieg skal see Gud i
mit Riød / oc ieg skal see
Gud faar mig / oc mine
Øyen skulde skue hannem oc
ingen fremmet.

En tredie slaus Fristelse
som Job paakom/vaar denne/ at
hannem faaregaffuis aff Fri-
steren dette : See Job/ du maat vel sige
huad du vilt/ om Legemens opstandelse/
oc din fiere Frelsere/ du vaarst dog allige-
uel gierne/lenger hoff denne deilige Verds-
sens vellyst ; du haffde gierne igen dit
gods

gods oc Rigdom. Det vaar dig en stor
glæde at see her dine smucke Sønner oc
Døtter : Du veedst huad du her kunde
faa vnder henderne / men det er saa saare
vuiſt / huad dig hiſſed vil vederfaris. Be-
dre vaar en Fiel i hende / end to i Skoff-
uen : At lenge bie oc haabe / Gjør man-
gen Mand til taabe &c.

Her imod trøſter ſig Job / at hand
er viſſe paa / huor til hand ſkal opſtaa.
Som er / at hand ſkal ſee Gud / det er /
være hoſt Gud i Himmerige / affſkiltes
met all genuordighed / loſſue oc priſe den
verdige Trefoldighed / ſkue Guds herlig-
hed met wiſigelig lyſt / foruden all møde oc
kedſommelighed. Der hoſt begaffuis met
klar fuldkommen Viſſdom oc forſtand /
ſtyrctis i ſand hellighed oc Retſærdighed /
oc nyde all den herlighed ſom Gud haſt
uer bered ſine elſkelige vdualde Børn.

Der / vil Job ſige / ſkal mig vel vær-
leggis huad mig er her fra tagen : der ſkal
ieg finde for mig / alle mine Sønner oc
Døtter oc andre gode venner : der ſkal
ieg faa den Himmeſke oc euige Rigdom /
ſom tuſindfold offuergaar denne Ver-
dens forgengelige oc ſingefuld Rigdom.

H ij

Gud

Huad det er
at ſee Gud.

Gud skal være mig / alt det mit hierte kand
met æren ynste oc begære. Hannem skal
ieg saaledis see vden ende / tiene vden mæ-
de / elste vden fedsommelighed / paafalde
vden hyklerj / oc prise vden affladelse i all
euighed.

Vdi lige saadan maade skulle wi
trøste oss / naar saadanne Fristelse kom-
me oss paa halssen / oc ville forraade oss.

Fristelse i
armod.

Thi naar gods oc pending gaa fra haan-
den / da er det en større sorg / end mand
haffde aldelis intet haffd tilforne. Men
naar vore næste venner / som wi haffue
sat vor tillid paa / de suige / ja der til met
spotte oc forhaane oss / det er ret hierte-
sorg. Da falde disse tancker ind / Ah huad
skalt du arme forladte symperre tage dig
til? du est en skam oc foractelse iblant frynt
oc fremmede / det vaar dig bedre / at du al-
drig vaarst til. Liffuet er dig ekon en pine
oc forhindring som ligger dig i vejen / at
du kant icke vorde quit ved din ælendighed /
at det kand faa en ende met dig / saa ingen
skal see din vanære oc beskemmelse.

Huad skal mand her gribe til raade?
Skal mand i sin hastige vee / forforte sit
egit lif / oc dræbe sig self / som Saul oc
Judas

Judas giorde / oc nogle forðømmelsens
Børn endnu vndertiden findis at giøre ?

Ney ingenlunde saa. Fordi den som
vnder Kaarset / i Fængsel / Siugdom / ar-
mod / vanære eller anden ælendighed /
vorder wtaalmodig / oc fortuiler paa den
almæctigste Guds naade oc Barmhjer-
tighed : oc der offuer forgriber sig oc aff-
liffuer sig selff / den er sin egen fattige
Siels oc Legems morderer / oc bryder
Guds Bud. Den samme forcaster oc
sin salighed / i det hand følger Dieffues-
lens indskud / som glædis aff Mennis-
kens wlycke oc fordærffuelse.

De som aff-
liffue sig selff /
forkaste deris
egen Salig-
hed.

Derfaare er det raadeligt / at giøre
som Job giorde / tencke paa den tilkom-
mende euige glæde oc ære / som Guds
Børn er bered i det euige liff. Bliffue taal-
modige oc ick forgribe sig til at forkaste
det euige / for dette forgengelige. De jo
fast holde oc tro / at pinen oc vanæren
kand ick være saa stor eller bitter for
Verden / at glæden oc æren / ere jo tusind-
fold større oc herligere / som ere de trofaste
Guds Børn tilfickede i Himmerigis rige.
Som Paulus klarligen siger / Rom. 8.
Denne tids pinaetelighed er ick den

Nij

Her

Herlighed verd / som skal obenbaris i off.
Ja intet Menniske / kand met forstand
begribe / eller met ord vdsige oc forklare /
Himmerigis rigis glæde oc ære.

Dog paa det wi kunde met diff stør-
re trost / vdi denne vor Pillegrimsfærd /
besticke oss met hiertelig adtraa / til denne
vor rette hjem oc Fæderneland / da ville
wi tale her noget om det euige lif / saa
viidt wi haffue den hellige Scrift for oss /
oc lade fare alle dybe oc subtilige disputazer
om Guds hemmeligheds Maifest / huil-
cken at randsage er icke sammeligst eller
oss befalet.

Om det euige Liff.

At det som talis oc sigis om det euige
Liffs glæde / gode oc Herlighed / det be-
fattis vdi disse tuende stycker.

Det første er / at Guds vdualde
Børn / skulle være fri fra all den
jammer oc kummer / som de haffue
fornommet oc lid i denne grædedal.

Det andet / at de skulle paa ny
begaffuis / met atskillige skjøne gaff-
uer / paa Legemens oc Sielens veg-
ne / vdi fuldkommen oc euig Herlig-
hed.

Det

Det Første stycke.

Alder oss derfaare nu Først be-
skue dette Liffuis mangfoldige ælendig-
hed/ som wi daglige forsøge/ at det gode
fand oss diff bedre smage/ oc wi met diff
større hertens begæring kunde tracte oss
ter forløffning her fra.

Offuer dette Menniskelig leffneds
wro oc ælendighed/ oc offuer hendis korte
oc jammerfulde dage/ beklage sig icke ale-
niste de Hedenste Philosophi alleuegne i
deris scrift/ som wi ville nu intet tale om/
men osaa de hellige Forfædre aff Verds-
sens begyndelse til denne dag.

Plagemaal
offuer dette
liffs ælendi-
hed.

Den gode gamle Patriarch Jacob Jacob.
siger/ Gen. 47. Min ælendigheds tid er
hundrede oc tredue Aar/ ringe oc ond er
min Liffs tid/ oc kommer icke ved mine
Forfædris tid/ i deris ælendighed.

Job desligest klager osaa her tilfor- Job.
ne i det Tiortende Capitel/ met disse ord:
Jt Menniske fød aff en Quinde/ leffuer
en stacket tid/ oc er fult aff wro ic.

Den veldige Kong David goddis David.
oc til at sige det samme/ Psal. 90. Vore
liff varer halffstierdesindstue Aar/ naar

H v

det

det kommer høyt / da ere de Firesindstine
Aar / oc naar det haffuer været faasteligt /
da haffuer det været møde oc arbeide / thi
det far snart bort / lige som wi sløye der fra.

Salomon.

Salomon den viseste oc den Rigeste /
klager oc saa offuer dette liffs forfengelig
ælendighed / Ecclesiast. 2. Huad faar
Mennifken aff alt sit arbeide / oc sit hier-
tens møde / som hand haffuer vnder So-
len / vden væ / sorg oc bedrøffuelse i alle
hans dage ? at hans hierte haffuer icke
heller rolighed om natten ?

Syrach.

Syrach stemmer oc ind i den sam-
me flagemaal. Cap. 40. Det er en
ælendig jammerlig ting / met alle Men-
niskers leffnit aff Moders liff / indtil de
bliffue begraffne i Jorden / som er allis
vor Moder. Der er altid sorg / fryet /
forhaabelse / oc paa det siste døden. Saa
vel hoff den som sider i stor ære / som hoff
den ringiste paa Jorden. Saa vel hoff
den som bær Silke oc Krune / som hoff
den der haffuer en graa vennicke paa.

Saadan flagemaal lærde dem den bæ-
ste Forfarenhed / oc der som wi ville tage /
huer flaus part / aff Menniskens Alder
for oss / da skulle wi intet andet finde / end
sorg

13334
sorg oc wro / i den ene mere end i den
anden / indtil mand paa siste flapper eff-
ter met Skofflen.

Menniskelig leffneds
ælendighed.

Hvad dyd oc reenlighed der følger vor
Første vndfangelse / siger oss Dauid. Menniskens
vndfangelse.
See ieg er fød aff syndig fæd / oc min psal. 51.
Moder haffuer vndfanger mig i Synd.

Met huad sorg oc Fare wi bæ-
ris i vor Moders liff / finder huer Guds
fryctig Moder / met sin synderlige om-
sorg oc suaghed.

De det er jo offuer all Menniskelig
forstand / at wi saaledis skabis oc beuaris /
oc icke Menniskens / men Guds store vn-
derlige gierning / som det Dauid bekiender. psal. 139.

See naar wi da fødte / huad er der stor
bedrøffuelse paa færd / før end den
liden glæde kommer. Selff komme wi
frem grædendis til de grædende / oc hilse
saa denne Verden met vaade pyne / til ic
tegn / imod den tilkommende ælendighed. Jesaj. 1.

Met stor omhyggelighed oc møde
opfødte wi. Siugdum vduortis oc ind-
uortis føle wi strax i Buggen. De haff-
ue aldelis ingen at klage oss faare / wi
maales

maaleløse stackarle/ vden vore pyne. Wi
kunde huereken gaa eller staa/ der ligge wi
vsle smaa fanger bunden. Saa at der
som Gud haaffde icke indplantet i Forældernis
hierte/ den naturlige tierlighed til
Børnene / da skulde mange hendes vdi
deris egen wreenlighed/ gantske ynckelig
gen.

Barndom.

Siden skulle wi da lære at gaa / ja met
stor vaade oc fare / vndertiden aff
Yld/ vndertiden aff Band oc anden saa-
dan fald/ som oss met Forældernis hierte-
sorg paakommer/ oc skulde stilie oss snarlig
ved liff oc helbred/ der som wi vaare icke de
hellige Engle befaled/ som ere vore Draff-
uantere oc voettere.

Sin Xar
gamle.

DErnæst vore wi op / oc skulle settis til
Skole eller noget andet at vare paa.
Der vander hug oc slag. Tuctemeste-
ren maa reffte met haand oc mund / oc
finder sielden fruct i den tiende part/ som
komme frem oc tage ved Lærdom. Thi
den siørste part følger sin egen onde na-
tur / fordærffuis aff Forældernis megen
effterladelse / eller oc aff ond omgengelse
oc selskab. Der skulle de da tagis fra it
oc settis til it andet/ oc vorde jo verre oc
argere.

Saa

Saaledis fortæris de første fiorten
 Nar/ met wforstand / saa wi ere saa gaat
 som lige ved wfornumstige Diur/vide icke
 vort egit beste / kunde icke giøre ret skilff
 myffe imellem det onde oc gode / meget
 mindre ret fiende Gud / tiene hannem/oc
 giffue hannem sin tilbørlige ære / vden
 saa viidt nogen aff sine Forældre eller
 Tuctemester der til tuingis oc vnderuifis.
 De huad kunde wi merckeligt bestille diff
 imellem/ vden æde oc dricke/soffue oc læge/
 oc søge effter atskillige tidsfordriffue.

And mand da komme saa viit met off/ Fiorten Nar
gamle.
 naar wi ere Serten ja vel tiue Nar
 gamle / at wi icke haffue ydermere nogen
 besynderlig Tuctemester behoff / da er det
 vel stor vnder. Men wi skilies dog icke
 strax derfaare ved møde oc arbeide. Thi
 huer skal begiffue sig paa noget vist
 haanduerck/til Bogen/Krigsbrug/Ridt
 mandskab eller andet / som det känd falde
 oc behagis. Den plog som huer saa haff
 uer taget ved haanden/ den skal hand bliff
 ue ved / vdi lang oc idelige øffuelle / om
 der skal vorde noget besynderligt aff.
 Spender nogen Sporen for tilige aff
 foden / da maa hand siden rid: til Hoffue
 paa ny/met større spot oc møde. Her

Mandoms
Alder.

HEr effter skal huer sette foden vnder
sit eget bord/ oc vorde sin egen Mand
paa sin fri haand. Men hand finder
liden frihed oc huile. Sorg oc omhu
følger hannem naar hand gaar vd/ oc
møder hannem i dørren naar hand gaar
ind. Met sorg oc omhu soffuer hand/ de
staa oc for hans seng naar hand opuaage
ner. Disse gæster side til Bords met han
nem/ reise oc vandre met hannem til Land
oc Vand. Nu maa hand tencke paa
Hustru oc Børn at nære/ paa tiinde oc
Husholding at sette til rette. Onde van
artige naboer paa huer side/ oc wtro tiun
de inden dørre/ ere icke de mindste graas
haars aarsage.

Haffuer oc nogen almindelig befa
ling / i det Mandelige eller Verdslige
Regiment / da finder hand snarligere
wtack end tacknemmelighed / for størst oc
troligst arbeyd. De huad er nu mere al
mindeligt/ end huad som met wimage er
funderid oc opbygt/ det met wimage driff
uis til bage oc nædbrydis aff effterkom
mere. Haffuer oc nogen sine Guds gaff
uer/ da affuendis de onde der ved / oc for
uende hannem hans lycke/ saa meget dem
er mueligt.

Hoff

Hoff Bønder oc det almindelige
 haanduercks folck/gipris icke megen hiem-
 søgning behoff/ wi vide vel alle/at de haff-
 ue ingen ro huercken dag eller nat/ men
 Aarle oc silde slide deris alder bort met stor
 bekymring. Saa gaar ingen dag bort/
 uden sin synderlig møde/trætte/fryet/fare
 oc modgang. Høre wi en god tiding/
 da bebudis der fire onde tuert imod paa en
 anden side. Ingen glæde uden sorg i
 Verden. De ingen sorg allene.

Ossuer den mangesfold Synd oc
 ondskab / som bedriffuis i alle Stater/
 land ingen fuldnock klage. At foracte
 Guds ord holdis blant de Wgudelige for
 en ringe ting. At misbruge Guds hellige
 naffn / regnis blant dem for stor ære. At
 bedriffue løssactighed oc wkskhed/ straffis
 icke mangestæds. Hoffmod haffuer for-
 drossuit ydmynghed / Løgn sandhed / oc
 wdtyd fromhed. Trohiertighed findis
 neppelig vnder Solen. Suig/ Aager/
 Berighed/ bedrageri/ finans oc Huctleri
 driffue nu all handel oc vandel. De de
 som ville være fromme/ tørre ingenstæds
 biude deris tieniste frem / saadan Folck
 tiene nu intet i Verden. Her aff følge
 hine

hine almindelige Landplager oc store syn-
destraff / som Guds retfærdige Dom paa-
fører. De er derfor ey at forundre / at wi
høre idelig Krig oc Blodstørtning / Pestis-
lens oc andre farlige smittesjanger / Hun-
ger oc Dyretid / Fængsel oc trengsel / skat
oc tynge / som altsammen tillige paaKOM-
mer. De i alt dette maa den fromme
lide med den onde / dog hand beuaris eller
henryctis fra Guds vredis Dom oc
Syndestraff / saa Sielen vorder intet at
skade.

Alderdom.

Naa det allerfiste kommer da Alderdom
snigende paa oss. O Jammer / O
ælendighed. Nu haffue wi leffuit vort
liff til ende / oc haffue endnu aldrig lærd
ret at leffue. Vi ere nu vorden til Børn
igen / wi skulle være de Vise. Vi haffue
arbeidet at wi vilde haffue nu ro / see her er
først den store sorg. De smaa Børn haff-
ue soet paa skjødet / nu side de store / Foræl-
derne paa hiertet. Alderdom er siugdom
noct i sig selff. Hør / døden er for dørren
oc banker paa. Haarene falde aff. En
part høre lidet / en part aldelis intet.
Nogle lide bryst paa deris øyne / nogle ere
aldelis stoekblinde. Maalet feiler / farff-
uen

uen foruendis/ ansietet falder/ Zenderne
ere borte/ fand end nogen æde en ske fuld
eller to/ saa smager det dog intet: Anden
vorder stæcked/ hiertet vercker/ henderne
ryste/ kæppen er den tredie fod. Hoffuie
uerck/ Eiperle/ Podal/ Pleurisis/ Sten
oc anden vduortis oc induortis suaghed/
tage selff herbere met vold/ i det strøbe-
lige bolige vort Legeme. Saa side
oc ligge mange vden rørelse/ oc ere til at
see/ ligere døde Mennisker end leffuende.
Huer mand fædis ved at omgaaes eller
rygte off.

HEr træder nu den forfæckelige Død ^{Døden.}
frem. Fristelse oc anseetning/ for alt

det du hæffuer giort i dit ganiske leffnet/
ville da giøre regenskab met din Samuit-
tighed. Der er da huercken ro eller hui-
le/ før end Sielen siger Legemet gode nat/
oc skilies saa fra huer andre. Ere no-
gle saa gode venner til stæde/ da græde de
oc fand skee ick aff hiertet. Saa skeer
det/ at lige som wi met vore venner græde
vdi vor Fødsels time/ oc siden i suet oc
graad leffuede/ saa lycke wi oc Dørren til
met suet oc graad. Nogen fædis wi/

Joh. 1.
Edelesk. 5.
1. Tim. 6.

nogen skulle wi her fra. Wi hæffue intet

3

færd

Eckl. 2.

Begravelse.

förd i Verden/ wi skulle oc intet føre vd
met off. Gods oc Rigdom komme an-
dre til arff/ saa snart fremmede som dem
wi tenckte mest paa. De saa snart en
Daare som den forstandige fanger det at
raade offuer. De snarligere at arffuins-
ge forliggis ilde end vel der om.

En døde Krop ligger icke lenge før
end hand lueter. Thi haste de met den
til Gravuen. Orme faa i den deris spi-
se/ indtil den foraadner alldelis til støff
oc aske/ som den er kommen aff.

Haffuer da nogen i dette korte lif/
giort noget gaat/ da vorder det snarlig
forgat. Haffuer oc nogen forseet sig/ ja
da veed mand at sige der aff/ hemmelige
oc obenbarlige at giøre andre skade paa
deris gode ryete. Saa venner finde wi
here vdi vor ngd/ men ferre ere de trofaste
effter voris dgd. Saa driffuis dette spil
altid/ fra en Slect til en anden all Ver-
den offuer. Det er en manering oc fads-
son/ men personerne alenist forandris i
tiderne.

Ec/ her haffuer du nu forteligen aff-
maalet for dig/ oc sat faare dig som
vdi it spegel/ Menniskens leffnets korte oc
jam-

jammerfulde dage. Rand nu nogen træs
de frem / som tør sige / at dette leffnet her
paa Jorden er ick fulst aff ælendighed?

Huad skulle wi da gribe til raad? huad
skulle wi klage eller trøste oss? Nedninge
haffue sagt/ at det vaar bæst aldrig at væ-
re fød / eller strax nogen vaar fød / hand
kunde met det allerførste hendø.

Her aff er det kommen / at wi læse
om it slaus Folk / som kaldes Thraces/
at de haffue hulden for seduanlig brug/ at
begræde den dag / paa huileken it Menni-
ske bleff fød til Verden hoss dennem / oc
tuert imod/ forlystet oc glæd sig / den dag
paa huileken it Menniske hendøde. Der
met at giffue tilkiende/ at det vaar Men-
niskens bedre / at skilies fra liffuet ved dø-
den / end fødts til dette liffuis wsigelig
megen ælendighed.

Der som wi ville feste øyne allene
paa denne Verden oc hendis forfengelig-
hed / da er dette ret sagt oc giord. Men
løffte wi øynene oc hietet til Himmelen/
da faa wi it andet mundheld. Jammer
oc kummer er megen/ oc det for Syndens
skyld / som den hellige Scrifte lærer oss.
Loffuit være Guds Søn vor HERR oc
Zij fiere

En vnderlig
seduane hoss
de Thraces.

fiere Frelseren Jesu Christo / som met sin
død oc pine / haffuer forløst oss fra alle
vore Fiender / Synden / Guds vræde/
Lousens formaledidelse / Døden / Sathan
oc Hellsuæde : oc giffuet oss som tro paa
hans Rætti retfærdighed / Guds ven-
skab / Syndernis forladelse / oc opuecker
oss paa den yderste dag / ved en ærefuld
Opstandelse / til det euige lifff oc Salig-
hed.

Saaledis ved dette liffs ælendigheds
betrættelse / faa wi den rette smag paa
Himmerig / oc en hiertelig forlængelse der
effter. Thi endog wi visseligen / her paa
Jorden / ved Guds ords hørelse / aff den
hellig Aands naade / faa Troen / Syn-
dernis forladelse oc det euige lifff i vore
hiertier / huor ved wi oc trøste oss / oc ere gla-
de vnder størst bedrøffuelse / oc rose oss aff
Raarshit vdi Haabet for den tilkommen-
de Herlighed som Gud skal giffue. Dog
vorde wi icke aldelis quiteret oc løse / fra
all modgang / som oss er gaffnlig at bæ-
re / oc der haff Gud tacknemmelig at for-
søge oc see vor Taalmodighed.

Fordi den fuldkommen Herlighed
forholdis oss til den yderste dag / som Jo-
hannes

Vdi det euige
lifff skulle vi
være fri fra al
jammer oc æ-
lendighed.

Rom. 5.

hannes siger: Mine elskelige / wi ere nu ^{1. Johan. 3.}
Guds Børn / oc det er icke endnu obenba-
ret / huad wi skulle være. De wi vide / at
naar det bliffuer obenbare / at wi skulle
være hannem lig / thi wi skulle see han-
nem / lige som hand er.

Huad der kaldis at see Gud / hørde <sup>Huad det er
at see Gud.</sup>
wi tilforne aff Job / som er / at wi skulle
affskiltes met alt det onde / off haffuer plas-
get her i Verden / oc begaffuis paa ny
met Vdødelige herlige gaffuer / euig ære /
Vissdom / hellighed oc glæde.

Derfaare skulle huercken Forældre
eller Børn frygte / i det euige lif / for sorg
oc kummer i deris fødsel. Thi Christus
siger selff hoss Mattheum: I opstande ^{Matth. 22.}
sen skulle de huercken tage til ecte / oc ey
lade sig tage til ecte / men de ere lige som
Guds Engle i Himmelen. Wi skulle
der være allesammen i lige storhed oc skie-
kelse / Brødre oc Søstere / i euig Rys-
hed / hoss den reene oc kyske Gud.

Saa lenge wi drage her dette Rispd oc
Blod / da ere wi icke vden Syndig skrøbe-
lighed / for Synden som boer i oss / dog <sup>I det euige
lif skulle vi
aldrig funde
synde.</sup>
det kand være imod vor vilie / Rom. 7.
Men i det euige lif / skulle wi befestis i

I iij

saa

saadanne fuldkommen Hellighed / at wi
aldrig skulle kunde Synde mere.

Der om vidner David klarligen i
den 116. Psalme. Du ryete min Siel
fra døden / mit øye fra grad / min fod fra
strid. Jeg vil vandre for HERREN
i de leffuendis Land.

Hvor som Synden ick er / der kand
Gud ick fortrønis. Fortrønis ick Gud
da straffis wi oc ick helder / enten mee
den ene eller anden straff.

In summa / all den ælendighed / som
off metfulde oc forfulde / fra vor første
vndfangelse indtil Graffuen / den skulle
wi aldrig komme en gong ihu / off til den
alleringeste sorg / bedrøffuelse eller hoffuit-
uerck / meget mindre skulle wi haffue no-
get der met at skaffe.

Der skal ingen Siigdom / sorg eller
arbeid være. Wi skulle da huercken haff-
ue Køen eller Keller behoff. Wi skulle
huercken plagis aff hede eller kuld / huer-
cken frycte Hunger eller nøgenhed. Wi
skulle huercken haffue behoff Lægdum
imod skrøbelighed / ey eller beskemmelse ved
Krig oc Orlog imod vore Fiender. Men
leffue tillsammans i brøderlig tierlighed /
elste

Der skal in-
gen sorg eller
trang være i
der cunge lif.

13334
elste aff gantske herte Gud oc off selff
indbyrdis.

Johannes i sin Obenbaring. Cap.
21. bescriffuer off den hellige Stad oc ny
Jerusalem / som er det euige lifff oc Him-
merig / siger at hand hørde en røst som
sagde : See der / Guds tabernackel hoss
Mennissen / oc hand skal boe hoss dem /
oc de skulle være hans Folk / oc hand selff
Gud met dem / skal være deris Gud. De
Gud skal afftoe / alle taare aff deris øyen /
oc Døden skal icke mere være / icke helder
sorg / oc ey skrig oc ey helder pine skal
mere være.

Paulus 1. Corinth. 15. effter at
hand beuiste Opstandelsen at være / taler
om det euige liffs wforkrenckelighed oc
wdødelighed / met disse ord : Da skal det
ord / som staar screffuit. Døden er op-
slugen i Seger. Død huor er din Braad?
Helssuede / huor er din Seger? Men
dødens braad ey Synden / oc Louen er
Syndens krafft. Men Gud være tack /
som gaff off seger formedelst vor HERR
Jesum Christum.

Saadant er gantske trøsteligt for de
fattige Christne / som ere her paa Jor-
den

Esaiæ. 66.
& 65.

den in militant; Ecclesia, oc lide Forsfølgelse
oc allehaande genuordighed/ *Foris pugnas,*
intus paiores, som Paulus siger/ Huilket
altsammen skal faa en god ende/ skeer det
icke her i Verden/ da skal det vist skeep i det
euigeliff/ der som wi skulle aldrig føle el-
ler fornemme nogen sorg eller ælendig-
hed/ men holde en euig Sabaths dag/ i
huileken de første angist skulle forglems-
mis/ oc være skjulte for vore øyne/ som
Propheten siger.

Det Andet stycke.

Det Andet stycke / som ieg gaff
faare om det euigeliff / er at wi skulle
icke allenist være euig fri fra hues ælen-
dighed/ wi her haaffue lid / som nu er sagd/
men oc saa skulle begaffues med en visige-
lig ny Herlighed oc fuldkommen ære/paa
Legemens oc Sielens vegne.

I.
Legemens
klarhed i det
euigeliff.

Om voris ærefuld Legemers skinnen-
de klarhed/ som skal offuergaa baade So-
lens oc alle Stjerners klarhed/ talis man-
gestæds i den hellige Scriffte.

Matth 13. siger Christus: da skulle
de Retfærdige skinne/ som Solen i deris
Faders rige.

Item/

Item/ Paulus Philip. 3. Vor om
 gengelse er i Himmelen / hueden wi ocsaa
 vente Frelseren Jesum Christum vor
 HERR / huilcken som skal forklare vor
 ringe Legeme/ effter den krafft/ som hand
 oc kand giøre sig alleting vnderdanige.

Til de Corinthier / viser Paulus off
 hen til de Himmelske *corpora*, oc setter off
 en lignelse faare vdi de liuse Stierner/ oc
 giffuer tilkiende / huordanne Legeme wi
 skulle faa i Opstandelsen/ som skulle være
 klare/ skinnende/ blanke oc igennem liuse/
 tusindfold skionere end nogen Christal el
 ler Carbunkel.

Thi der som Gud almægtigste / met
 deler disse Himmelske Legemer/ Stierner
 oc Planeter / saadan en klarhed / de som
 dog icke ere skabte til wdødelighed / men
 skulle endeligen forgaa / naar Himmelen oc
 Jord oc huad som i dennem er / skulle aff
 den siste Ild fortæris : huorfaare skulde
 icke Gud vor Himmelske Fader / giøre
 saadant med oss Menniske/ som ere skabte
 til wdødelighed / effter hans eget Billede/
 oc ved Christi Blod oc den verdige hellig
 Aand/ fødte paa Ny / oc daglige bliffue
 forklarede/ i vor HERR Jesu Christi Bil
 lede/

lede / fra den ene klarhed til den anden /
ved H E R R E N S Aand / 2. Co-
rinth. 3.

Aff begyndelsen bleffue vore Legemer
skabte til Liffuit oc wdødelighed / men
formedelt vore første Forælders offuer-
trædelse / ved Dieffuelens suig / da ere de
hensalden i disse dødelige vilkaar / at de
raadne oc stincke effter denne naturlig
død / oc i en kort tid / kunde ved disse times-
lig ting / flæde oc føde / opholde oc styrcke
sig i deris mangfoldige strøbelighed.

Det dødelige
Legems vil-
kaar i denne
Verden.

1. Corinth. 15.

Fire besynder-
lige Herlig-
heds vilkaar
som Christne
Legeme skulle
saa i opstan-
delsen.

Imod disse vilkaar som dette natur-
lige Legem er metgiffuen / sætter off Apo-
stelen som hæffuer været optagen i den tre-
die Himmel vdi Paradiss / fire besynderlig
vilkaar / som vore Legeme skulle begaffuis
met i Opstandelsen.

1.
Ic Legem
uden raadnelse.

Den Første er / at det som
saais i raadnelse / skal opstaa vden raads-
nelse. Som hand vilde saa meget sige /
Her ere wi arme Adams børn / vndergiff-
uen forkrenckelsen for Syndens skyld / saa
at Døden henger off stedse paa halffen /
oc wi dø dagligen indtil wi opløsis oc
vorde til Jord igen / som wi ere tagen
aff /

aff / effter Guds Sentens oc affsagd
Dom/Gen. 3.

Men i opstandelsen / skulle vore Le-
geme begaffuis met en euige præserua-
tiua oc Frihed / imod all raadnelse. Saa
at huereken Jld / Bær / Jord eller nogen
wlycke skal kunde føre oss Siugdoms
paa / meget mindre nogen skadelig for-
dærffuelse.

Den Anden vilkaar er / at
det som saais vdi vanære skal opstaa i
Herlighed. Det er / Naar disse dødeli-
ge Legeme aff Siugdum forsmectis oc
nedslais til Jorden / da gruer huer mand
for den stinckende krop / holder for Næsen
oc viger det lengste der fra hand fand kom-
me ved / indtil den vorder vdførd aff dør-
ren oc betact met den sorte jord / oc bliffuer
der Ormemad.

Men i opstandelsen / skal vore Lege-
me beklædis met saadan ære / oc rigeligen
offuerøsis met saadan dyrebar vellucten-
hed / som skal offuergaa den allerædleste
Balsom / saa at der skal være wsigelig
lyst / at see oc omgaa is met huer andre
indbyrdis. Der skulle wi icke blues ved
vor

2.
It ærefulde
oc herlige Le-
gem.

vor nøgenhed/ som Adam oc Eua gjorde
i Paradiss / effter at Offuertrædelsen
vaar skeed: Men da skal sees paa off ind-
byrdis / det hellige Kongelige oc Presters-
lige ornament/ vor Herris Jesu Christi
Blod / Retfærdighedens Gyldestyck oc
den hellig And i vore hierter obenbarlig
iblant off alle.

3.

3e krasninge
oc stercke Le-
gem.

For det Tredie / siger hand/
at det som bliffuer saadet i strøbelighed/ det
skal opstaa i krafft. Her er vor ælendige
leffneds Pillegrimsfærd/ vndergiffuen at-
skillige fare/ vaade oc strøbelighed/ som wi
tilforne hørde talis om. Ja oc det døde
Legeme / fand icke verie sig selff / for den
minste Flue/ meget mindre driffue den fra
sig. Der ligge wi tunge som Bly / saa
otte eller Ti Menniske haffue vndertiden
nock at skaffe/ at de kunde bære it døde Le-
gem til sit leirhestæd.

Men i Opstandelsen skal det vorde
stercke oc mechtig / aldrig tvingis aff ar-
beid trældom/ møde eller fedsommelighed/
men faa en bestandig fuldkømenhed paa
all induortis oc vduortis sind oc krafft.
Der skulle wi vorde sterckere end Samson
oc

13334
de Samgar vaare. Huereken Jord eller
Mur / laaff eller jern skulle være off til
forhindring eller modstand.

Den Gierde vilkaar er / at det ^{4.} *Je Mandelige*
som bliffuer Saaet it naturligt Legeme/
skal opstaa it Mandeligt Legeme. Dette
skulle wi icke saa forstaa / at vort Mennis-
skelige fiød oc been skulle være borte eller *Augusti-*
icke i off / Men som Augustinus dette *nus.*
vdlegger oc siger. Huad som Mennis-
kens væsen oc Natur er anrørendis /
da skal fiød end oc saa da bliffue / huorfaa-
re Christi Legem effter opstandelsen kal-
dis fiød. Men Apostelen siger / at det
skal opstaa it Mandeligt Legeme / som saa-
is vdi raadnelse / fordi at det skal være da
saadan en enighed mellem fiød oc Man-
den / at Manden skal giøre det vnderdani-
ge Legem leffuendis / saa det skal ydermere
ingen vnderholding haffue for nøden.
Oc at aff off selff / skal intet være off
imod. Men lige som wi skulle vduortis
ingen Fiende fornemme / saa skulle wi oc
induortis icke haffue off selff til wuen.

Her paa Jorden haffuer det sig met
off saaledis. *Nede* wi icke / da suelte wi
ihiel ;

Huad det
Naturlige Le-
gem er.

ihiel: Dricke wi ickē / da forsmecte wi til
døde aff tørst: beklædis wi ickē / da fryse
wi ihiel aff Vinterens frost/ Regen oc
anden saadan wuær: haffue wi ickē Skib/
da kunde wi ickē komme offuer det dybe
Haff ic. De dog alligeuel kunde wi
ickē ved disse naturlige middel/ foruare det-
te naturlige Legem til euig tid/ men falde
daglige aff / indtil paa det siste wi helde
næd til Jorden oc der afflegger dette døde-
lige bolige.

Men i det euige liiff skulle wi faa it
Aandeligt Legem/ met sine Ripd oc been/
som wi her haffde/ lige som Christus effter
Opstandelsen / der hand gieff igennem
luete dørre ind til sine Disciple / dog skulle
wi intet begære eller haffue behoff aff disse
timelige ting / som det naturligt Legeme
haffde for nøden / her paa sin Pillegrimis
reise.

Exempel.

Saadant herligt/ synligt/ aandeligt
Legem/ som her omtalis/ findis nu ingen
stæds vnder Solen. De try Christi
Disciple/ som vaare paa Tabor Bierg
met hannem/ saae saadanne tre Legemer/
den tid de saae Mosen oc Eliam tale met
Christo i denne hans ærefuld forklarelse.

Item/

Item / alle elleffue Apostler tilsam-
men / oc de andre Brødre oc hellige Chris-
tne som saae Christum oc omgickis met
hannem / de fyretiue dage / effter at hand
opstod aff Græssuen fra de døde / oc op-
foer synligen / i sin herlige Triumph til
Himmelen fra dennem.

Der hen skulde wi ogsaa mee Tro oc
tancke / see til vor HERR oc hoffuit Jes-
sum Christum / offuer huileken / døden
haffuer nu aldelis ingen Røet eller mact /
oc en helder skal haffue til euig tid / offuer
dem som ere ved Troen i Christo Jesu.

Vigeruiff som Paulus haff-
uer her giort i disse fire maader skilssynsse
imellem dette dødelige som wi her drage oc
det ærefuld Legem som wi skulde bekomme
i det euige Liff. Saa synis hand oc her 1. Cor. 15.
sammestæds noget tilforn / at giøre ic
skilssynsse paa den klarhed / som hellige
Menniskers Legeme skulde begaffuis met
i Opstandelsen.

Thi saaledis siger hand / Solen
haffuer en anden klarhed / Maanen en
anden klarhed / Stierne en anden klar-
hed. Thi en Stierne offuergaar den
anden

anden vdi klarhed. Saa er oc de dødis op-
standelse.

Daniel desligest vdi sit tolfte Capitel / samtycker met Paulo / der som hand
figer : De som lære skulle skinne som
Himmelens skin / oc de som vise mange
til Retfærdighed / lige som Stierne als
tid oc euindelige.

Skal der da osaa være no-
gen stilssmykke / paa de hellige
Mennisters Legemers klar-
hed i det euige Liff?

Dette er vist aff Guds ord / at
alle som Tro paa Christum / oc
vdi hans naffns bekiendelse oc paakal-
delse hensoffue / skulle allesammen paa
Donnedag opueckis til en euig ære oc
herlighed / endrecteligen at faa oc besid-
de. De tuere imod / alle vantro / Guds
ords oc Naadis foractere / som vdi deris
forherdede Synd oc ondskab ere hendøde /
skulle fremdragis / til euig vanære / spot /
spee oc pine. Dog alligeuel siger oss
den hellige Scrifft / som wi nu hørde aff
Daniel

3334
Daniel oc Apostelen / at der skal være
skilsmysse paa klarhed iblant de Hellige/
oc desligest paa vanære oc pine iblant de
Wgudelige fordømte Syndere.

Huad som de frommes klar-
hed er anrørendis / skal det være som Au-
gustinus siger : *Diversi lucebunt sancti, sed
omnes erunt in Cælo. Splendor dispar, Cælum
commune.* Det er : De Hellige skulle skin-
ne med wlige klarhed / men de skulle dog
alle være i Himmelen. Deris klarhed
er wlige / men Himmelen haffue de alle
til lige.

Wlige Len-
gens klarhed
iblant Hells-
gen i det ewige
liff.

Thi ligeruiff som den ewige Retfær-
digheds Soel / Christus / met sit Euan-
gelij liuss oc gissel / opluuser den gantske
Verden / der som mand icke lycter dørren
oc Porten til for hannem / oc haffuer vdi
sit Christendoms Firmament / Andes-
lige Maane oc Stierne oc atskillige
flaus lærere / huer met sine atskillige gaff-
uer beprydede : Saa skal oc Gud met at-
skillige klarhed i det ewige lif begaffue huer
tro Christen / effter som den haffuer været
mest slitig oc heftig / met allerførst arbeid
ydmynghed oc taalmodighed vnder For-
følgel-

R

følgelse giort sit embede oc forbid sin for-
løsnung.

Exempel.

Saaledis skal Noah/ den tro oc lang-
modige Retfærdigheds Predickere/ som
met sin Talent haffuer megit forhuerr-
uet oc indlagd/ saa en herligere oc skignere
ærens Krune/ end en anden almindelig
from Leuit eller Predickere/ som met sine
gaffuer/haffuer værre villig til at bede dag
oc nat/ lære/ formane oc trøste/ oc de hel-
lige Høhyverdige Sacramenter at vddele.

Helgene i
Himmerige
skulle icke aff-
uunds ved
huer andre for
den velige
klarhed.

Her ved skulle alle Guds helgene
indbyrdis glædis/ saa langt er der fra / at
de skulle affuunds ved huer andre / for den
ne herligheds wligelighed. Thi som Au-
gustinus siger: *In ciuitate Dei Rex veritas,*
Lex caritas, Dignitas æquitas, Pax felicitas,
Vita æternitas. Item/ it andet steds: *Non*
erit aliqua inuidia dissaritis claritatis, quoniam
regnabit in omnibus vnitas charitatis. Det er/
Der skal ingen Affuind være for den w-
lige klarheds skyld/ fordi kjerligheds enig-
hed / skal regnere i alle.

Wlige pine
oc vanære i-
blant de for-
dømte i Hells-
uede.

Huad som de Wgudelige de-
ris euige plage belanger / da skal der ogsaa
være skilsmisse iblant dem / paa deris pi-
ne oc vanære.
Thi

Thi de som met vilie oc vidskab haffue forfuld Sandheds lærdom oc imoderis egen Samuittighed / foractet Euangelij klare liuss / hine Prestehadere oc Kirckersffuere / oc de som met it skendige syndigt lessned oc falsk vildfarende Lærdom / obenbarlig haffue gissuet forargelse fra sig / saa at Euangelium maatte høre ilde for deris wgudelige væsen oc mange ere vorden forsørde ved dem / dem skal større Fordømmelse oc grueligere plage oc vanære offuergaa i den allerdybeste Helssuedis affgrund.

Christus siger selff / at Phariseernis fordømmelse skal vorde haardere end de andre deris. De at de Capernaiter / Nazarener oc de til Bethzaida / skulles ligge dybere i Helssuede oc skarpere straff fornemme / end de andre Folck / som icke haffue seet Christi almættige gierninger / vnderlige Mirackler / oc hørd hans herlige skøne Predickene.

Exempel.
Matth. 11.
Lucas. 10.

Den euige Fordømmelse vden all ende / Guds vrede vden all trøst / oc Helssuedis plage vden all forleskelse / offuergaar alle dem til lige / som icke tro paa Jesum Christum / men Fordømmelsens wlige

R ij

stor

Huer aff den-
ne pinis vol-
gelighed kom-
mer.

storhed oc pinens atskillige haardhed /
kommer aff Bantroens fructer / oc for
misgierningers oc ondskabs mangfol-
dighed.

Thi saa siger Christus selff Lucæ 12.
Den Suend som veed sin Herris vilie /
oc hassuer ick giort der effter / men er it
kissactigt / æregærigt / forspømmeligt oc
spottist Menniste / hand skal lide mange
hug/effter Mosiss Stadsordning. Men
den som hassuer forseet sig imod sin vilie
oc vidskab/ skal ick saa haardeligen straf-
fis. Fordi den som er meget gissuet oc be-
falet / aff den samme skal oc meget vd-
kressuis/ paa det/ at Guds aluorlige Ket-
færdighed / til lige met hans vsigelige
Barmhiertighed mod Liusens Børn i
Himmelen oc paa Jorden / effter all bil-
lige leilighed / oc huer sin fortieniste / skal
sees oc gaa for sig/ i all enighed.

II.

Mangfoldige
sine gassuer
i det enge liff
paa Sidens
vegne.

Mar wi hassue faaet saadanne
hellige klare oc subtilige Legemer/ som
nu er ontalet / at Gud vil begassue sine
vdualde Børn met / saa skal oc Gud met-
dele oss en fuldkommen forstand/ Ketfær-
digheds hellighed/ kierlighed oc glæde.

Aff

Aff denne fuldkommen Bissdom/

skulle wi kiende oc vide Guds vilie oc hans hellige Maiestatis Guddommelige værelse/ som er en sand euig almæctig Gud oc tre atskillige Personer / Fader Søn oc hellig And tilhobe.

1.
Fuldkommen
Bissdom i det
euige liff.

Her om taler Paulus/ 1. Corinth. 13. oc giorer skilffnyssse paa det vidskab wi her haffue / oc paa det wi skulle faa i det euige liff/ i disse tre maader.

Først siger hand / at det vidskab wi her haffue / er wfuldkommen oc i stycke tal/ saa at endog wi faa vnderuisning i nogle parter/ saa staar der dog meget tilbage / som wi icke bliffue vdlærde vdi. Men i det euige liff skal det wfuldkommen afflade / der skulle wi forstaa oc vide/ alt det her haffuer været skult for vort mægte skel oc fornufft.

Try slaus
skilffnyssse i
mellen den
Bissdom voi
her haffue oc
den voi skulle
faa i Himmels
rige.

For det andet / siger hand / ere wi som hine smaa Børn / de som meet møde lære/ huad som dennem aff deris Lærmester faaregiffuis. Forgætte oc snarlig huad de en gang haffue lærd / oc tuile fast om det som de icke strax kunde aff sig selff vdragunde oc begribe. Men i det euige liff / i den Himmelske Academi oc

2.

A iii

Vnis

Vniuersitet/ der skulle wi være Mend/
afflegge alt det som barnactigt er / oc væ-
re vdlærde Doctores allesammen aff
Gud. Skulle en haffue behoff at bryde
vort Hoffuit met atskillige tungemaal oc
Konster at lære / oc en at forspørre oss hoff
andre/ enten at høre deris vnderuissning
eller læse deris Bøger oc Scrift / men
være selff vdlærde aff Gud / oc uden all
tuil giffue bestandig samthede/ saadanne
vidskab oc herlige sandheds fuldkomme
Lærdom.

3. For det Tredie/ siger Paulus/ at wi
nu see igennem it Spegel / i it mørckt
ord/ men da ansiet fra ansiet. Det er /
den stund wi ere her den hellig Aands Dis-
scipel / oc vnderuissis om Guds Guddom-
melige vilie oc værelse/ finde oc fornemme
wi vel / at vore hierter opluissis / oc trøstis
met en krafftig glæde / som er oss lige ved
it klart Spegel/ aff den hellig Aands for-
arbeidelse / Men dog skeer saadant ved
Ordet alleniste / som er vel sant oc klart
i sig selff / men mørckt for vor Menni-
skelige forstand oc inmod den fuldkommen
kundskab at regne / som wi skulle begaff-
uis met i det ewige lif. Der som wi
skulle

skulle huercken haffue behoff at tro eller
forhaabes nogen ting ydermere / thi det
skal altsammen da rigeligen fuldkommis
i oss / som oss er her tilsagd / wi skulle see
Gud ansiet fra ansiet/ oc Gud selff skal
være allting i alle.

DEr skal da oc saa / icke allenist ^{2.}
denne skadelig gæst / den oprindelig ^{Fuldkommen}
arffuesynd / som haffuer boed met vold / ^{Hellighed i}
som en Tyran/ i dette vort syndige legem ^{det auge liff.}
her paa Jorden/ aldelis vddrissuis : Men
wi skulle allesammen beklædis induortis
oc vduortis met fuldkommen Retfærdig-
hed. Vort hierte / Sind / oc gantske
kræfft / skal tiene/ ære/ oc prise Gud i en
sand ydmyg oc retsindig/ varafftige oc be-
standige hellighed.

Dilligst vdi vort hierte oc alle ^{3.}
affecter / skal brende oc skinne en ret ^{Fuldkommen}
skaffen oc fuldkommen elskelighed / til ^{Hierlighed i det}
Gud allmeestige oc alle Guds hellige vd- ^{auge liff.}
ualde indbyrdis.

Her aff kommer det/ at Paulus saa
høveligen roser hierligheden / 1. Cor. 13.
der som hand siger : Du bliffuer Troen/
K iiii Haabet/

Haabet/ Kierlighed / disse try/ men Kier-
lighed er størst iblant dem.

Det giorer Paulus derfaare / fordi
at Troen oc Haabet/ skulle da faa en ende
som sagd er/ men Kierlighed/ som end oc
saa haaffuer viideligen haaffd at skaffe
blant Mennisten her paa Jorden/ skal da
først betee sig retsindig mod Gud/ pur oc
reen vden smitte / fuldkommen foruden
all brect/ euig foruden all affladelse oc for-
hindring/ oc Mandelig foruden all fiode-
lige anfecting oc beblandelse. Disligest
mod alle Himmerigis rigis metarffuin-
ge/ huileke wi indbyrdis / skulle vnde saa
gierne all den ære oc herlighed wi haaffue
til felligs/ som off selff i alle maade.

4.
Fuldkommen
glæde i det eu-
ige liff.

DEn lyst oc glæde / som her vil
metfølge / er vsigelig oc wendelig.
Nuad vil det dog worde lystigt/ at see vor
Frelsere Jesum Christum / huorledis
hand haaffuer anammet/ vort Mennistes
lig fiød oc blod/ oc haaffuer det end da i sin
forklarede ære oc herlighed. Nuad vil
det oc være en stor glæde / at omgaaes
iblant de hellige Engler / oc siunge Gud
i Himmelen euig loffsang met dennem.

Intet

Intet er vnder Solen eller paa den
 gantiske Verdsens freids/ saa lystigt/ saa
 dyrebar/ saa herligt/ som fand i det aller-
 mindste lignis/ ved denne wendelige ære Himmerlgs
 oc vsigelige glæde / at wi skulle være den Rigts ære oc
 leffuendis Guds bolige / bliffue altid i glæde er rofs-
 hannem oc hoff hannem/ skue oc see han- gelig oc euig.
 nem / lige som hand er.

De dette altsammen som nu er om-
 talet/ skal icke være / paa en dag eller vdi it
 Aar/ ja icke aleniste i tusind eller tusinds
 maal tusind Aar / men til euig tid / for-
 uden all ende. Fordi tusind Aar ere
 for Gud som en dag/ oc en dag som tusind
 Aar. Allting skulle der være vden affla-
 delse/ vden fedsommelighed oc all ende.

Derfaare fand intet Menniske her
 paa Jorden/ enten met tunge vdsige/ eller
 met tancke begribe / saadanne herlighed.
 Den offuergaar Englemaal/ Prophetiske
 oc Apostoliske Visdom oc veltalenhed.
 Huilcket den ypperste iblant Propheterne Esaias. 64.
 Esaias/ oc den besynderligste iblant Apo- 1. Cor. 2.
 stilerne/ Paulus / met stor forundring be-
 kiende oc sige: Inted øye haffuer seet / oc
 inted øre haffuer hørt / oc det er icke kom-
 met i noget Menniskis hierte / som

K v

Gud

Gud haffuer bered dem/der hannem elcke.
Wi fornemme det vel her i vore hier-
ter / ved den hellig Aands leffuende
frastteige trost / men wi huerecken fuldkom-
meligen haffue det her / en helder kunde
forstaa det i dette dødelige fiød. Naar
wi komme der hen / da skulle wi først fulds-
kommeligen faa oc forstaa det.

Adtraa eff-
ter det euige
Liff.

Huor er nu nogenstæds sande Christ-
ne / som icke ved saadan herlighed oc glæ-
de / følger sit hierte opløsttis oc brende aff
adtraa / til at skilles her fra / oc snarlig
komme did hen ? Forlengis dog alle
Creatur / som ere nu stedse i banghed / eff-
ter denne Guds Børns obenbarelse oc
omhyggeligeligen fortøffue effter de vd-
ualdis herlige frihed / som Paulus giffuer
tilkiende Rom. 8. Huorfaare skulle da
oc icke wi / som føle i vore hierter det euige
liffs begyndelse / met hiertelig adtraa oc
suckendis begæring / sige met David /
Rundgør mig Herre veien til Liffuit.
Hoff dig er offuerflødige glæde / oc en lystig
værelse hoff din høyre haand euindelige.

Phil. 16.

De Vgudelige / som vilde gierne til
euig tid være her paa Jorden / ere bange /
mistrøstlige oc tuihraadige / rædis for døden
oc sige.

Mig

Mig vndrer at ieg saa lystig er/
 Jeg lessuer/ veed icke huor lenge her/
 Skal dg/ veed icke naar ieg skal bort
 Jeg farer her fra/ veed icke huort.

Men den Gudfryetige som er visse
 paa sin Salighed oc adtraaer effter det
 euige lifff / hand siger :

Mig vndrer at ieg saa sorgfuld er/
 Thi ieg bliffuer icke alle dage her/
 Naar Gud vil/ skal ieg kaldis her bort
 De Gud være loff / ieg veed vel huort.

Vdi saadanne Christelige fortroest-
 ning/ bestandige Haab oc bekiendelse/ hen-
 soffnede denne salige Herre / Johan
 Friis. De met hiertelig adtraa / met
 Gudelige suck i Jesu Christi paakaldelse/
 oc met en fredelige frimodighed / begærede
 forloff aff Gud i Himmelen/ at fare fra
 denne forfengelige oc suiigefuld Verden/
 til Himmerigis rigis trygge borgerskab
 oc wbesuiigelige arffuedeel. Der som
 hand visseligen forhaabtis/ at saa i stædet
 for disse timelige ting / som hand her
 forloed / langt yppermere Elenodie oc
 Himmelske liggendefæ/ som ey ere verd at
 lignis/ ved denne jordiske oc forgengelige
 Rigdom. Met

Met saadanne herlige trøst / mine
gode Christne / skulde wi effter dette oc
Jobs exempel / forlæsse oc stercke vore ban-
ge hierter i denne grædedal. Miste wi
here / Gods oc Rigdom / Hush oc hjem /
Sundhed oc Rarskhed / oc huad saadant
mere aff disse timelige ting / som wi
hassue fiere / da ere wi visse paa den euige
oc wforngelige Rigdom oc ære / som off-
er tillagd oc berid / ved vor fiere Frelsere
Jesum Christum / i Himmerigis rige.

Paa det allerfiste besluter nu
Job / denne sin Troes obenbare bekiendel-
se / met en wrnggelige Amen / oc vil sige
saaledis. Paa denne min Tro oc kund-
skab / om min Frelsere / er ieg visse vdi
mit gantske hierte / oc hassuer nu saa fat-
tet denne trøst / i mit hiertis skrin oc skjød /
oc stadfestet den met den hellig Aands se-
gel oc pant / at ingen wlycke skal riffue
den fra mig. Huereken bedrøffuelse eller
angist / huereken armod eller ælendighed /
Singdom eller timelig vanære / huereken
det neruærindis eller tilkommendis / huer-
eken det høye eller dybe / Død eller Liff /
Engel eller Førstedøime / eller noget an-
det

det Creatur / skal tvinge mig fra denne
 bekiendelse oc trøstelige salighedens rette
 kundskab. Paa denne min Tro oc be-
 kiendelse / forbier ieg nu effter Guds Guds
 dommelige vilie / oc inderligen forlengis
 effter forløssning her fra / oc vil huad hel-
 der ieg leffuer eller døer altid være HER

RENS / tro paa min Frelser /
 elcke hannem / dyrcke han-
 nem oc prise hannem
 i all euighed.

Saa haffue wi nu / mine go-
 de Christne / hørd paa denne tid / disse
 tuende stycker / aff Guds naade forklaris /
 huilcke ieg aff begyndelsen fremsatte.

Først om denne salige Herre / Jo-
 han Friis / en kort summa / paa hans
 ganstke leffneds Historie / oc ved huad 1.
 merkelige dyder oc Guds gaffuer / hand 2.
 aff den helligs Lands naade / beridde sig
 veyen til den Christelige affgang oc frede- 3.
 lig hjemfærd / som hand fick fra denne
 Verden / til det euige lifff oc Salighed.

Der

- Dernæst haffue i hørd / den fromme
taalmødige Jobs trøstefuld bekiendelse /
om vor kiære Frelseris oc saliggjøreris
1. Jesu Christi person oc Embede / Om en
2. viffe oc ærefuld Opstandelse paa Dommedag /
3. oc om den fuldkommen glæde oc herlighed / som Guds vdualde er berid i det euige Liff. Ved huilcken trøst / hand haffuer som en sterck Kempe / strid en god Strid oc offueruunden sine Fiender / Syndfristelse / Dødens forfæckelse oc alle Dieffuelens anfecting oc gloende Pile.

Huilcke merckelige exemplar / i disse tuende parter aff denne Predicken / ere oss faarejat / til at efftersølge / at wi saa kunde leffue Christeligen oc bære taalmodeligen denne tids pinactelighed / som Job gjorde / at naar vor yderste time kommer / wi da kunde faa en Christelig affsked her fra / som denne salige Herre / Johan Friis gjorde : oc kunde bestaa for Guds ansigt paa Dommedag / met dennem begge oc alle Guds vdualde / oc vorde vor H^E Kris oc Frelseris Jesu Christi / metarffuinge til det euige Liff.

Huo

Huo som met aluorlige forlengelse/
 fortøffuer effter Guds børns obenbarelse Rom. 8.
 oc deris vdfaaarelse/ oc aff hiertet adtraaer
 effter Legemens forløsning oc verquægel Act. 3.
 sens tid / hand siqe aff mund oc hiertens
 grund :

Rom Herre Jesu Christe/ oc lad din
 siste røst hørís / sta allting i en hob til
 sammen/ optend Himmel oc Jord / frels
 endeligen din lille hiord fra Dieffuellsens
 Tyrannj oc all denne Verdens gruelig
 forargelse/ oc henvør oss til vor rette hjem
 i det euige Fæderneland / for dit dyrebar
 Blods oc fortienistis skyld/ du som est den
 eniste euige Frelser/ sande nødhjelpere oc
 tilskickede Dommere offuer de Døde oc
 leffuendis. Dig skee met din fiere Him
 melske Fader oc den verdige hellig

Aand / loff / priiff oc ære/
 i all euighed.

Amen/ Amen/
 Amen.

EPL.

EPITAPHIA.

Græffscrift/

som ere screffne denne

salige Herre / Johan Friis /

effter hans død / hannem til

en euig oc tacknemmes

lig ihukoms

melse.

Psal. 112.

Den Retfærdige skal aldrig
forglemmis.

CLARISSIMO VIRO, NO-
bilitate generis, Pietate, Sapientia & Virtute
excellenti, Dn. Petro Oxe, Domino de Gissselfeld,
Magistro palatii & Regis & Regni Danicæ dig-
nissimo atq; prudentissimo, Mecænati ac pa-
trono suo, perpetua observa-
tia colendo.

S. D.

CCLESIAE DEI IN HI-
sce Regionibus Nutritius &
Civis pientissimus; Potentissimo-
rum Regum Danicæ, Fridericj I.
Christiani III. Friderici II. totos
L. Annos, Cancellarius prudentissimus, atq; adeo
Regni Senator consultissimus: Academicæ Haf-
niensis Conseruator primus, imprimis beneficus.
Qui ultra multiplices Animj, Corporis & Fortu-
næ dotes, quæ & ad eiusmodi amplissimam mu-
neris dignitatem, requirj: & maximj quosque
nominis, æternit atq; consecrare, iam inde vsq; ab
Heroicis temporibus, non vulgi tantum censura,
sed & Sapientum concordi calculo, existimatum
fuit in his præterea diuinitus maximè admi-
lis, quod esset, Generis sui nobilissimj & vniuer-
se nobilitatis Danicæ ornamentum incompara-
bile: Scholarum egregius fautor, Musarum in-
signis patronus: Pauperum iuge solatium: Op-
pressorum Ara: Afflictorum portus: Eui no-
stri

stri delitiæ: & omnium ordinum atq; ætatum,
 multiingæ virtutis exemplar absolutissimum.
 Vir in hoc nostro orbe Septentrionalj, ob innumera
 præclarè & benè facta, perennij memoria lauda-
 tissimus: ob moderatissimj animi, arduam gene-
 rositatem & innocentie morum suauissimam
 gravitatem, etiam apud exteros populos, fama sui
 nominis, gratia & auctoritate, reuerendus. Di-
 uinarum atq; humanarum disciplinarum, sed
 Antiquitatis peculiariter, omnimodi cognitione,
 tum propter incredibilem Ingenij acrimoniam,
 atq; inusitata memorie tenacitatem, tum propter
 exacti Iudicij dexteritatem & rerum memora-
 bilium felicem experientiam, ad miraculum vsq;
 excellens. Heros tetragonus, perpetuò celebs, in
 summæ gloriæ fastigio, Dei, Suripsius & omnis
 decorj, catus memor: supra Fortunæ minas, sem-
 per & ubiq; sibi constans. Tuus clarissime Do-
 mine Magister aule, antiquus & percarus ami-
 cus: Mecenas meus æterno amore prosequendus,
 Iohannes Friis, Dominus de Hesselager, Borreby
 & Hagesled. Annos natus LXXVI. Men-
 IX. Di. XIII, iam huius vitæ satur &
 mentis ardenti flagrans desiderio, heri hora XI.
 vespertina, inter affinis sui Biornonis Andreae
 Dn. de Stenholt & meas manus, in vera Iesu
 Christi invocatione, placidissimè obdormiendo, ex
 hac vita in celestem commigravit.

Hoc T. E. in nostro mærore & luctu com-

munj, diutius celare non potui, quamuis lætiora
si diuina sic visum fuisset Prouidentia, mallem
nunciaſſe. Oro Deum patrem dominj noſtri Ieſu
Chriſti, vt te quam diutiſſimè ſaluum & incolumem
conſeruet, vt frui tua ope & opera, poſſint
Reſpub. Eccleſiæ & ſcholæ & vniuerſa deniq,
patria noſtra cariſſima. Amen. Coagij 8. Id. De-
cemb. Anno dominj 1570.

Tuæ Excellentia deditiſſimus.

Andreas Seuerinus Velleius.

INTERESSE,

AD

TVMVLVM INCOMPARABILIS
HEROIS, IOHANNIS
FRIIS DN. DE HESSELAGER,

mecenatis ſui longe multumque
cariſſimi.

FAMA.

CVr hoc tam triſti obmutescunt funere Muſa,
Orbata portu, flamine, remigio?
Aut dolor eſt lacrymis, aut maior carmine virtus
Temporis aut meriti non ſatis eſſe rear?

MVSÆ.

Et nos & charitum pia numina, vera fatemur,
Noſter, prò dolor, & portus & aura obiit:
Sed Tempus deſit, deſunt ſua præmia factis,
Mens ſtupet in magnis, Muſa minor merito eſt.

A. S. V.

3334
Vndskylding paa Poeter:
nis vegne/at de ick strax giorde off-
uer deris fromme affdøde Patron oc bes-
ste ven/salige Johan Friis/deris klages-
sang oc Ligrim/ men haffue for-
tøffued indtil den-
ne tid.

F A M A.

Hvorfaare haff dette saa sorgfuld Lig/
Ere alle Poeterne stille?
Som haffue her mist/en ven vden suig/
Som dem saa meget gaat vilde?
Er sorgen større end nogen graad?
De dyden end ord kunde være?
Eller er paa denne tid ick Forraad/
Som hør til saadan Mands ære.

M V S Æ.

Det maa wi met Tacknemmelighed/
Poeterne alle vel sige:
At wi haffue mist det huilestøed/
Vi faa ret aldrig hans lige.
Her feil ekon tid oc plichtige skyld/
Som wi ere ringe at giffue:
De smaa sorg tale/de store ligge skiuld/
Hans naaffn dog euig skal bliffue.

A. S. V.

L iij

3
APOSTROPHE HEN-
RICI RANTZOVII AD IOHAN-
NEM FRIIS, CANCELLARI-
VM REGIS DANIAE
FRIDERICI II.

Nec tu carminibus nostris indictus abibis,
Frifi, canitie sparsae decente caput.
Nam tua Rantzouio certè de sanguine creta
Est Auia, vt versu te quoq; iure canam,
Addo tamen maius, duplici vt te iure nepotes
Rantzouidum, hos inter me posuisse legant.
Nam tua te virtus ad summos vexit honores,
Insiper & studij præmia larga dedit.
Id quod erat geminis facundus Nestor Atridis,
Dania te sensit Regibus esse suis.
Externum bellum bellè non cesserit vlli,
Si non sit Nestor consiliūq; domi.
Longa igitur tibi nent fatales stamina Parca,
Implentes vitæ lustra bis octo tuæ.

H. R.

Hoff

3334
Hoff Erlig oc Velbyrdig/
salige Johan Friis Contrasei/
som findis paa Erlig oc velbyrdig mands
Henrich Rangkous gaard Bredenbergh/
iblant mange Fjersers oc andre ædle
Herrers personer / som der ere
affmalet/ere disse Rimm aff
Latinen vdsat. Anno
Dominij
1570.

I dette tal hører oc Johan Friis/
I blant disse Herrer skione :
Den Danske Adels ære/sit Fædrenlands
Oc Alderdoms deilig krone. (priiss/

I Randzouer fromme i tencke her paa/
Som vore effterkommer skulle være :
For tuende orsager monne hand her staa/
Oc haffuer for andre den ære.

Hand er vor Slect oc byrd saa nær/
Oppaa sin Mørnis vegne :
Som klart oc meget obenbar er/
Fra tredie Led at regne.

L iiii

Den

Den anden oc billig orsag vaar/
At ieg hannem her loed sette :
Hans mangesfold dyd oc lærdom stor
Som hannem ophøyer met rette.

Det Nestor vaar den veltalend Mand/
De grædske Konger vene :
Det samme met ord oc raad vaar hand/
De Danske Konger fine.

Forgeffuis det er sin fiende met frig/
Til Land oc Vand at søge :
Naar mand ey hæffuer hiemme hoff sig
Nestor met raad hine trygge.

Thi gaff dig Gud du ædle blod/
Du gode Johan Friis at finde
En alderdom rolig/ lang oc god/
De Himmerigis rige at vinde.

Henrich Randzou til
Bredenberg.

An

Anno Dominj M. D. LXX. Coagij, quod
est Sielandiæ oppidum, mortuus est Iohan-
nes Friis, Dominus de Hesselager, Borreby
& Hagested. Vir dignitate maximus, & specta-
ta nobilitate clarus: Regum Daniæ, Friderici
quidem I. Vicecancellarius, Christianj verò III.
& Friderici II. Cancellarius Sapiens & Con-
siliarius fidelissimus. Hic quoniam Pietate, In-
genij dexteritate, Acumine, Doctrina, Iudicio,
promptitudine, rectitudineq, consiliorum antecel-
luit: non opibus tantum ex diuina benedictione,
Humanitatis officiis & Beneuolentiæ declara-
tione, plurimos superauit: Verumetiam, eam
virtutis existimationem apud omnes est consecu-
tus, vt & autoritate præstaret, & obseruantia
iusta perpetuaq, a viris bonis coleretur. Et cum
nihil magis in votis haberet, quam vt veræ re-
ligionis & honestarum disciplinarum studia con-
seruariantur & ad posteros propagarentur, non
prætermisit quicquam, quod ad Scholarum con-
seruationem & vberiore Iuuentutis afflictæ
sustentationem, pertinere iudicabat. Postquam
autem hoc Pietatis & Humanitatis studio, con-
siliorum magnitudine & Pacis artibus Aulam
regiam, Annos L. secutus esset, nihilq, eorum

3
quæ ad Ecclesiâ, Patriæ & Reipub. incolumita-
tem facere videbantur, omisisset, in filij Dei ve-
ra inuocatione, placidè ex hac vita discessit, die
V. Decemb. Etatis suæ anno LXXVII.
constanter & feliciter transacta. Cui hoc mo-
numentum, in perpetuam Pietatis, Virtutis &
meritorum memoriam, hæredes atq;
amicj posuerunt.

Nicolaus Kaas Dominus de
Thorup, F.

EODEM OMNES COGIMVR.

Ho-

D. O. M. S.

ONESTO ET VERE
nobili viro, Dn. Iohannj Friis,
Casparis F. Castrorum Heselager
Borreby & Hagested Domino.

Qui serenissimis ac potentissimis
RR. DD. Friderico I. Christiano III. & DN.
Friderico II. & c. Slesuicæ, Holsatiæ Ducibus,
& c. rerum in Dania potentibus, officio supre-
mij Cancellarij, in Aula tantorum principum,
totos L. Annos, feliciter maximaq; cum laude
functus est. Nec vel in compensandis summa hu-
manitate beneficijs, amicorum spem: vel in ac-
ceptis iniurijs vindicandis, aduersariorum metum
vnuquam fefellit. Viro ob mirificum Ingenij acu-
men, Memoria inexhaustam firmitatem, Iudicij
acrimoniam, ac rerum cum scientiam tum vsu-
summamq; in vtraq; Fortuna sapientiam & mo-
derationem, planè incomparabilj. Quem generosæ
nobilitatis, qua ipse eminebat, præsidium: status
ecclesiastici & politici vinculum & patronum:
opt. artium Mecenatem: adeoq; dignitatis Reip.
Danicæ conseruatorem, ordines omnes coluerunt
vium & mortuum luxerunt.

Fratrj & patruo benè merito, Henricus Friis
Dn. de Orlunde, cum Liberis, & nepotib. Be-
neuolentiæ & mæroris sociis, bonorum grati
successores, P. PP.

Caspar Paslick Dn. de
Liddon. F.

En hellige Apostel Johan-
nes/ vdi sin Obenbaris ³ sior-
tende Capitel / befales aff Guds
Mand at scriffue/at deris gierninger skulle
følge dem effter som hendes vdi HÆren.
Det er/ at Guds børns gierninger / som
de haffue giort aff Troen / icke alleniste
skulle bære vidnisbyrd om deris Gudfrye-
tighed oc Tro paa den yderste Domes-
dag/ Men oesaa skulle følge dem effter her
paa Jorden haffue Menniskan/ ved en loff-
lige hukommelse/ oc dem som igenleffue til
gode exempel.

Saa haffuer nu/ Erlig/ Velbyrdig
oc salige Mand/ Johan Friis (hues leff-
ned oc affgang / enfoldeligen vdi Sand-
hed er optegned oc omtalet / vdi denne
Predicken/ som forscreffuit er) saa leffuet
vdi denne Verden / oc paa det siste hen-
soffuet vdi HÆren/ at hans gierninger
maa vel met ære oc Sandhed følge han-
nem effter/ ved en lofflig hukommelse/ oc
dem som igenleffue til gode exempel. De
vaar det vel at ynske at mand haffde man-
ge saadanne Mend/ aff huilcke mand
fun-

kunde baade i deris liffs tid lære meget
gaat/ oc effter deris affgang tryggeligen
gaa i deris fodspor.

Nær wi grandgiffueligen giffue æt
paa denne salige Herrer Johan Friis
sis ganiske leffned / da kunde wi bemer-
cke/at hand haffuer (som huer viiff/Gud
fryctig oc oprietig Mand bør at giøre)
haffd altid Gud / den Christen Kir-
cke/Menniskelige omgengelse/Sit
eget Hus / oc det kald som hand
vaar til betroet / for øyen. Fordi den
som vdi disse fem ting / retteligen skicker
sig/hand maa vel kaldis Rig/Gudfryctig
oc viiff/hues exempel er vel værd at effter-
følge.

Gud haffuer denne salige Mand
saa haffd for øyen / at hand altid haffuer
beslittet sig her paa / at hand kunde haff-
ue en god Samuittighed/som er den beste
Rigdom vdi denne Verden. De haff-
uer hand giffuet Jesu Christo ene den
ære / at hand er alle deris Saliggjörere/
som Tro paa hannem. Aff denne Tro
haffuer hand fryctet Gud/paakaldet han-
nem/tæked hannem/hørd/læst oc betenckt
alt

Fem ting
som huer viiff
oc Gudfryc-
tig Mand
bør at haffue
for øyen.

flitteligen hans ord/ brugt Christi Testa-
mentis Sacrament / oc paa det siste ant-
uordet sin Siel/ vdi Jesu Christi haand/
met hiertens fryd oc paakaldelse.

2. Vdi den Christen Kircke/ haff-
uer hand ladet sig kiende/ at hand haffuer
værit Guds barn. Met andre haffuer
hand søgt den Christen forsamling /
giort Bøn met dem/ oc haffuer beuist sine
metarffuinge til Himmerigis rige / det
er/ Christi Lemmer/ meget gaat. Guds
ords tienere oc Skoler haffuer hand som
en Fader haandthessuet oc forfremmet
vdi alle maade. Hand haffuer oc ick spart
Guds eller Pending / til at forfremme
Skolebørn met/ huor vdaff de oc paa den-
ne dag oc altid her effter/ met Guds hielp
haffue besynderlig behielpning.

3. Vdi Menniskelige vduortis
omgengelse haffuer hand viiselig betenckt/
huad en from Mand sømmer / oc der eff-
ter holdet oc skicket sig opriectig / vdi alle
maade. Som er/ at hand haffuer værit
Iustus, Gratus, Comis, Beneficus.

Iustus, Det er/ Retfærdig vdi handel
oc vandel.

Gra-

Gravis, Det er Adstadiq vdi hans søs-
der / saa at huer mand hannem ærede oc
beuiste tilbørlig reuerens.

Comis, Beleffuen vdi sine ord oc tale/
saa at de frommeste vilde helst haffue om-
gengelse met hannem / baade for Lærdom
skyld / oc mange viise / lystige oc gode vnder-
viissning skyld. Saa at det er icke ringe at
haffue ædt en skeppe Salt met hannem.

Beneficus, At hand haffuer været
rund oc beuist mange meget gaat / icke al-
eniste met ord oc viise raad / men ocsaa met
Gods oc Pending / som mange vel maa
oc skulle bekiende. Ja lige som Gud haff-
de benedidet hannem met meget gaat / saa
loed hand oc sine Rilder vdslyde / mange
til gode oc gaffn. Huorfaare hannem nu
efftersølger / en from oc retskicked Mand
ryete / vdi alle maade / huilcket vore eff-
terkommere / kand see / skulle bedre be-
kiende / end nogle aff dem som nu leffue.

Sit eget Huss / endog hand al-
drig vaar giff / regerede hand Christelige /
Kyskelige oc Erlige / vdi alle maade. De
som fromme vaare / beholt hand gierne
hoff sig oc de vilde nødig fra hannem.

De

De som tiende vel / belønte hand vel / saa
at mange som ved hans hielp ere frem-
komne / befiende paa denne dag hans store
velgierninger / oc end met grædend^s taare
beflage / at de haffue mist hannem. Hand
vaar ick en Løue vdi sit Huff / men en
Fader / som ick alting paa det skarpeste
vdrette / men met all Taalmodighed
offuersaa.

5. Hans kald oc embede vdi Dan-
marks Rige vaar ypperligt / vdi huilcke
hand tiende trende Konger oc Danmar-
cks Rige for en Canceler / met ære oc Tro-
skab / hen ved halffrediesindstiue Aar.
Vdi en Canceler ere fornøden fire dyder:
Sapientia, Prudentia, Iustitia, Autoritas :
Det er / Wijsdom / Forsietighed / Ketsær-
dighed oc Myndighed / met huilcke / denne
salige Herre / Johan Friis / vaar ypperli-
gen begaffuit.

Wijsdom haffde hand bekommet aff
lang studering oc aff mange Historier /
huilcke hand stitteligen haffde læst.

Forsietighed haffde hand aff lang
forsfaring oc aff naturlig skarpsindig-
hed.

Ket-

Retfærdighed haffde hand aff Guds
fryet/ oc aff forstand vdi Low oc Ræt.

Myndighed haffde hand aff From-
hed / Retfædighed / Sandhed oc mange
andre dyder som hannem fulde.

Korteligen at sige / hand haffuer
all sin bestilling vdi sit Embede oc kald
met Gud oc ære vdræt/ oc er bleffuen der
vdi varafftigligen indtil sin dødedag.

Dette vilde ieg korteligen antegne/
paa mine vegne/om salige Johan Frusis
leffned / paa det at de vnge / besynderlig
Adels personer/ som ville forfremme sig
met Gud oc ære vdi denne Verden/ oc
siden gladeligen skilles her fra met en god
Samuittighed/ kunde haffue hans ex-
empel at effterfølge. Gud være

off alle Naadig/
Amen.

D. O. M.
ET
PERPETVÆ MEMORIÆ

LOHANNIS FRIIS, *Ad tres*
Ordine, Daniae Noruegiae &c.
Serenissimos Reges: DD. Fridericum eius nominis primum,
Christianum tertium & Fridericum secundum, Religionis & Reip. amantissimos principes, arcanorum omnium Consiliorum,
& priuatj sigillj custodis fidelissimj: Puræ religionis propaganda, Superstitionis exterminanda, Schismatis præcauendj, Vindicis prudentissimj: Ordinis tum Ecclesiasticj, tum Civilis in optimo statu conseruandi, asserteris vigilantissimj: Pacis publicæ obseruanda & Belli auertendi consultoris studiosissimj: Controuersiarum inter finitimos populos componendarum intercessoris dextrimj: Opis in Aula egentium, ad tuendam æquitatem Patroni integerrimj: Scholarum tutoris diligentissimj: Eruditorum quorumlibet hominum Mæcenatis benignissimj: Pauperum Scholasticorum bonæ indolis & spej curatoris liberalissimj: Opum suarum in egenos erogandarum dispensatoris profusissimj: Dominj & Amici meritissimi, ad extimulandam aliorum pietatem, Martinus Aedituus Medicus scripsit & memor Posteritas gratitudinis ergo, maxima omnium mæstitia P.

Dyd/ Fromhed oc Forstandighed/
 Gantske Verdsens tuet oc ære :
 Der til Vijsdom oc Gudfryctighed
 Ligge sammen begraffuit here.

Met andre gaffuer oc dyder skjøne/
 Denne Herre haffde beprydet/
 Som sig aff Hesselager loed neffne/
 Hues Lig er her nu ydet.

Saa bør at være deris høyre haand/
 Som Lande oc Rige regære :
 Ford oc gierning/ oprictig vaar hand
 Ingen kunde hans bedre begære.

Hans vise raad oc snilde anslag/
 Skulle vore effterkommer bekiende /
 Jo mere oc mere fra denne dag/
 Vilde de sig ret besinde.

Gud giffue oss være tacknemmelig/
 Som nu til bage monne leffue :
 At tencke paa Næt oc icke paa suig/
 Oc saadan affgang fortøffue.

*Iohannes Franciscus
 Medicinæ & Philoso-
 phia Doctor.*

Je

33
It Andet.
I Verden maatte ieg friste
O c see baade ont oc gaat/
Huor den store Antichriste
A ff Rom/ bedress stor spaat :

N y Synd oc fund ieg hørde
Fortiene Guds store straff.
R et vel mit hierte rørde
I esus/ met sandheds staff.

S it hellige Ord at mercke/
T il sig bad vende mig om.
I eg der for mig mod Klercke
Loed sindis rund oc from.

H ielp/ raad/ god trøst oc lære
E r en spard nogen mand/
S aa tiende ieg met stor ære
L ang tid mit Fæderne Land.

A lting er mig nu bedre/
G ud kaldet mig hjem til sig :
E uig ieg hannem skal hedre/
R ig er hans naade mod mig.

Johannes Thomas.

It

It andet.

Erlig oc Velbyrdig Johan Friis/
 Til Hesselager hine vene :
 Offuer all Danmarck bar hand priiff/
 Der hand monne Krunen tiene.

Gudfryetighed oc Retfærdighed/
 De fulde hannem baade til lige :
 Forstandighed oc Barmhertighed/
 De monne ey fra dem vige.

En Mand i tale/ en Mand i raad/
 Hand vaar det vil ieg sige :
 Der til vaar hand en Mand i dad
 Saa vel mod fattig som Rige.

Det fand de store/ det fand de smaa/
 Blant Adelen/ lege oc Lærde.
 Aff hannem de alle god trost kunde faa/
 Naar de hans hielp begærde.

Hand leffuede vel/ hand døde vel/
 Sig selff til glæde oc fromme :
 Vdi Himmerigis rige er hans Siel/
 Gud vnde oss der at komme.

Erasmus Catholmius.

M iij

33
It Andet.

A Huorlunde Verdsens hiul omgaar
(Om Dyd maa nyde sin ære)
Vdødelig men Danmarck faar/
Bliffuer hand wi jordede here.

Met Viiffdom/rigdom oc verdslig mact/
Som Gud hannem met forlente :
Hand trolig oc vel foruden pract/
Baade Gud oc Riget tientie.

Kircker oc Skoler skulle sige der aff/
De menige mand hannem fiende :
De vide hānem tack end offuer hans graff
Her effter til Verdsens ende.

Saa troer ieg vift Gud er hannem blid/
De frelstē hannem fra all mōde :
Hans Legem her huilis indtil den tid/
Wi skulle opstaa aff døde.

Iuarns Bartholinus posuic.

It

It Graffscrifft offuer

Erlig Velbyrdig oc Gudfryctig/sa-
lige Henrick Friis til Orlunde /som døde
paa sin Gaard/ den 9. dag Martij/ oc bleff
begrassuen vdi Hesselager Kircke/

Anno domini
M. D. lxxi.

Her ligger begrassuen effter Christelig
Som hand loed self begære : (viiss
Erlig oc velbyrdig Henrick Friis/
Hues naffn maa neffnis met ære.
Medgang oc modgang gaff hānem Gud
I sin tid at fornemme :
Dog som en Mur/ saa fast hand stod/
Indtil sin yderste time.
Hand fryctede Gud/ giorde huer mand
De fattige loed hand føde : (skiel/
Met Hussfru sin hand leffuede saa vel/
I fyretiue Aar vden møde.
Nogle aff hans børn de døde hannem fra
Vdi deris deiligste dage :
Try Aar hand paa sin Sotteseng laa/
Som det monne Gud behage.
Saa døde hand bort saa fredelig/
Hans Taalmodighed vel kiendis :
Hans døde Legem her huiler sig/
Hans Siel i Himmerig findis.

A. S. V.

33
No
tause
2
It Graffscrifte
offuer

Erlig Velbyrdig oc Gudfryctig / salige
Frue Margrethe Bild / salige Henrick Frijs
effterleffuende Hustru / som døde paa grunde den 10. dag
Mai / som vaar næste fire vgers dag / effter at hun haft
de ladet hederligen begraffue sin Husbond / vdi
denne samme Aar effter Guds byrd
M. D. LXXI.

Mine fiere Forældre / aff Barndoms
Hulde mig til tuet oc lære : (Aar
Dog ieg aff Elect velbyrdige vaar /
De acted det siørste ære.
Da Gud min Herre det haftde forseet /
Jeg skulde i Ecteskab leffue :
Hans benedidelse bleff ey forget /
Tretan børn monne hand mig giffue.
Thi sette ieg mig disse fire ting for
Som til Salighed mest tiene :
Først Gud at dyrcke effter hans ord
Vden falsk aff Troen hin reene.
Dernæst min Husbond at haftue fier /
De kyss i hellighed være :
All min omgengelse færn oc nær
Jeg førde i tuet oc ære.
Lige som ieg leffde met Husbond min /
Saa døde ieg oc til lige :
Vore Legeme huiles her vnder en Sten
Vore Siele i Himmerigis Rige.
A. S. V.

1. Tim. 2.

Nohle besynderlige Sen-
tenker oc skione spraag / vdsæt paa
Danske Rim / aff salige Johan
Griis / som findis atskillige ste-
der paa hans Gaarde
opscreffne.

§

MEMENTO MORI.

Formaning oc paamindelse at
mand skal saa søge disse timelige gods oc
Rigdom / at mand icke forgætter den
vforngengelig Eiggendfæ Guds
ord oc det euige Liff.

Du mēnisse som staar effter rigdø oc gods
Betenck huor stacked du bliffuer der hof/
Inden en kort tid før du veedst aff/
Da est du død oc lagd i graff/
Dine arffuinge komme dit gods at tage/
De tacke dig lidet for din vmage.
Du formeret icke dit gods effter deris tycke
Met Ræt eller wræt acte de icke/
Findis noget wretsfærdigt i din Riste/
De ville det for den skyld icke miste.
Gaff du bort aff dit egit en ringe ting/
Kunde de det vende de legge paa vind/

M v

De

De siige hand haffuer mig skild ved mie
Det kaldis da deris som før vaar dit.
Slig samme tack skulde de oc saa
Aff deris arffuinge naar de affgaa.
Efterdi dene Verden er saa forgerzelig/
De der til meget wtacknemmelig/
Da lad her intet være dig saa fier/
At du fortørner din Gud som euig er/
Leff efter hans bud haff hannem mest fier
Saa giffuer hand dig hisid/naar du haffs
(uer intet her.

§
*ÆTERNA ET COELESTIA
ANTEFERENDA CADVCIS
ET TERRENIS.*

Huem denne Verdsens glæde haffuer saa
At hand glemmer den som euig er/ (fier
Naar Døden kommer oc hand vil raade/
Da er hand snart skild ved dem baade.

§
*DVM VITA MANET, STVDE-
AMVS HONESTE POS-
SE MORI.*

Saa lenge wi leffue/skal huer adtraa/
At hand en salig affgang kand saa.

§

*Fortunam reuerenter habe quicumq; repente,
Summus ab exilij progrediare loco:*

Agathocles Kong i Sicilien/
Det samme steds fød en Potmagers søn:
Bekende sin lycke met gierning oc ord/
Brugte altid Leerfar offuer sit bord.

§

*Dulcia non meruit, qui non gustauit
amara.*

Cupido haffde lyst til honig at æde/
Da bierne hānem stunge forgick hās lēde
Hans moder hānem spotter/hād icke veed
At hōff det søde/det sure følger met. (det/

§

ARIETIS MINISTERIUM.

Ninus i Assyria Kong oc Herre/
Loed Semiramis sin Dronning regere/
Hand vndte hende Riget en kort tid ene/
Siden tuang hun hannem/hand maatte
Hende tiene.

§

*Canis festinans cecos parit Ca-
tulos.*

Jeg haffuer det hørd/sad det saa være/
At Duen aff Skaden en konst skulde lære
Huors

33
Nuorledis hun skulde sit Ræde opbygge
Baade deiligt oc fast end met stor trygg/
Saa snart den Skade en sticke henlagde
Den Due opflis met hast oc sagde/
Denne konst til priefte oppaa min sand
Jeg fand/ ieg er vdlærd/ ieg fand/
Derfaare lærde hun intet ydermere :
Som det gaar andre daarer flere.

§

*Hoc solum magni priuantur munere Reges,
Nemo quod his ausit dicere vera bonus.*

Blant dyrbar Skat oc allskens lyst/
Som Konger oc Førster giør rige :
Paa en ting lide de feil oc bryst/
Saa faa dem Sanden tør sige.

§

ORA

ORATIO IOSAPHAT.

2. Paralip. 20.

IN tenebris nostra & densa caligine mentis,
 Cum nihil est toto pectore consilij;
 Turbati erigimus, Deus ad te lumina mentis,
 Nostra tuamq. fides solius orat opem,
 Tu rege consiliis actus pater optime nostros,
 Nostrum opus vt laudi seruiat omne tua.

I. C.

Kong Josaphats Bøn.

2. Krønick. 20.

Mar wi i god/ saa raadeuuld ere/
 At hofsoff en findis nogen hielp mere
 Vi løffte/ O Gud/ vor herte oc hu
 Til dig/ met stadige haab oc tro/
 Regere vor raad oc gierninger saa/
 De maatte til din ære fremgang saa.

33

Prentet i Rio:
benhaffn / aff Lau-
rentz Bene-
dicht.

M. D. Lxxj.

Cum Privilegio

3334

©
Bio:
an